

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
477

Subotica, 17. svibnja 2012. Cijena 50 dinara

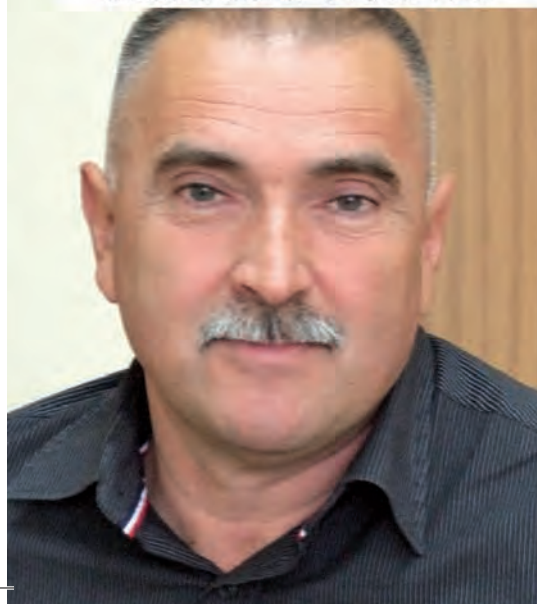

NOVOSADSKI
POLJOPRIVREDNI SAJAM

IZBORI SU MALO TOGA
PROMIJENILI

O BALINTU VUJKOVU
U ZAGREBU

INTERVJU
MIROSLAV IVKOVIĆ

TREĆI PUT
U DRUGOM KRUGU

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Energetska platna kartica

ŠTEDI NOVAC I ENERGIJU

infoTelefon
021 488 4452
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Privremeno rješenje

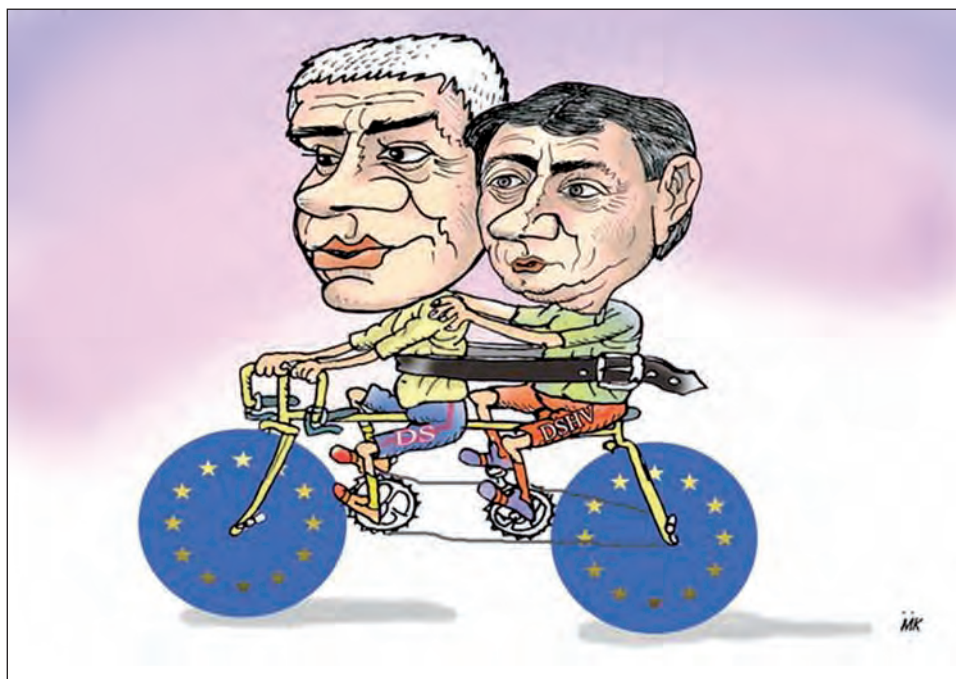
Politička scena Srbije neće više biti ista zbog ovoga što se događa, institucije neće više biti iste, ocijenila je Sonja Liht, predsjednica Fonda za političku izuzetnost, založivši se da se slučaj navodne izborne krađe ispita do kraja. Naime, ovo su izbori na kojima je prvi put poslije demokratskih promjena 2000. godine pokrenuta tema izbornih zlouporaba. I dok je predizborna kampanja ocijenjena kao blijeda, dosadna, bez jasnih poruka, ideja i političkih programa, ono što je uslijedilo nakon prvog kruga izbora mnoge je podsjetilo na neka »nedemokratska vremena« i režime kada se vlast čuvala po svaku cijenu, a oporba optuživala za izazivanje kaosa i nereda.

Pitanje je li bilo krađe ili se radi o »ljutnji« onih koji nisu dobili onoliko glasova koliko su priželjkivali saznat će se kada se utvrde sve činjenice. Dotad nam predstoji drugi krug izbora za predsjednika Srbije i drugi krug pokrajinskih izbora – za zastupnike prema većinskom sustavu za Skupštinu AP Vojvodine.

Jedina parlamentarna stranka s hrvatskim predznakom osvojila je zastupnička mjesta, nastupom u koaliciji »Izbor za bolji život« i sukladno tomu pozvala svoje birače da glasuju za predsjedničkog kandidata ove koalicije. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini ističe kako su donijeli dobru odluku, podvlačeći izborni neuspjeh stranaka nacionalnih manjina koje u samostalnom nastupu nisu uspjele osvojiti značajniji broj mandata – osim jednog zastupnika u republičkom parlamentu. Zbog toga ova stranka ponavlja ranije stajalište kako je jedino prihvatljivo rješenje politika zajamčenih mandata jer su bez njih manjinske stranke u startu hendikepirane te se ne mogu ravnoopravno natjecati s dobro organiziranim »velikim strankama«.

Međutim, bez obzira na to što je zajamčena zastupljenost manjina u parlamentu izričito predviđena Sporazumom o zaštiti manjina između Srbije i Hrvatske iz 2004., Slaven Bačić, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, ističe da se izborni sustav za skupštinu Srbije i dalje temelji na Miloševićevu zakonodavstvu, nepovoljnom za manjinske stranke, te da je u ovim uvjetima opredjeljenje DSHV-a za ulazak u koaliciju s DS-om jedna od rijetkih realnih opcija. Bačić ističe da će se nastaviti inzistirati da Srbija napokon provede ono na što se obvezala, a sve dotad je ulazak u parlament moguć samo preko koalicijskih lista, što je tek privremeno rješenje koje se ne temelji na pravnoj obvezatnosti nego na dobroj volji jednog aktera s političke scene.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Izaslanstvo Zajednice na prijemu kod predsjednika Republike Hrvatske

TEME I PROBLEMI HRVATA IZ VOJVODINE 6

TEMA

Izbori 2012.

OPTUŽBE BEZ POKRIĆA 6-7

Crkva Presvetog Trojstva u Somboru obilježava 250 godina

NAJLJEPŠE BAROKNO ZDANJE SUBOTIČKE BISKUPIJE 14-15

INTERVJU

Miroslav Ivković, predsjedavajući Skupštine Asocijacije poljoprivrednika

BIT ĆEMO SLUGE NA VLASTITOJ ZEMLJI 12-13

SUBOTICA

Subotica u drugom krugu izbora

IZBORI POD SJENOM SUMNJE ..18-19

DOPISNICI

Novosadski poljoprivredni sajam

NAJVEĆI DOGAĐAJ OVE VRSTE U JUGOISTOČNOJ EUROPI 24-25

KULTURA

Znanstveni simpozij »Pasionska baština« održan u Somboru

MUKA KAO NADAHNUĆE KULTURE 32-33

SPORT

Davor Ivković, tenisač

POČETAK U NOVOJ KATEGORIJI 49

IZBORI 2012.

Optužbe bez pokrića

Nakon što je tužiteljstvo priopćilo da je izborni materijal pokraden nakon prebrojavanja glasova, te da nije bilo »prekrajanja« izborne volje građana, lider SNS-a je poručio da je tužiteljstvo »produžena ruka DS-a«* Demokratska stranka je pozvala OEBS i CeSID da u drugom krugu predsjedničkih izbora upute veći broj promatrača na biračka mjesta u Srbiji i pojačaju kontrolu izbornog procesa

Koncem prošloga tjedna, na početku drugog predizbornog ciklusa za predsjednika Srbije Tomislav Nikolić je zatražio poništavanje izbora »zbog organizirane krađe izbora« i optužio vlast da je u birački spisak dopisala 500.000 »nepostojećih i mrtvih«. Događaje tijekom kampanje za drugi krug predsjedničkih izbora vrijedi zabilježiti, jer su pokazatelji za buduća tumačenja ovdašnje političke scene prilikom izbora 2012. godine. Bit će sigurno brojnih, različitih tumačenja, no izgleda da je ovu političku praksu i dalje lakše tumačiti nego mijenjati.

VREĆA I »REZERVOAR« GLASOVA

Tomislav Nikolić, kandidat Srpske napredne stranke za predsjednika Srbije, novinariima je ispred Skupštine pokazao vreću u kojoj se, navodno, nalazilo oko 3.000 listića na kojima je zaokruženo njegovo ime, a koji su, prema njegovim riječima, nađeni u kanti za smeće. Nikolić je ustvrdio da je riječ o izravnom dokazu krađe na izborima, ali nije želio okriti tko mu je dostavio tu vreću i koji su sljedeći potezi SNS-a u vezi izborne krađe, a kako prenosi Beta, rekao je da će sačekati reakciju policije, tužiteljstva, Upravnog suda i Borisa Tadića. Prema njegovim riječima, pred izbore je tiskan veliki broj glasačkih listića u Poljskoj koji su zamijenjeni pravim glasačkim listićima.

»Uhvatili smo ih u krađi glasačkih listića i dokazat ćemo zašto nismo pobijedili s 15

posto razlike, kolika je otprilike naša snaga. To je taj rezervoar glasova. Dopiše se 500.000 nepostojećih i mrtvih i njih zaokružuju na biračkom mjestu kao da su glasovali«, rekao je Nikolić prošloga četvrtka u razgovoru s mladim aktivistima SNS-a u beogradskom Domu omladine.

Nikolić je rekao da će se o daljnjim potezima konzultirati i s ostalim strankama koje vjeruju da su također pokradene na ovin izborima, kao što su Savez vojvođanskih Mađara, Dveri, Pokret radnika i seljaka i Demokratska stranka Srbije.

»Ako se utvrdi da su naprednjaci pokazali autentične glasačke listiće, postoje razlozi da tijela koja se bave provođenjem kaznenog zakonodavstva ustvrde podrijetlo tih listića«, izjavio je nakon optužbi o izbornoj krađi izvršni ravnatelj CeSID-a Marko Blagojević.

IZBORNA PSIHOLOGIJA

Predsjednički kandidat Boris Tadić je prošlog četvrtka odbacio tvrdnje o izbornoj krađi na mitingu u Prokuplju.

»Naši politički protivnici pokušavaju ovih dana regularne izbore pretvoriti u takozvani preokret. Oni nam žele pripisati sve ono što je njima bilo primjeren, a to se u psihologiji zove projekcija. Oni bacaju blato u moje lice, a blato se slijeva s njihovih lica već 20 godina, jer su ga sami okaljali svojim riječima i zlim djelima koja su činili i zlim namjerama koji prizivaju agresiju na naše ulice i trgove«, rekao je Tadić, a prenosi agencija Beta.

Tog četvrtka potpredsjednik SPS-a Dušan Bajatović je gostujući na Televiziji B92 izjavio da će koalicija SPS-PUPS-JS u drugom krugu predsjedničkih izbora podržati kandidata liste »Izbor za bolji život« Borisa Tadića i da to »ujedno znači poziv građanima da glasuju za njega«.

Isti dan mediji su prenijeli i da je predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara István Pásztor priopćio da će zbog toga što su »žestoko pokradeni« na izborima 6. svibnja, zatražiti da se rezultati izbora na svim razinama preispitaju. Pásztor je izrazio i sumnju o rezultatima koje je Liga socijaldemokrata Vojvodine ostvarila na izborima, dok je, govoreći o potpori nekom od kandidata u drugom krugu predsjedničkih izbora, rekao da sve ono što je govorio do sinoć više ne važi, »a što će važiti, to ćemo vidjeti«. Ipak, u kasnijoj izjavi za »Magyar Szó«, lider SVM-a István Pásztor je rekao da je predstavniku te stranke u RIK-u naložio da glasuje za proglašenje konačnih rezultata predsjedničkih i parlamentarnih izbora, kako bi u »u zemlji bila očuvana stabilnost i sigurnost ljudi«.

RIK ODBACILA PRIGOVOR

Prošle subote, nakon sjednice predsjedništva SNS-a, lider naprednjaka Tomislav Nikolić je priopćio da će ta stranka započeti s mirnim prosvjedima u gradovima diljem Srbije. Nikolić je naveo da je blizu odluci da ne sudjeluje u drugom

krugu predsjedničkih izbora, jer bi na taj način, kako je objasnio, »dao legitimitet izbornoj krađi«, prenio je Tanjug, kao i vijest da su naprednjaci predali policiji glasačke listiće za koje tvrde da su dokaz izborne krađe.

Istoga dana, nakon sjednice Republičkog izbornog povjerenstva, njezin tajnik Veljko Odalović rekao je novinarima da su protekli izbori bili u potpunosti regularni, konačni rezultati izbora proglašeni su u četvrtak, te da je utvrđena kandidatura za predsjedničke kandidate koji ulaze u drugi krug. RIK je odbacila zahtjev SNS-a za poništavanjem izbora na svim razinama. U prigovoru SNS-a se kao razlog za poništavanje izbora navodi vreća s biračkim listićima, ali je RIK ocijenila da nije pružen nijedan dokaz za te tvrdnje.

»Da smo imali više podataka i informacija vjerojatno bismo se upustili i u provjeru tih navoda, ovako je sve u nadležnosti policije i tužiteljstva da u postupku koji vode utvrde što se doista dogodilo«, rekao je Odalović.

Toga dana, kako prenosi Tanjug, programski ravnatelj CeSID-a Marko Blagojević je izjavio da predsjednički kandidati mogu povući kandidate samo prije prvog kruga izbora i da bi eventualna odluka kandidata Tomislava Nikolića o povlačenju bila samo simbolički moguća.

Boris Tadić je obraćajući se građanima prošle subote u Adi

poručio da na srpskoj političkoj sceni ima onih koji izbore žele »naružiti« prijetnjama i ružnim riječima i istaknuo da se ne smije dozvoliti da Srbija ponovno pokaže svijetu svoje ružno lice.

SAMOORGANIZIRANJE I TUČA U FUNKCIJI »OBRANE«

Ni ponedjeljak nije prošao bez iznenađenja. Agencije Beta i Tanjug prenijele su vijest da je Tomislav Nikolić najavio da će osobno s cijelom strankom fizički braniti svaki glas u drugom krugu predsjedničkih izbora. »Neće biti krađe, ili se tučemo«, prenose ove agencije njegove riječi, uz dodatak da je Nikolić rekao kako je spreman da se osobno, fizički tuče na biračkom mjestu na kome bude krađe.

»Moram se organizirati da me ne pokradu u drugom krugu. Ovoga puta neće moći biti krađe ili ćemo se doista tući, kadgod budu htjeli krasti«, rekao je Nikolić na sastanku s članovima Gradskog odbora SNS-a Beograd i odbacio tvrdnje DS-a da je njegov poziv da se brane glasovi građana – poziv na nasilje. Istoga dana, nakon što je tužiteljstvo priopćilo da je izborni materijal ukraden nakon prebrojavanja, te da nije bilo prekrajnja izborne volje građana, lider SNS-a je poručio da je tužiteljstvo »produžena ruka DS-a«.

Demokratska stranka je u ponedjeljak priopćila da Tomislav Nikolić »obmanama i nasiljem traži izgovor za izborni poraz« i navela da »oštro osuđuje njegove pozive na nasilje«. Kako prenosi B92, u propćenju DS-a piše da su »obmane Tomislava Nikolića raskrinkane, potvrđeno je da se ne može govoriti ni o kakvoj izbornoj krađi, nego o izbornom porazu za koji on obmanama i nasiljem traži izgovor«.

DS je pozvala OEBS i CeSID da u drugom krugu predsjedničkih izbora upute veći broj promatrača na biračka mjesta u Srbiji i pojačaju kontrolu izbornog procesa.

POKRAJINSKI IZBORI – DRUGO POLUVRIJEME

Na konferenciji za medije 9. svibnja u Vladi Vojvodine, Pokrajinsko izorno povjerenstvo je predstavilo konačne rezultate izbora za Skupštinu AP Vojvodine prema proporcionalnom sustavu i rezultate prvog kruga za polovicu pokrajinskih zastupnika koji se biraju prema većinskom sustavu. Na izbore za zastupnike u Skupštinu AP Vojvodine izašlo je 1.011.401 glasača ili 58,30 birača upisanih u Pokrajini. Od ukupno 120 poslaničkih mjesta u pokrajinskom parlamentu, šezdeset mandata se bira prema proporcionalnom sustavu, a druga polovica zastupnika će biti izabrana prema većinskom izbornom sustavu.

Šezdeset mandata za pokrajinske zastupnike koji su izabrani na listama za izbore prema proporcionalnom sustavu, u novom sazivu Skupštine APV raspodijeljeno je na sljedeći način: lista Izbor za bolju Vojvodinu - dr. Bojan Pajtić s osvojenih 20,98 posto glasova dobila je 16 zastupničkih mjesta, Promenimo Vojvodinu - Tomislav Nikolić 14 mandata s osvojenih 18,32 posto glasova, lista SPS - Ivica Dačić, PUPS, JS i SDPS ima 9 zastupničkih mjesta s 11,26 posto osvojenih glasova, Liga socijaldemokrata

Vojvodine - Nenad Čanak ima 8 zastupnika i osvojenih 11,04 posto glasova. Srpska radikalna stranka - dr. Vojislav Šešelj osvojila je 6,3 posto glasova i osigurala 5 zastupničkih mjesta, lista SVM - István Pásztor 6,15 posto glasova i 4 zastupnička mandata, kao i lista DSS - dr. Vojislav Koštunica koja je s 5,92 posto glasova također dobila 4 zastupnička mjesta.

Cenzus od 5 posto nisu prešle liste URS - Mlađan Dinkić (3,8 posto), lista Vojvođanski preokret LDP, SPO - Čedomir Jovanović s (4,7 posto), Dveri za srpsku Vojvodinu (4,56 posto), kao i liste Svi zajedno - Laszlo Rac Szabo (0,47 posto), lista Partija mađarske nade - Balint Laszlo (0,59 posto),

lista Crnogorska parija - Nenad Stevović (0,26 posto) i SDS - Dragan Rašić (0,64 posto).

Za izbor zastupnika prema većinskom sustavu u drugom izbornom krugu, koji će biti održan 20. svibnja, najviše je kandidata za poslanike s liste Izbor za bolju Vojvodinu - dr. Bojan Pajtić, 50 kandidata, lista Promenimo Vojvodinu - Tomislav Nikolić ima 26 kandidata, Lista SPS - Ivica Dačić, PUPS, JS, SDPS ima 16 kandidata, SVM - Istvan Pasztor ima 10 kandidata, LSV Nenad Čanak 8 kandidata, URS 2, DSVM 1 i DSS - dr. Vojislav Koštunica 1 kandidata za pokrajinskog skupštinskog zastupnika u drugom izbornom krugu.

Priredio: Zvonko Sarić

Kuntić: Stvaranje magle je skupa igra

U razgovoru za program Redakcije na hrvatskom jeziku Radio Subotice, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petar Kuntić je ustvrdio da nije moguće prilikom glasovanja učiniti bilo što neregularno, a da se to ne zamijeti. Kuntić, nakon razgovora s ljudima koji su pazili na glasačke kutije na biračkim mjestima u ime DSHV-a u Subotici i Somboru, zaključuje kako neregularnosti nije bilo.

»To mi je potvrdilo što sam i pretpostavio, da je na izbornim mjestima gotovo nemoguće bilo što oduzeti ili dodati. Stoga mislim da nije bilo neregularnosti. Bilo je po 30-40 ljudi na biračkim mjestima, većina je potpisala zapisnike i ne vidim što je tu sada problem. Osnovno je pitanje kako to da se baš početak najava da je bilo neregularnosti dogodio u trenutku kada je SPS odlučio činiti koaliciju s DS-om«. Izbore su, među ostalima, pratili i predstavnici međunarodnog promatračkog tima u ime parlamentarne skupštine OEES-a, čiji je voditelj bio Tonino Picula. Obišli su glasačka mjesta na kojima većinom glasuju Hrvati u Gat, Maloj Bosni i Tavankutu«, podsjetio je Kuntić. »Sve su detaljno ispitali i pregledali. Nakon što su izašli s posljednjeg biračkog mjesta, u nazočnosti hrvatskog veleposlanika u Beogradu Željka Kuprešaka, kao i predsjednika HNV-a dr. Slavena Bačića, Picula je izjavio da bez obzira što je riječ o izborima u Srbiji, nije uočen ni jedan način manipuliranja pri tako velikom broju ljudi na biračkim mjestima. Ako je netko doista pokrao glasove ili to naredio, treba ići u zatvor. Ali, odgovarati treba i onaj tko je lažno podnio prijavu. Narodom se ne smije manipulirati i ne smijemo se dovesti u situaciju da se još jednom plaćaju izbori, jer je previše skupa igra stvaranje nekakve magle prema vanjskim ulagačima, baš u trenutku kada je prosjek investiranja u našu zemlju u usponu«, rekao je na koncu Petar Kuntić.

SLAVEN BAČIĆ, PREDSEDNIK HNV-A

Izbori su malo toga promijenili

Ni sada u Vojvodini neće biti autonomnoga političkog života, nego tek provođenja međustranačkih dogovora iz Beograda * Glas nacionalnih manjina se, zbog postojećeg izbornog sustava uglavnom slabo čuje * Idemo »puževim koracima« u oživotvorenju manjinskih prava Hrvata

Slaven Bačić, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, u razgovoru za naš tjednik iznosi svoju procjenu rezultata predsjedničkih i parlamentarnih izbora, ostvarivanja manjinskih prava i položaja hrvatske nacionalne zajednice u svjetlu ovih izbora, kao i predviđanja u slučaju pobjede jednog ili drugog predsjedničkog kandidata u drugom krugu predsjedničkih izbora

HR: Kako ocjenjujete završene parlamentarne izbore, prvi krug izbora za pokrajinski parlament i prvi krug predsjedničkih izbora?

I ovi su izbori potvrdili da je biračko tijelo većinskoga naroda duboko podijeljeno, a razvodnica jest europska agenda zemlje. Međutim, antieuropejstvo u srpskom biračkom tijelu nema značenje koje ima u Norveškoj ili Švicarskoj, gdje je ključna ekonom-

ska dimenzija. Ono je ovdje lukašenkovskoga tipa – čisto političko pitanje, pri čemu je izolacionizam začinjeno nacionalizmom i manje-više otvorenim teritorijalnim aspiracijama ka susjednim zemljama i narodima, što gotovo u potpunosti potiskuje gospodarska i socijalna pitanja. Drugim riječima, na najširem političkom planu u Srbiji teško dolazi do otklona od anticivilizacijske Miloševićeve politike iz 1990-ih, što odražavaju i ovi izborni rezultati. Glede izbora u Vojvodini, karakteristična je, kao i dosad, nešto značajnija proeuropska većina u odnosu na ostatak države, ali i istodobni uspjeh desnih ekstremista koji su prošli cenzus. Međutim, kao rezultat dvadesetogodišnje baštine »jogurt-revolucije« ni sada u Vojvodini neće biti autonomnoga političkog života, nego tek provođenja međustranačkih dogovora iz Beograda. Glas nacionalnih manjina se, zbog postojećeg izbornog sustava, uglavnom slabo čuje, iako su one, kao i dosad, jasno proeuropski opredijeljene, budući da pripadnici manjinskih naroda uglavnom glasuju ili za manjinske stranke, koje su za europske integracije zemlje, ili za veće stranke, uglavnom liberalnije orijentacije. Dakle, u biti izbori su malo toga promijenili!

HR: Koja su Vaša očekivanja glede drugog kruga predsjedničkih izbora?

Uvjeren sam da će, kao i prijašnjih puta, predstavnik demokratske opcije, uza sve manjkavosti svoje politike, dobiti

većinu u odnosu na bivšega Šešeljevog radikala i dopredsjednika Miloševićeve vlade u vrijeme najtežih kršenja ljudskih prava u Srbiji koncem 1990-ih. Glasovi birača pripadnika nacionalnih manjina mogli bi biti na jezičku vage u drugome izbornom krugu, što se već događalo kod ranijih sučeljavanja ovih dvaju predsjedničkih kandidata.

HR: Jesu li za Vas iznenađenje ovih izbora rezultat SPS-a? Kako ocjenjujete uspjeh te stranke?

Kako sam već rekao, na izborima je malo toga promijenjeno u biti – pitanje je bilo samo komu će transferirati glasove nezadovoljno konzervativno biračko tijelo iz SNS-a i DS-a, što na globalnom političkom planu u Srbiji jedva nešto mijenja. Dio tih birača priklonio se bivšoj Miloševićevoj partiji zahvaljujući višemjesečnim populističkim nastupima njezina aktualnog predsjednika i prvog čovjeka policije, gdje je vrhunac bio skandalozno predizborno show-uhćenje petero Albanaca s juga Srbije.

HR: Kako će se ovi izborni rezultati odraziti na položaj ovdašnjih Hrvata?

Svakako će dio toga ovisiti o raspodjeli vlasti između ključnih koalicijskih partnera i dužnostima koje bi članovi DSHV-a obnašali na razinama vlasti. No, s druge strane, ukoliko gledamo sustav kao cjelinu, bojim se da neće biti velikih pomaka, jer nama sada nisu toliki problem nedosta-

jući manjinski propisi – iako i na normativnome planu još uvijek mnogo toga nedostaje, prije svega, usklađivanje Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina s drugim zakonima, a da ne postoji ni naznaka da bi se tome pristupilo – nego njihova provedba, koja nedopustivo često zapinje! A situacija je teška i kod aktualnih aktera u vlasti, kakva je, primjerice, pomoćnica subotičkoga gradonačelnika za razvoj kulturno-prosvjetne djelatnosti i racionalizaciju školske mreže, koja javno propagira protiv Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina i ne poštuje mišljenja HNV-a u zakonom predviđenim oblastima koje se tiču hrvatske manjinske samouprave. Tim prije teže možemo očekivati pomake sada kada je ključni parlamentarni akter Miloševićev SPS, kao jedan od bastiona antimanjinske politike, koji će, da bi se priklonio uz demokratsku opciju, tražiti još veći kolač u vlasti, iako u zadnje 4 godine već drži ministarstva koja su vrlo značajna za manjinska prava, poput unutarnjih poslova i obrazovanja. Kako sva relevantna manjinska vijeća najviše primjedbi imaju na antimanjinsku obrazovnu politiku Ministarstva prosvjete i znanosti, te budući da je ova stranka izrazito probunjevački orijentirana, jasno je zašto idemo »puževim koracima« u oživotvorenju manjinskih prava Hrvata.

HR: Smatrate li značajnim, glede položaja hrvatske manjinske zajednice, povo-

Iljan rezultat DSHV-a na ovim izborima nastupom u koaliciji? Zbog čega je značajno što će ovdašnji Hrvati imati zastupnike u lokalnim, pokrajinskom i republičkom parlamentu?

Izborni sustav za skupštinu Srbije i dalje se temelji na mилошевиćevoj zakonodavstvu, jer je cijela država jedna izborna jedinica, što nije naklonjeno manjinskim strankama, osim brojčano najvećim manjinama, kao što su Mađari i Bošnjaci, dok je za lokalne izbore propisan krajnje neobičajen razmjerni, umjesto većinskoga izbornog sustava. U takvim uvjetima, opredjeljenje DSHV-a za ulazak u predizbornu koaliciju s DS-om bio je jedna od rijetkih realnih opcija, ukoliko se htjelo imati

zastupnika u republičkom i pokrajinskom parlamentu, što je onda rezultiralo i koalicijom na lokalnim razinama. Tako u nekim općinama i gradovima imamo vijećnike, a bez koalicije ih možda ne bismo imali, dok bismo u drugim ionako imali vijećnike i da nismo bili u koaliciji, no ovako smo ih koliko-toliko dobili po koalicijskome sporazumu. Prije svega, ovdje je riječ o, za nas, neodgovarajućem razmjernom izbornom sustavu.

Mislim da nije potrebno posebno naglašavati da je važno da Hrvati iz hrvatskih manjinskih stranaka budu zastupljeni u parlamentima svih razina vlasti, jer iako u njima sudjeluju i Hrvati iz drugih tzv. velikih stranaka, oni u prvome redu djeluju sukladno stezi njihovih partija, čiji se

interesi puno puta razlikuju od naših kada su u pitanju manjinska prava, čega smo osobno svjedoci na sjednicama HNV-a.

HR: Je li za manjinske stranke jedino prihvatljivo rješenje politika zajamčenih mandata i treba li DSHV na tomu i dalje inzistirati?

Zajamčena zastupljenost manjina u parlamentu jest jedan od oblika pozitivne diskriminacije radi omogućavanja parlamentarnoga zastupanja manjina koji poznaje uporedno pravo. Ono je izričito predviđeno Sporazumom o zaštiti manjina između Srbije i Hrvatske iz 2004., i to je osnova našeg inzistiranja da Srbija napokon provede ono na što se obvezala. U regiji ovaj princip primjenju-

ju Hrvatska, Slovenija, Kosovo i Rumunjska, dok se Srbija opredijelila za smanjenje cenzusa za manjinske partije i tzv. prirodni prag za ulazak u parlament, ali i ovdje, kao i drugdje, tek polovično i sa zadržkom, jer nije istodobno predvidjela i smanjenje broja potpisa potrebnih za podnošenje izbornih lista za republičku i vojvođansku razinu. Zbog toga je provedba Sporazuma o zaštiti manjina, glede zajamčenih mandata na republičkoj i pokrajinskoj razini, jedan od naših političkih prioriteta, budući da je ulazak u parlament preko koalicijskih lista tek privremeno rješenje, jer se ne temelji na pravnoj obvezatnosti, nego na dobroj volji jednog aktera političke scene te što ga ograničava koalicijska stega.

Zvonko Sarić

ODRŽANA II. SJEDNICA PREDSJEDNIŠTVA I VIJEĆA DSHV-A

Povoljni rezultati DSHV-a na izborima u Republici Srbiji

U prostorijama glavnog ureda DSHV-a u Subotici prošloga četvrtka, 10. svibnja, održana je druga sjednica Predsjedništva i Vijeća DSHV-a. Centralna točka ove sjednice bila je analiza izbora na svim razinama i mjesto i uloga DSHV-a u njima.

»Zaključeno je da je Vijeće DSHV-a donijelo dobru odluku o koalicijskom nastupu DSHV-a na upravo završenim izborima, jer su rezultati izbora pokazali da su stranke nacionalnih manjina u samostalnom nastupu doživjele neuspjeh. DSHV i dalje stoji na stajalištu da je za manjinske stranke jedino prihvatljivo rješenje – politika zagarantiranih mandata, jer se pokazalo da su velike političke opcije u državi odlično organizirane na svim razinama, a da su manjinske stranke u startu hendikepirane zbog

odsustva kadrova i odgovarajuće infrastrukture za ravnopravno natjecanje. Predsjedništvo i Vijeće je glasovanjem donijelo odluku da kandidati DSHV-a u Izvršnim tijelima APV budu *Mato Groznica* iz Novog Sada i *Stipo Kolak* iz Subotice.

Kandidat DSHV-a u Vladi Republike Srbije – Ministarstvu za ljudska i manjinska prava ili drugom ministarstvu koji će se starati o istim pitanjima, a

na mjestu državnog tajnika ili pomoćnika ministra – odlukom vijećnika biti će dipl. pravica iz Novog Sada *Ankica Jukić Mandić*«, navodi se u priopćenju ove stranke.

»Vijećnici DSHV-a su na prijedlog subotičke podružnice DSHV-a dali odobrenje za razdvajanje nekada umjetno spojenih mjesnih organizacija DSHV-a (MO Gat – Ker, MO Mali Bajmok – Novo

Selo, MO Sjever – Jug, MO Aleksandrovo – Verušić i MO Peščara – Kelebija), a sve u cilju boljeg reprezentiranja članstva u tijelima upravljanja DSHV-a. Vijećnici DSHV-a donijeli su odluku da se centralna proslava 22. obljetnice od osnutka DSHV-a održi u petak, 13. srpnja 2012., u Subotici. Također je odlučeno da se kao glavni gost na obljetnicu pozove aktualni predsjednik Vlade Republike Hrvatske *Zoran Milanović*. Vijećnici su usvojili i izvješće neovisne revizorske kuće 'Confida – Finodit – Beograd' u svezi s kontrolom materijalno-finan-cijskog poslovanja DSHV-a u 2011. godini. Na kraju sjednice podržana je inicijativa da sve četiri podružnice DSHV-a u: Subotici, Somboru, Južnom Podunavlju i Srijemu, organizirano posjete Poljoprivredni sajam u Novom Sadu«.

IZASLANSTVO ZAJEDNICE NA PRIJMU KOD PREDSEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Teme i problemi Hrvata iz Vojvodine

Predsjednik Republike Hrvatske prof. dr. sc. *Ivo Josipović* primio je prošlog četvrtka u svom uredu na Pantovčaku izaslanstvo Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata.

Izaslanstvo u sastavu: *Mato Jurić*, predsjednik, *Antun Plivelić*, počasni predsjednik,

Prijem kod predsjednika: Zdravko Ronko, Mato Jurić, predsjednik Ivo Josipović, Antun Plivelić i Petar Gašparović

Petar Gašparović, potpredsjednik i *Zdravko Ronko*, počasni član Zajednice, gradonačelnik Grada Požege i zastupnik u Saboru Republike Hrvatske, u jednosatnom su razgovoru dotakli sve teme vezane uz Hrvate podrijetlom iz Vojvodine, kao i probleme koje ih prate u novim sredinama. Naglasak je bio na problemu mirovina Hrvata

koji su ih ostvarili i dobivaju ih iz Republike Srbije, o problemu neriješenih ubojstava Hrvata u Vojvodini za vrijeme Domovinskog rata, o problemu stare štednje u bankama Republike Srbije, a bilo je riječi i o pokroviteljstvu svečane skupštine Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata 19. svibnja ove godine u povodu obilježavanja dvadeset godina osnutka.

Predsjednik Republike Hrvatske podržao je inicijativu gradonačelnika Zdravka Ronka o osnivanju fonda Zajednice u svrhu kupovine rodne kuće bana *Josipa Jelačića* u Petrovaradinu, a inicijalna sredstva u tom fondu odmah bi uplatio Grad Požega. Također, ova inicijativa išla bi u smjeru da i ostali gradovi u Hrvatskoj svojim donacijama pomognu ovu hvalevrijednu akciju, a kada se prikupi dovoljno sredstava za kupnju kuće završetak akcije pripao bi Vladi Republike Hrvatske koja bi realizirala tu ideju.

Zlatko Žužić

IZBORI

Ispravke izbornih rezultata

SOMBOR – Izorno povjerenstvo grada Sombora napravilo je dvije izmjene koje se odnose na izborne rezultate, a na dva biračka mjesta na osnovi presude Upravnog suda izbori se ponavljaju u petak 18. svibnja. Izorno povjerenstvo uvažilo je žalbu liste za lokalne izbore Savez Vojvodanskih Mađara - Istvan Pastor i ovoj stranci umjesto dva dodijelila tri vijećnička mandata u Skupštini grada Sombora, koliko im prema osvojenom broju glasova i pripada. Demokratska stranka Srbije će umjesto, kako je prvo bilo objavljeno, pet imati četiri vijećnička mandata. Gradsko izorno povjerenstvo izvršilo je ispravku i u redosljedu kandidata za drugi krug pokrajinskih izbora prema većinskom sustavu. U izornoj jedinici Sombor II, umjesto *Dragana Vujaškovića* (SPS) u drugi krug izbora ušao je *Zdravko Sogić* (SNS). Do ove izmjene došlo je nakon ponovnog prebrojavanja glasova za pokrajinske izbore prema većinskom sustavu na biračkom mjestu 61. Naime, izborni materijal s glasačkim listićima za izbore za Skupštinu AP Vojvodine u izornoj jedinici 48 Sombor II, u večeri nakon glasanja završio je kod Republičkog izbornog povjerenstva koje je obrađivalo glasove za narodne zastupnike i predsjednika republike. Nakon ovoga, pregledani su i zapisnici biračkih

odbora s drugih biračkih mjesta i utvrđene su nepravilnosti u odnosu na glasačke listiće.

Izbori za zastupnike u Skupštini grada bit će ponovljeni na biračkim mjestima 18 (zgrada MZ Selenča) i 30 (Dom za stare na Centrali). Ponovno glasanje je zakazano za petak 18. svibnja, prema utvrđenoj listi kandidata za izbor vijećnika u Skupštinu grada od 6. svibnja Z.V.

TRŽIŠTE ŽITARICA

Još ove godine smo mirni s pšenicom

I pored najava lošijeg prinosa pšenice u ovogodišnjoj žetvi, Srbija neće biti primorana uvoziti tu žitaricu, kaže *Žarko Galetin*.

Ravnatelj Produktne burze u Novom Sadu je rekao da će ovogodišnji prinos i postojeće zalihe zadovoljiti potrebe zemlje u predstojećem periodu, ali bi sljedeća godina mogla biti vrlo problematična, prenosi Beta.

»Mislim da ćemo uspjeti zatvoriti vlastite bilance za ovu godinu. Međutim, sljedeća godina bi mogla biti problematična, jer nemamo neke optimistične vijesti što se tiče prinosa pšenice.«

Galetin je podsjetio da je pšenica sredinom veljače stajala 22 dinara po kilogramu, a da se poslije interventne državne prodaje 20.000 tona po cijeni od 20 dinara tržište smirilo i da ta žitarica skoro dva mjeseca stoji 21,5 dinara.

»Najnovije procjene i prognoze o novoj žetvi, koje su prilično pesimistične zbog malih površina pod pšenicom, dovele su do ponovnog rasta cijene pšenice do 22 dinara, pa je država ponovno prodala 50.000 tona po cijeni od 20 dinara«, rekao je Galetin. Dodao je kako nije isključeno da cijena pšenice prijeđe trenutnih 22 dinara, ali misli da neće biti potrebe za uvozom, s obzirom na domaće potrebe i dinamiku izvoza.

Govoreći o kukuruzu, Galetin je rekao da su bilance na tržištu u ovom trenutku veoma narušene, jer su rekordno male zalihe u odnosu na ukupnu potrošnju, od svega 14 posto, što je dovelo do toga da je u duljem periodu visoka cijena te žitarice.

»Na svim referentnim burzama kukuruz je skuplji od pšenice, što dovoljno govori o njegovoj popularnosti. U sljedećoj sjetvi imat ćemo oko dva posto veće površine pod kukuruzom, što bi trebalo povećati i obujam proizvodnje«, rekao je Galetin.

NAFTA I EURO

Benzin u Srbiji ponovno pojeftinjuje

Litra benzina i dizela na benzinskim crpkama u Srbiji mogla bi dodatno pojeftiniti od dva do pet dinara. Naime, cijene sirove nafte koje su početkom godine naglo porasle i dogurale sa 107 na 124 dolara po barelu, posljednjih desetak dana bilježe značajniji pad. Taj »smjer« bi se morao odraziti i na cijene naftnih derivata u Srbiji koje su, početkom svibnja, zabilježile pad zbog manje nabavne cijene, ali i zbog smanjenja akciza za 1,5 dinara po litri.

»Sigurno je da će se smanjenje cijena na svjetskom tržištu odraziti i na naše, ali postoji jedna bitna 'kočnica'. Naime, efekte sniženja cijene sirove nafte poništava rast eura. Da je euro, npr. 105, a ne 112 dinara, sniženja u maloprodaji bi bila još veća«, tvrdi generalni tajnik Udruženja naftnih kompanija Srbije *Tomislav Mićović*, prenose »Novosti«.

Poslije sniženja cijena NIS u veleprodaji i smanjenja akciza na benzin i dizel, snižene su i cijene na benzinskim crpkama. U ponedjeljak se benzin BMB 95 prodavao od 141,5 do 143,90 dinara za litru, europremijum BMB 95 od 147,50 do 152,50, dizel D2 od 137,30 do 139,50 i eurodizel od 144,90 do 148,50 dinara za litru.

TADIĆ I NIKOLIĆ: SUKOB DVIJE SRBIJE, JEDINO POZNATE DIJAMETRALNO ISTE AMBICIJE

Željeli ste, zaslužili ste

Dvojica kandidata uoči nedjeljnih izbora izlaze s istim ambicijama i sličnim željama: da jedan drugoga kao predsjednik države vide kao građanina – na optuženičkoj klupi* Nikolić Tadića zbog izborne krađe, Tadić Nikolića zbog narušavanja ustavnog poretka

Tri-četiri dana nakon završetka prve runde izbora, dobar dio aktera koji je u njima sudjelovao procijenio je da je uoči njihovog nastavka potrebno malo živnuti domaću političku scenu. Toliko je, naime, vremena trebalo svima koji su službeno proglašeni gubitnicima, koji su to postali nakon obavljenih koalicijskih dogovora ili koji se tako (s pravom) osjećaju. Takvih situacija, istina nagledali smo se, naslušali, proživjeli i preživjeli koliko ne bi, recimo, građani(n) Danske ni za pet prosječnih života. Ali, kako mi ne živimo u dosadnoj Danskoj, kod nas je skoro pa ozakonjeno mišljenje da se o ukusima ne raspravlja, pa se upravo na temelju takvog konsenzusa ovih dana vodi vatrena rasprava u svim pravcima i na svim razinama.

KONTEJNERI ZA NAKNADNO GLASANJE

Središnje mjesto u toj raspravi za sebe je izborila Srpska napredna stranka, a nešto tiši glasovi iz istog zbora dolaze od Saveza vojvođanskih Mađara, Demokratske stranke Srbije i Ujedinjenih regiona Srbije. Svima njima zajedničke su dvije stvari: nitko od njih ne nalazi se među pobjednicima ovih izbora i svi tvrde da su na njima pokrade-

ni. Rasprava je zaista živopisna: od nađenih vreća s glasačkim listićima u kontejnerima, preko utvrđivanja nijansi njihovih boja, do potplaćivanja pripadnika romske populacije (a koga bi drugoga inače ostatak poštenih građana prozivao!) da glasaju za Pobjednike, a nije nebitno spomenuti i to da se zborovođama ove rasprave pridružuju i građani koji prosvjeduju, istina zasad povremeno i mjestimično.

U takvoj situaciji, koja sve više počinje ličiti na toplu jesen 2000., građani Srbije čekaju nedjelju kada će odlučiti koga neće za predsjednika. Pozicije s kojih predsjednik Demokratske stranke *Boris Tadić* i Srpske napredne stranke *Tomislav Nikolić* ulaze u drugu rundu dijametralno su suprotne: prvi tvrdi da je dosad sve bilo OK, dok drugi kaže da prvi ne želi priznati da je KO. I sve ostalo kod njih je dijametralno suprotno, iako zapravo djeluje potpuno isto.

Recimo, staze kojima su stigli na isti put potpuno su različite: prvi je na putu za Europu vremenom pokupio i Dačića i Palmu, dok se drugi zarad istog cilja morao odreći i Vojvode i Voje. Nastavimo li dalje s usporedbama, mogli bismo reći da prvi nikada nije vidio lopove među biznismenima i siromašne među otpuštenima, dok drugi upravo

na tome gradi svoju popularnost, zaboravljajući na raniju ulogu u kreiranju upravo takve slike društva. Pozabavimo li se malo njihovim ukusima, prvi će uvijek za sebe ukrasti malo sportske pobjede, a drugi narodnog poštenja i svetačke mudrosti.

ĐULIĆI I MANGUPI

Ima kod njih dvojice još zanimljivih detalja, i to onih svježih. Recimo, sam će Bog znati što je nagnalo Tadića da se sjeti komunista i da u »postprvokružnoj« izjavi kaže kako se njegovi najveći neprijatelji nalaze upravo unutar Demokratske stranke. Iskren, kakvim ga je Svevišnji dao, nije mogao prešutjeti ono što najbolje zna, a istodobno pošten, na što je naučen od malih nogu, ipak nije htio odati svoje »drugove«. Tako je, nažalost, javnost još jednom ostala uskraćena za odgovor koji su »đulići« minist..., pardon mangupi u redovima Demokratske stranke. S druge strane, zbog zauzetosti oko prebrojavanja vreća po kontejnerima, Nikoliću pikantnije serviraju sa strane. Uzmimo, primjerice, »najčitaniji dnevni list u Srbiji«, kojem se tijekom kampanje učinilo zgodnim javnost staviti na postdiplomski ispit pitanjem – koji student predsjedniku Srpske napredne

stranke može reći »zdravo, kolega«? Kako se Nikolić pokazao zgodnim za pitanje međuljudskih odnosa, isti je taj »Blic« pisao i »malo intimnije«, predosjećajući da će u tim dubinama pronaći klicu razdora sa svojim potpredsjednikom *Aleksandrom Vučićem*. U oba slučaja zajednička je jedna stvar: u prvom je Tadić zabio autogol, u drugom ga je Nikolić primio.

Stoga, simpatično djeluju riječi predsjedničkog kandidata Tadića u Subotici da se on za nedjelju odlučio na jednostavan recept – pobjedu. Zanimljivo, isto to kaže i Nikolić, te se stoga i njegove riječi u vrijednosnom smislu moraju ocijeniti istom težinom – zaista su simpatične. Samo, kao i u svemu ostalom, dva su takmaca u svom trećem dvoboju (Tadić vodi 2:0, iako je dosad oba poluvremena gubio) izabrala posve različite metode da dođu do pobjede, pri čemu je drugi pravila igre nametnuo prvom, i to u poluvremenu. Pričom o krađi izbora 6. svibnja Nikolić je – nakon čudesnog prošlogodišnjeg višednevnog preživljavanja štrajka žeđu i gladu – opet mnogo toga stavio na kocku samo da bi ostvario zadani cilj. Pričom o izmišljenoj krađi izbora 6. svibnja i Tadić je – nakon čudesnog preživljavanja četverogodišnjeg mandata – mnogo toga stavio na kocku samo da bi ostvario zadani cilj. U željenom scenariju obojica kandidata nastupaju s istim ambicijama. U neželjenom, može se reći isto, uz određene nijanse: predsjednik Nikolić ima viziju građanina Tadića na optuženičkoj klupi za utvrđivanje odgovornosti glede krađe glasova, pa naniže, a predsjednik Tadić građanina Nikolića na sudu zarad pokušaja rušenja ustavnog poretka zemlje – pa naviše.

Ali, sve će to, mili moji, prekriti naftalin, sagovi i vlast. Jer, priznat ćemo, dobili smo finale kakvo smo i priželjkivali. A stara latinska odavno kaže: »Priželjkujem, znači zaslužujem«.

Z. R.

MIROSLAV IVKOVIĆ, PREDSEDavajući SKUPŠTINE ASOCIJACIJE POLJOPRIVREDNIKA I JEDAN OD PERSPEKTIVAMA OVE GRANE PROIZVODNJE

Bit ćemo sluge na vlastitoj zemlji

Razgovor vodio: Zlatko Romić

Ukoliko se ostvari prognoza našeg sugovornika iz naslova, bit će mu uzaludan napor svih ovih godina da se izbori za prava svojih kolega koji svakodnevno rade u »tvornici pod otvorenim nebom«. Bitke s nekoliko ministara u posljednjih desetak godina past će kao prah na njivu, a borba protiv monopola prerađivača završit će kao jeftina pšenica u mlinu. Ipak, vođen ljudima, pred sebe i svoje istomišljenike, do »nedajbože dana«, postavio je isti cilj: razuvjeriti samouvjerenost u vlastito sveznanje i suočiti se s dojučerašnjim prijateljima i suborcima na traktorima i blokadama. Kako je sam *Miroslav Ivković* izbjegavao koristiti imena, neka od njih potražite u prošlom, ali i ranijim brojevima »Hrvatske riječi«. Za početak razgovora, naravno, slijedi pitanje o kojem se od sutra 48 sati službeno šuti.

HR: I nakon ovih izbora stvari glede sastava Vlade ostaju po starom. Može li se u takvoj postavci očekivati nešto novo kada je riječ o poljoprivredi? To je u ovom momentu teško reći, jer smo u proteklih nekoliko godina imali istu Vladu, a na čelu Ministarstva poljoprivrede ljude iz iste stranke. Ipak, agrarna se politika razlikovala kao i sam pristup poljoprivrednicima i njihovim organizacijama. Nažalost, čini mi se da će se opet sve svesti na čovjeka koji će biti ministar, jer je agrarna politika i prethodna tri-četiri puta ovisila o jednom čovjeku.

HR: Hoće li poljoprivrednici nešto promijeniti? Deklarativno, udruge su zahtijevale da se bez njih ne donosi nijedna odluka koja se tiče poljoprivrede, ali se ipak sve završavalo na jednostranim dopisima koji iz Ministarstva nikada nisu dobivali odgovor dok traktori ne bi blokirali ceste.

Činjenica jest da je suradnja između Ministarstva i poljoprivrednika u posljednje vrijeme loše funkcionirala, napose stoga što se Ministarstvo opredijelilo na suradnju samo s organizacijama ili pojedincima koji su im govorili ono što su željeli čuti. Drugim riječima, Ministarstvo nije uvažavalo realnost nego se pokušalo skriti iza pojedinaca koji, umjesto da su predstavljali poljoprivrednike, hvalili su mjere Ministarstva. To je, naravno, rezultiralo prosvjedima čije ćemo efekte tek vidjeti. Mislim da takav oblik suradnje s budućim Ministarstvom ne može donijeti dobre rezultate, jer smo na kraju ipak vidjeli kamo vodi lažno prikazivanje stanja i ovakvi stavovi poljoprivrednika.

HR: Uoči i nakon prosvjeda bio je primjetan sukob unutar Asocijacije poljoprivrednika, ali i unutar nekoliko drugih udruga. Mnogi članovi tvrde kako je u pozadini svega i tu politika.

U tri najveće asocijacije u Srbiji – Asocijaciji poljoprivrednika, Asocijaciji poljoprivrednika Banata i Klubu 100 P plus – došlo je do toga da su pojedinci iz tih organiza-

Ako znamo da jedino poljoprivreda kod nas donosi profit i kakav je njezin značaj u svijetu, onda nije teško zamisliti da će onaj tko bude raspolagao zemljom moći upravljati i politikom, odnosno državom

cija zlorabili svoje mjesto i nanijeli im štetu, jer nisu reagirali na sve što se događalo u agrarnoj politici i Ministarstvu nego su tome davali potporu. Svjedoci smo da je zbog toga u Asocijaciji poljoprivrednika Banata smijenjen čovjek koji je bio na čelu. Svjedoci smo i toga da je čovjek koji je bio na čelu Kluba 100 P plus podržavao Ministarstvo, a najveći dio članstva aktivno je sudjelovao u prosvjedima. Nažalost, ni Asocijacija poljoprivrednika nije sudjelovala u prosvjedima, ali jesu ljudi koji se nalaze unutar nje. Sve to govori da ljudi koji su se nalazili, ili se još nalaze na vodećim mjestima u tim organizacijama nisu uvažavali mišljenja članova. Zbog toga je došlo do razmimoilaženja i tek će do njih doći. Sigurno je da mora doći do promjena zato što se na ovaj način

ne mogu predstavljati interesi poljoprivrednika. Stoga je i odgovor na tvrdnju o uplitanju politike u poljoprivredu potvrđan, jer je evidentno da stranke ne samo da pokušavaju, nego i uspijevaju vrbovati ljude na vodećim mjestima u organizacijama poljoprivrednika i onda njima manipuliraju. Nakon toga, isti ti ljudi u vodećim tijelima nastoje naći stranačke srodnike kako bi se pokušalo izbjeći situacije kakvima smo svjedočili koncem travnja kada smo ponovno izašli traktorima na ceste. Na sreću, najveći broj poljoprivrednika nisu članovi ni jedne stranke, kako bi trebalo biti i unutar vodstava udruga. Nažalost, i Udruženje poljoprivrednika »Subotica« na papiru je nestranačko i neprofitno, ali su se stranke i u nj uvukli u velikoj mjeri. To neće, niti može biti

OD VOĐA SVIH DOSADAŠNJIH PROSVJEDA O TRENUTAČNOJ SITUACIJI, NADANJIMA I REALNIM

dobro, jer ni jedna stranka u Skupštini Srbije nije zastupala interese poljoprivrednika. Zbog toga i dalje mislim da udruge poljoprivrednika ne mogu biti mjesto gdje će se susretati stranački interesi, jer će to dovesti do cijepanja organizacija na stranačke kružoke. Naravno, tu se onda za poljoprivredu ništa neće moći učiniti, jer je to često u izravnoj suprotnosti s političkim interesima. Mislim da i sami poljoprivrednici trebaju o ovome ozbiljno razmisliti i shvatiti da nijedna stranka neće zastupati njihove interese ukoliko se za njih sami ne izbore.

HR: Ipak, kao nikada dosad o posljednjem se prosvjedu u javnosti, ne samo preko državnih medija, govorilo da je politički motiviran.

Još 2003., kada je ministar poljoprivrede bio *Stojan Jeftić*, bio je također prosvjed, a ljudi iz našeg okruženja bili su potpredsjednici u Vladi, pa ipak poljoprivrednici nisu podlegli utjecaju politike. Dvije godine kasnije, kada je ministrica poljoprivrede bila iz Subotice, bio je također prosvjed što opet nitko nije prepoznao kao politički motiviran. Isto je bilo i 2007. te sada ne znamo razlog zbog kojega mnogi ljudi iz naših organizacija žele prikazati kako je u pozadini posljednjeg prosvjeda politika. Možda je problem upravo u njima, jer su duboko ušli u tu priču i sada moraju odraditi ono što im je zadaća i zbog čega su privučeni u te stranke. Stoga i mislim da će poljoprivrednici i u sljedećem razdoblju biti u prilično teškoj poziciji ukoliko svoje organizacije ne budu ozbiljno reformirali, jer politika i stranke moraju ostati izvan njih.

HR: Što konkretno očekujete od skupštine Asocijacije poljoprivrednika zakazane 6. lipnja?

Sigurno je da će atmosfera biti napeta, jer vodstvo Asocijacije dobiva potporu od službene politike. Primjerice,

svjedoci smo da je u povjerenstvo za sastavljanje uredbi Ministarstvo poljoprivrede uzelo ljude koji su podupirali dosadašnju mjeru o poticaju po količini proizvedene robe i koji nisu sudjelovali u prosvjedu. To dovoljno govori o tomu da Ministarstvo želi zadržati te ljude kraj sebe, zarad onoga što su dosada radili, zbog čega će im trebati i u budućnosti. Naravno, i organizacije unutar Asocijacije će se morati osloboditi tih ljudi što sigurno neće biti lako, jer ukoliko iza sebe imate Ministarstvo i državu kao potporu, onda će teže doći i do smjena i promjena. Ipak, nadamo se da će se raditi po statutu i da će i Asocijacija poljoprivrednika donijeti nove odluke i ljude koji trebaju voditi ovu organizaciju u interesu poljoprivrednika, a ne Ministarstva.

HR: Očekujete li veći proračun u poljoprivredi i koliko bi on riješio probleme u ovoj oblasti?

Realno, ne očekujem. Znamo da se dosad samo jedna stranka zalagala za veći proračun u poljoprivredi, a nisam siguran da će ona dobiti ovaj resor u Ministarstvu. Također znamo i svjedoci smo da je poljoprivreda jedina grana proizvodnje u ovoj državi koja radi i donosi profit i svi, pa tako i vodeće stranke, žele zadržati ovu oblast i njome upravljati. Na taj bi način one sebi osigurale bolji položaj nego ranijih godina, jer vidimo da su hrana i energija i na svjetskoj razini najznačajnije. Stoga i očekujem da će država u sljedećem razdoblju pokušati sa što manje vlastitog novca, a kroz političke odluke, utjecati na agrarnu politiku. Drugim riječima, očekujem da će država i dalje nastaviti politiku prema kojoj nije potrebno ulagati u poljoprivredu na način da se pomaže najvećem broju poljoprivrednika, kao i onima koji mogu doći na razinu da se mogu suprotstaviti europskim

poljoprivrednicima. Mislim da ćemo i dalje imati situaciju u kojoj se želi reći da je prerađivačka industrija ta koja će spasiti našu poljoprivredu. To, naravno, nije istina jer su svugdje u Europskoj Uniji poljoprivrednici vlasnici prerađivačke industrije. Ovakva kakva je, prerađivačka industrija kod nas je potpuno beznačajna bez sirovina, jer tvornica bez njih ništa ne znači. Stoga je napose bitno da im država stvori uvjete za nabavu sirovina za prerađivanje po cijenama daleko nižim u odnosu na tržište. Recept je jednostavan: u vlastitoj državi napravite takve uvjete da primorate poljoprivrednike da svoje proizvode predaju prerađivačkoj industriji po daleko nižim cijenama nego što su u zemljama u okruženju, a da im pritom uredbama o zabrani izvoza onemogućite plasman vlastite robe na ista ta tržišta. Po tome se vidi pozadina ove agrarne politike koja sve više pomaže prerađivačkoj industriji koja, evidentno, nije iscrpila sve svoje unutarnje mogućnosti. Odnosno, ne želi se odreći golemog profita kojega ostvaruje na ovakav način. Stoga se, za razliku od europske, koja se grčevito bori za tržište, za našu prerađivačku industriju slobodno može reći da je u potpunosti zaštićena i da je sve podređeno njezinom interesu. Zbog toga i imamo situaciju da joj je primarna proizvodnja sluga već punih 60 godina.

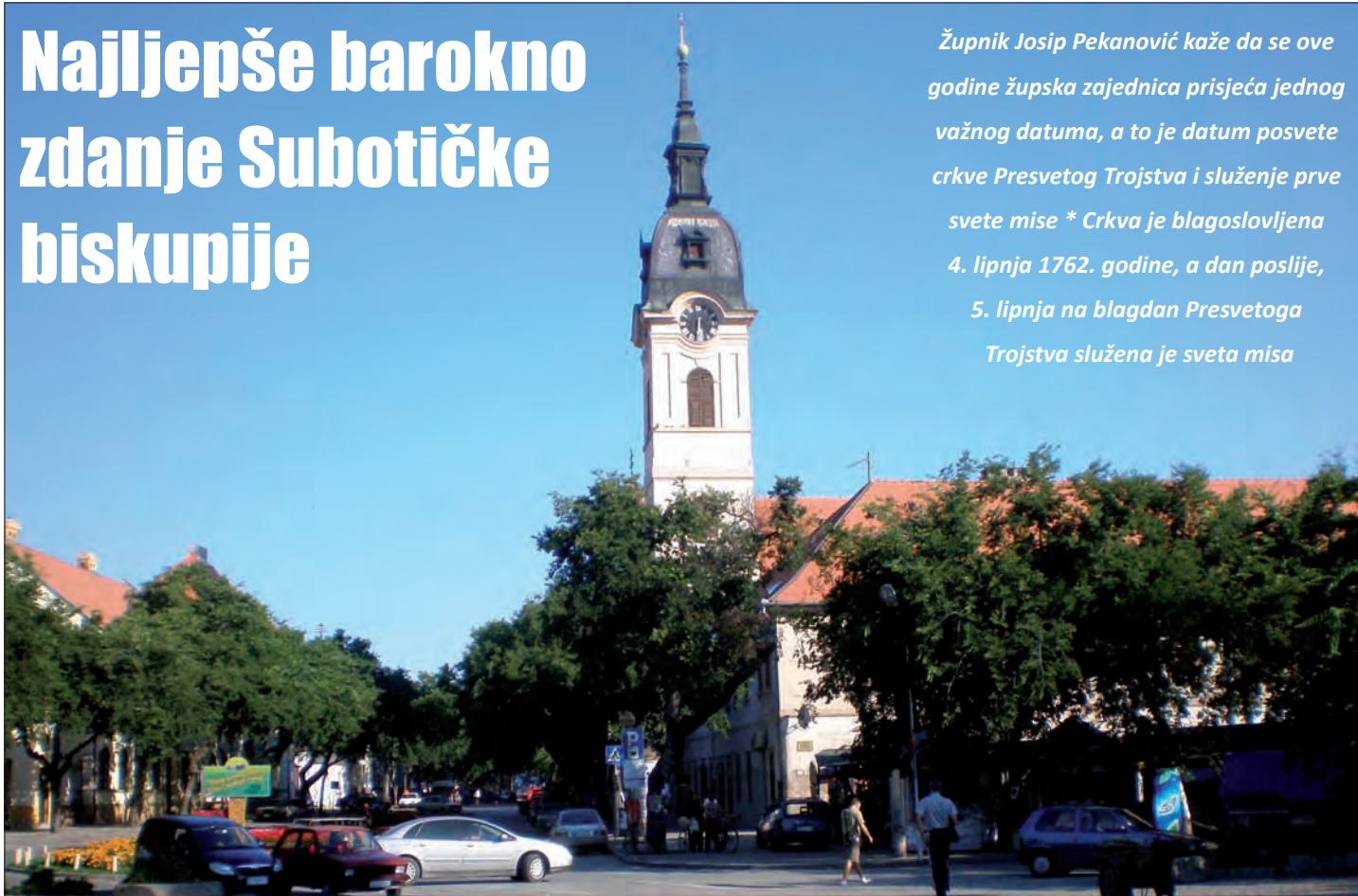
HR: Isti izraz, istina za buduću vrijeme, jednom ste već upotrijebili. Zbog čega tvrdite da će vojvodanski poljoprivrednici doista postati sluga na vlastitoj zemlji?

Rekao sam već da hrana i energija danas imaju najveću vrijednost. Stoga ne znam zašto se kod nas prikriva činjenica da će onaj tko bude proizvođač hrane i energiju ujedno i diktirati odnose na tržištu. Drugim riječima, države koje

budu imale te resurse imat će i daleko povoljniji položaj u tržišnim odnosima u svijetu. To se kod nas vidi tako što restitucija, koja je trebala biti obavljena još prije 10 godina, nije još ni započela. Stječe se dojam da se zemlja koja je predmet restitucije želi dati nekome tko nije njezin pravni nasljednik i tko nema nikakve veze sa zemljoradnjom i poljoprivredom, a da pri tomu dobije površine koje u Europi nitko nema. Zna se da je prosjek posjeda u Europskoj Uniji 36 hektara, a u agrarno najrazvijenijim zemljama Danskoj i Nizozemskoj 16 hektara. To dovoljno govori o kako je u Vojvodini i Srbiji borba za oranice već uzela dovoljno maha i u sljedeće dvije godine će za njih biti grčevita borba. Na taj način ljudima koji veze nemaju s poljoprivredom omogućit će se veliki utjecaj i na domaćem i na tržištu u okruženju, a još i više na politiku u našoj državi. Drugim riječima, ukoliko znamo da jedino poljoprivreda kod nas donosi profit i kakav je njezin značaj u svijetu, onda nije teško zamisliti da onaj tko bude raspolagao zemljom moći će upravljati i politikom, odnosno državom. Dakle, kada kažem da ćemo postati sluga na vlastitoj zemlji, imam u vidu činjenicu da ni jedan poljoprivrednik nije mogao kupiti ni jedan hektar državne zemlje ili privatizirati ni jednu zadrugu ili kombinat. S druge strane, to isto je omogućeno ljudima koji se nikada nisu bavili poljoprivredom. Isto se može reći i za prerađivačku industriju, gdje među vlasnicima nema ni jednog poljoprivrednika. Mnoge su tvornice, nakon što su ih »kupci« opljačkali, zatvorene tako da danas nemamo ni jednu, recimo, mini mljekaru koja bi mogla konkurirati velikim sustavima, dok u proizvodnji ulja vidimo da su svega dva čovjeka vlasnici svih kapaciteta za njegovu prerađuju.

CRKVA PRESVETOG TROJSTVA U SOMBORU OBILJEŽAVA 250 GODINA

Najljepše barokno zdanje Subotičke biskupije

Župnik Josip Pekanović kaže da se ove godine župska zajednica prisjeća jednog važnog datuma, a to je datum posvete crkve Presvetog Trojstva i služenje prve svete mise * Crkva je blagoslovljena 4. lipnja 1762. godine, a dan poslije, 5. lipnja na blagdan Presvetoga Trojstva služena je sveta misa

Crkva Presvetog Trojstva u Somboru građena je dvadeset godina. Bila je to treća po redu župna crkva u Somboru. Župnik Josip Pekanović navodi podatak da je prva crkva podignuta još u XV. stoljeću.

»Prema dostupnim podacima još su 1478. braća Mihovil, Mirko i Martin iz familije Cobor zatražili od pape Siksta dopuštenje za djelovanje dominikanaca u tvrđavi Coborovih. Godinu dana iza toga podigli su samostan i u samostanu crkvu Marijina Uznesenja. U Somboru je tada djelovala i škola pri dominikanskom samostanu i to od 1479. do 1514. godine, jer su te godine u seljačkim ratovima razoreni i crkva i samostan. Vrlo važan period za ovo područje su XVI. i XVII. stoljeće, kada su franjevci s prostora Bosne i Hercegovine dovođili skupine katoličkih vjernika, koji su se sklanjali pred turskim ropstvom. Vjerovali su da će na ovim prostorima naći

bolje uvjete za život«, pojašnjava povijesne okolnosti koje su prethodile izgradnji crkve Presvetog Trojstva župnik Pekanović. Koliko su franjevci ostavili traga u Somboru govori podatak da je 1781. godine somborski gvardijan otac Jerko Jaković uputio spomen-pismo gradskom Senatu u Somboru. U njemu se ističe kako su pripadnici franjevačke provincije Svetoga križa Bosne Srebrene za vrijeme turskog ropstva predano služili somborskim katolicima. U svom odgovoru Senat primjećuje da su franjevci uistinu 200 godina pastoralno djelovali u Somboru. »To bi značilo da su već 1581. godine oni ovdje prisutni. Prvi somborski župnik, svetovni svećenik Mate Slatković u svojoj knjizi 'Prvi kršćanski stanovnici' tvrdi da su franjevci u Somboru djelovali i prije mohačkog poraza 1526. godine. Kako puk, tako su i franjevci živjeli teško i siromašno«, kaže župnik crkve Presvetog Trojstva.

GRADNJU CRKVE POČELI FRANJEVCI

Upravo su franjevci 1743. godine započeli gradnju samostana (današnja župna kuća), koja je trajala nekoliko godina. Zajedno s franjevcima Somborci su se potrudili oko izgradnje svoje župne crkve. Generalni vikar i kanonik Jozsef Kis je kao zastupnik nadbiskupa Ferenca Klobučinskog 24. lipnja 1752. godine blagoslovio kamen temeljac današnje župne crkve Presvetog Trojstva. »Gradnja ove najljepše barokne crkve u Subotičkoj biskupiji je trajala od 1752. do 1772. godine. Iz činjenice da se crkva gradila 20 godina nije teško zaključiti da su potrebna sredstva sporo dolazila. U prvo vrijeme gradnja crkve bila je na brizi župnicima. Kada je župu preuzimao fra Tadej Hegediš zidovi crkve su bili do pola podignuti. On je iz temelja dao izgraditi zvonik, ožbukati crkvu i srediti je toliko

da se moglo blagosloviti i služiti sveta misa. Poslije blagoslova i svete mise uređivanje crkve je nastavljeno i tada su urađeni najljepši dijelovi crkve – oltari svete Ane, svetog Josipa i svetog Franje. Te 1762. godine bila je završena i kripa u kojoj su u početku sahranjivani ugledni somborski katolici. Pokraj spomenuta tri oltara najljepši i najbogatiji dio crkve Presvetoga Trojstva je bez sumnje propovjedaonica. Stolar i kipar je na propovjedaonici radio cijelih godinu dana, a troškovi su bili 650 forinti.

Veliku sliku Presvetog Trojstva za glavni oltar naslikao je somborski slikar Paul Kroneveter, a na blagdan Presvetoga Trojstva 1784. godine ju je blagoslovio gvardijan otac Petar Novak. Gradnju crkve financirali su uglavnom franjevci i vjernici. Magistrat grada Sombora nije dao ništa, somborski katolici su dali 2.358 forinti, Franjevačka provincija svetoga Ivana Kapistrana 8.000 forinti,

poglavarstvo somborskog samostana i blagajna župne crkve skupa su dali 4.022 forinte, a svoje priloge dali su i pojedinačni darovatelji», kaže župnik Pekanović.

Crkva Presvetoga Trojstva ima najveću oltarsku sliku u Bačkoj i u njoj su postavljene prve orgulje koje su stigle u Sombor.

»Velika slika Presvetog Trojstva je najveća oltarska slika u Bačkoj i stajala je ondašnjih 910 forinti. Vremenom je oštećena od vlage, pa je donji dio platna, visok 2 do 2,5 metra, propao. Oštećeni dio je između dva svjetska rata zamijenjen

novno stigao stari graditelj orgulja i završio započeti posao», kaže župnik Pekanović.

SJEĆANJE NA 1762. GODINU

Uoči blagdana Presvetog Trojstva, 4. lipnja 1762. godine upravitelj somborske župe fra Tadej Hegediš je imao čast svečano blagosloviti novu crkvu. Svečanost je pred velikim mnoštvom naroda započela navečer u sedam sati. Nakon blagoslova crkve vjernici su u procesiju krenuli od crkve da bi obišli Gradsku kuću i vratili se u crkvu, gdje je svečanost za-

»U petak 1. lipnja, od 19 sati o povijesti crkve Presvetoga Trojstva govorit će monsinjor otac *Stjepan Beretić*, jedan od najboljih poznavatelja povijesti katoličkih vjernika na ovim prostorima, povijesti grada i gradnje crkve. Otac *Vjenceslav Mihetec* govorit će o prisutnosti karmelićana u samoj župi. U subotu 2. lipnja u 20

cijama koje su se potrudile izgraditi i kuću i crkvu, osobito franjevcima koji su bili nositelji gradnje. Poslije odlaska franjevac, župu preuzimaju svetovni svećenici koji vode pastirsku brigu o povjerenim im vjernicima. Ovo je sjećanje na sve koji su uložili svoju žrtvu kako bi grad Sombor imao jedno lijepo zdanje, jedan

Župnik Josip Pekanović (u sredini)

novim koji ni najmanje ne odgovara koloritu i kvaliteti originalnog djela. Prve somborske orgulje stigle su upravo u ovu crkvu. Doprmljene su iz Budima, Dunavom do Bezdana, a iz Bezdana zaprežnim kolima do Sombora. Budimski graditelj orgulja zvao se *Josip*, dok mu je prezime ostalo nepoznato. Orgulje su 20. studenog 1771. godine stigle u Sombor, a drugi dan je počelo njihovo postavljanje. Majstor je 18. prosinca teško obolio, pa je prekinut posao. Orgulje su bile već postavljene i trebalo ih je samo uštimiti. Unatoč tomu, 21. prosinca 1771. godine po prvi put u Somboru su završale orgulje. Doprmljene su tek u travnju iduće godine kada je u Sombor po-

vršena euharistijskim blagoslovom. U nedjelju 5. lipnja, svečanu svetu misu u novoj crkvi služio je dekan *Antun Bajalić*, čatalinski župnik. Prvu propovijed na hrvatskom jeziku održao je nedjeljni propovjednik somborskog samostana fra *Matija Lalić*, a vjernicima se na njemačkom jeziku obratio gost iz baje fra *Leopold Kalinger*.

Obilježavanje jubileja, dva i pol stoljeća od posvete crkve Presvetoga Trojstva, počeo će 29. svibnja kada će misa i propovijed biti održani na njemačkom jeziku. Dan kasnije, 30. svibnja misno će slavlje biti održano na mađarskom, a potom 31. svibnja i na hrvatskom jeziku. Središnji program trajat će od 1. do 3. lipnja.

Prve orgulje u Somboru stigle su u crkvu 1771.

sati je glazbeno-duhovna večer gdje ćemo proći kroz povijest župne zajednice i same crkve. Svečana sveta misa bit će održana u nedjelju 3. lipnja u 10 sati, a predvodit će je monsinjor dr. *Orlando Antonini*, apostolski nuncij, dakle veleposlanik Svete Stolice u Beogradu, uz suslavlje s našim biskupom i drugim gostima. Ovim sjećanjem želimo izraziti našu kršćansku zahvalnost genera-

kutak molitve. Iz ove župe kasnije je nastala župa Svetoga Križa i crkve koje imamo na našim salašima, ali ona je ostala središte duhovnog života za somborske katolike», kaže župnik Pekanović i dodaje da ovo sjećanje treba biti poticaj mladim ljudima da na sebe prihvate nemalu zadaću svojega angažmana kako bi se crkva očuvala za buduće naraštaje.

Zlata Vasiljević

Srijem u X. i XI. stoljeću

Piše: dr. Zsombor Szabó

Srijem je oko 1063. godine došao u posjed ugarskog kralja Salamona (vladao je od 1063. do 1074.), vjerojatno nagodbom. Tada je bački župan Vid postao ujedno i srijemski.

U nedostatku autentičnih pisanih dokumenata, teško je odrediti granice nekog kraljevstva ili u danom trenutku koji je kralj imao vlast na određenom teritoriju. Danas se hrvatski i mađarski povjesničari, pravni povjesničari, razilaze u mišljenjima o tome tko je u X. i XI. stoljeću vladao nekadašnjom provincijom Pannonia Savia, to jest teritorijem između Drave i Save, kojeg danas nazivamo Slavonijom. Grupa mađarskih povjesničara mišljenja je da niti hrvatski, niti mađarski kraljevi nisu imali stvarnu vlast na području između Drave i Save. Vlast hrvatskih i ugarskih kraljeva morala je biti slabašna ili kratkotrajna, jer se samo tako može objasniti činjenica kako

skog kralja oko 1000. godine označava završetak procesa dugog pola stoljeća, koji je započeo njegov djed Fajsz 952. godine i koji je doveo do službenog uključivanja Ugarske Kraljevine u svijet kršćanstva. Pokršćavanje jednog naroda nije stvar jednog iznimnog trenutka, nego je mukotrpno stoljetno propovijedanje i oblikovanje kršćanskog mentaliteta.

Kralj István I. je nakon očeve smrti uspješno konsolidirao i učvrstio svoju vlast u zemlji i nastavio miroljubivu politiku prema susjedima. Stvorio je jaku, »trostruku« centraliziranu državu. Stožeri ove jake centralizirane kraljevske vlasti su bili: kraljevske (županijske) utvrde s pripadajućim vojnim naseljima (*villas milites*) i s njegovom vojskom, koja je u svakom trenutku bila spremna za mobilizaciju, zatim mreža naselja kraljevskih udvornika (*villas udvornicus*) i služinska, poljoprivredno-zanatlijska sela s teritorijem pod direktnom vlašću kralja, i kao treće, strogo hijerarhijska crkvena organizacija od estergomskog nadbiskupa, preko biskupa i biskupske vojske do seoskih plebanoša. Praktično, kralj je imao vlast na dvije trećine teritorija kraljevstva.

Teritorij kraljevstva podijelio je po zapadnom uzoru (talijanskom), djelomično i po hrvatskom na županije (mađarski: *vármegye*)² na čijem čelu je stajao kraljev predstavnik »ispán«.

² Riječ za teritorijalnu organizaciju *vármegye* (županija) sastavljena je od mađarske riječi *vár* (utvrda) i slavenske riječi *međa*, što znači: omeđen teritorij koji pripada jednoj utvrdi.

Centar županije je bila kraljevska utvrda.

PRVE ŽUPANIJE

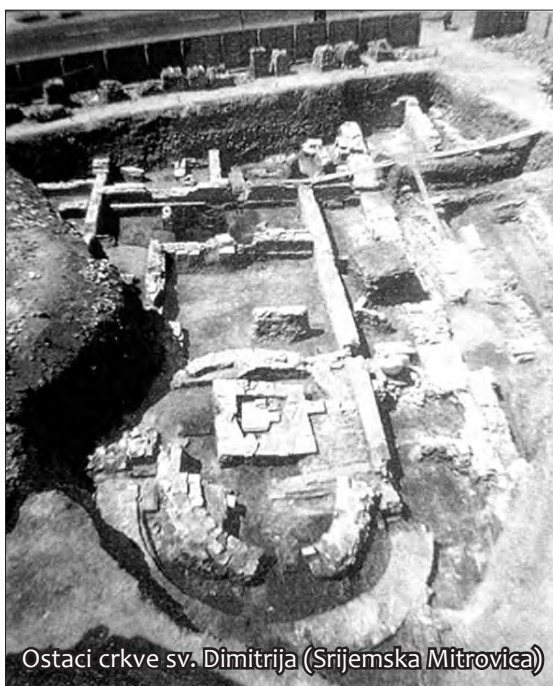
Prve županije na prostoru današnje Vojvodine bile su – Bodrog, Bač, Keve (Kovin) i Krašo (Haram). Ovi podaci posredno dokazuju da Ugari nisu u doba kralja Istvána vladali Srijemom.

time da je titula kaločko-bačkog nadbiskupa u početku bila formalna, bez određene teritorijalne nadležnosti, tijekom XII. stoljeća sjedište biskupije je u Baču, tek kasnije ono se premješta u Kaloču. Nadbiskupija je formalno pokrivala i Srijem, a zadatak Bača je bio održavanje veze s istočno-grčkom crkvom, jer su u Baču živjeli i učenici Grci (monasi bizantskog bazilitskog reda).

POČETAK BORBE ZA SRIJEM

Srijem je oko 1063. godine došao u posjed ugarskog kralja Salamona (vladao je od 1063. do 1074.), vjerojatno nagodbom. Tada je bački župan Vid postao ujedno i srijemski. Grupa graničara Bešena, koji su bili u službi Bizantskog Carstva iz *Nandor-fehérvára* (bugarskog Beograda), 1071. godine upala je u Srijem i u grad su se vratili sa zarobljenicima i bogatim, opljačkanim plijenom.

Kralj Salamon se zbog kršenja primirja, i kako bi spriječio daljnje upade, odlučio za opsadu graničnog grada Beograda. Nakon dva mjeseca opsade grčki komandant *Niketas* se predao. Nakon odlaska ugarske vojske Grci su grad prijevarom ponovno zauzeli. Salamon se odlučio za nastavak rata i 1072. kroz dolinu Morave dolazi do grada Niša, koji se izvukao plaćanjem novčanog danka. Iz Niša su Ugari doneli mošti (ruku) sv. Dimitrija i smjestili je svečano u istoimenu crkvu u Dimitrovici. Srijem je tada već bio u vlasništvu ugarskog kralja.

Ostaci crkve sv. Dimitrija (Srijemska Mitrovica)

Denari kralja Salamona

na tom prostoru niti hrvatsko, a niti mađarsko ime nije ostavilo dubljeg traga.¹ U to doba u sličnom položaju je bio i Srijem, bio je »ničija zemlja« između ugarskih teritorija i Bugarskog Carstva. Poslije propasti Bugara, Bizant formalno vlada Srijemom.

USTROJ UGARSKE KRALJEVINE

Krunisanje *Gezinog* sina *Istvána* (Stjepana) za kršćanskog mađar-

¹ Ladislav Heka, navedeno djelo str.38-39

Usporedo s teritorijalnom organizacijom stvorene su i teritorijalne organizacije Katoličke crkve – duhovne vlasti. U početku, u jednoj zemlji je bilo uobičajeno da postoji samo jedna nadbiskupija, na čijem čelu je stajao nadbiskup. Teritoriji biskupija nisu se poklapali s teritorijima županija. Teritorij današnjeg Srijema pokrivala je Kaločko-bačka nadbiskupija. »Postojanje dvije nadbiskupije, s time da je druga prostorno razdvojena, najproblematičnije je u ranoj povijesti mađarske crkve«, tvrdi *László Koszta*³. On to objašnjava

³ Koszta László: Dél-Magyarország egyházi topográfiája a középkorban. In: A középkori Dél-Alföld és Szer. Szeged, 2000.

Noćivanje u zemunici

Naspram koliko je zemunica velika i koliko je čeljadi u njoj imalo zakrilje, u njoj je doteklo mista samo za najnužnije stvari

Tušta nji su ovamo došli iz Hercegovine, iz okoline Neretve i njezini pritoka s nadaleko poznatim ritovima. Ko je tamo živio, cigurno je znao i kako hasnirat raslinje iz rita: trsku, rogozu, situ i prutove vrbe. To znanje hasnirali su i u novom kraju,

jel kad jedna pokisne, posli su imali drugu suvu, dok se mokra ne osuši.

Možda su i u zemunici tako noćivali jel je ovake ležaje na zemlji lako udesit, pa ako triba, za dana i sklonit radi što boljeg hasniranja skućene zemunice. Kreveti ko stalni ležaji javljaju

ili (jeli) su ránu (hranu) koju su sami proizveli ili od domaće živine koju su odranili. Od žita ili od suražice (izmišani 1/3 raži i 2/3 žita) pekli su osnovnu ranu kruv i drugo tisto pod cripuljom. Za užnu su najčešće kuvali čorbastu ránu s debelim rizancima i zelenišom kojeg su proizveli.

Ručak, malu užnu i večeru najčešće su otpravili s mlikom (kuvano mliko vruće ili ladno, kiselna, skorupača), s više feli sirova (pućiji, podli ven, tučen), a možda i trajniji ovčiji sir kojeg su vrmenom pristali praviti kad su se okanili nomadskog odranjivanja blaga, osobito ovaca. Iz pripovijdanja i poniki adeta zna se da su oko početka XIX. vika počeli

i kakim prilogom, a mogla se i kuvat. Još i danas (2008.) čobani u brdskim krajovima prave i idu pastrmu. Meso su katkad ili (jeli) i od prinudno zaklani šilježadi (mladi škopaca) i ovaca. Dok su se bavili nomadskim odranjivanjem josaga ili (jeli) su dosta ovčijeg, a manje krmskog mesa, još manje od pileža kojeg su odranjivali dobrim manje neg posli na salašu s leđinom.

U drugoj polovici XIX. vika počeli su praviti red oko lova divije živine, pa je u Subatici 24. kolovoza 1873. osnovano Lovasko društvo »Dijana«. Odonda su i lovasi nadzirali dopušten lov i borili se protiv krivolova(ca). Dotleg su i salašari na vigov vaćali, kradom

još i sridinom XX. vika. Na priliku, mogli su napraviti i ovaki prost ležaj: kao spritni rogozari napleli su asura, prostrli ih po osušenoj travi razvučenoj na zemlji, na asure poređali ovčije kožice ili vunene ponjavice. Približno tako mož izgledat ležaj podesan za spavanje čeljadi. Take ležaje su hasnirali pokatkad guljaši (pastiri goveda) i čobani na danonoćnom čuvanju marve i ovaca u atovima, još i u XX. viku, pa se po tom nameće da su take, ili njima nalik, hasnirali i u zemunici.

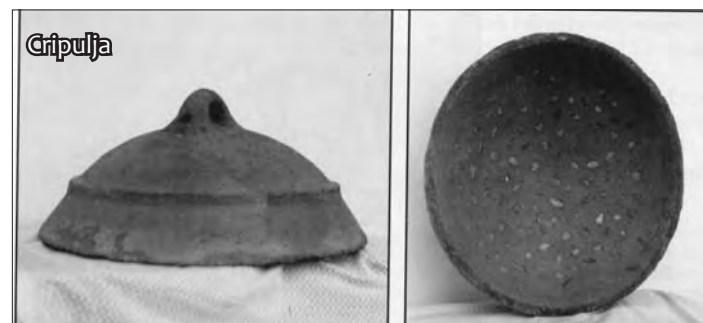
Pokrivali su se vunenim ponjavicama, ovčijim kožicama ili su spavali u filcanoj (sukno od valjanih vunenih dlaka) kabanici. U kabanici od debljeg filca, koja ne mož prokisnit, spavali su guljaši i čobani i na mokroj travi pod vedrim nebom još i sridinom dvadeseti godina prošlog vika. Zato su pastiri imali po dvi kabanice,

se u salašima sa više komocije naspram zemunice, a osobito kad su se počeli baviti odranjivanjem gusaka pa su za ležaje i pokrivanje hasnirali i guščije perje.

SPREMANJE RÁNE (HRANE) U ZEMUNICI

Dok nisu uredili ognjište i iziđali odžak u zemunici, ránu su spremali po suvom vrmenu napolju na sadžaku i pod cripuljom. Na banku ognjišta zemunice rána se pekla pod cripuljom, a kuvala na sadžaku u kastroni ili loncu od salivanca i u ćupovima, a po lipom vrmenu i u avliji. Cripulja se hasnirala još oko Prvog svickog rata, a više su reduša na sadžaku i u kastroni kuvale ranu još i sridinom XX. vika. Ovaki sudi (posuđa), osim cripulja (glineni sač), ima sačuvani još i danas (2002. g.) u dosta salaša.

Naspram tog kako su živili,

odranjivat više svinja, pa su od nji pušili meso i slaninu. Iako su u starom kraju kao stočari znali za pastrmu, upušenu i osušenu ovcu, čini se da je ode nisu sušili i pušili, nisam dozno da li je kogod spominjo. Pastrma se ila prisna, s kruvom

lovili, najviše droplje, jerebice, srne i zecove, a u dolovima su vaćali ribu u vrčke. U kanikuli su u čistacima dolova, iz čunja dvoparoškim vilama, nabadali i šarane, pa su podigdi ranu dopunili mesom (i uvaćene divije živine).

SA ROGLJA

Dračov cvat na prezlu

Dok smo bili dica više puta smo se sladili dračovim cvatjom. Lipo mriši, malo je sladunjav, dobrog je šmeka. Vrmenom smo ga isprobali kaki je ispečen na prezlu. Nikoliko puta sam prijatelje počastio na prezlu ispečenim dračovim cvatom. Nisam njim kazo šta idu. Kad su ga koštali, nisu mogli pogoditi kako je to ilo, a kad su doznalu šta su ili, iznenadili su se da je dračov cvat ispečen na prezli tako dobrog šmeka.

SUBOTICA U DRUGI KRUG IZBORA ULAZI S OPTUŽBAMA O IZBORNOJ KRAĐI

Izbori pod sjenom sumnje

Kada policija i tužiteljstvo završe pregled kompletnog izbornog materijala moguće je ponavljanje lokalnih izbora u Subotici, ali i druga razna iznenađenja

Najprije je subotička, a i šira javnost bila konsternirana izjavom Istvána Pásztora o izbornoj krađi, a onda smo u nevjerici iz dana u dan slušali izjave stranačkih čelnika kako im Gradsko izborno povjerenstvo ne dopušta uvid i pregled izbornog materijala. Sljedeće zaprepaštenje uslijedilo je kada je netko poslao ili pozvao u GIP žandarmeriju, a cijeloj su priči novu dimenziju dali pronađeni različiti listići. Naime, u četiri od 14 pregledanih vreća s izbornim materijalom pronađeni su listići svjetlije plave boje, različite kvalitete papira i nešto drukčijeg logoa, kojih je u dvije vreće bilo u svežnjevima od oko stotinu komada, a na skoro svim bio je zaokružen broj ispred Demokratske stranke. Savez vojvođanskih Mađara je tim povodom podnio pismenu kaznenu prijavu protiv NN osobe, a Ujedinjeni regioni Srbije javno su pozvali tužiteljstvo da utvrdi što se događalo u i oko izbornog postupka.

»Izborni proces u Subotici vođen je pod velikom sjenom sumnje da su neke osobe utjecale na izbore i rezultate glasanja, a mi smo gotovo u svakoj od 14 vreća pronašli nepravilnosti: višak listića u odnosu na broj izašlih birača, nema dovoljno potpisa u biračkom popisu u odnosu na broj birača koji su evidentirani kao izašli, među nevažecim listićima ima i važecih, te postoji razlika u nijansama boja listića i u logou. Imamo pouzdana saznanja i svjedoke da su vreće s biračkih mjesta donošene u

GIP otvorene«, kaže Dragan Rokvić, predsjednik subotičkog URS-a. On kaže da će o tomu što se događalo posvjedočiti brojni sugrađani koji će dati izjave »što su vidjeli i što su doživjeli, a poneki i što su uradili«. URS je inače u zakonom predviđenom roku podnio žalbu GIP-u s molbom da im se omogući uvid u izborni materijal, ali je to dopušteno poslije niza okolišanja i opstrukcija i nakon što je podnijet jedinstveni podnesak sa SVM-om i Srpskom naprednom strankom.

PREGLED MATERIJALA – MOŽE - NE MOŽE

Više detalja o tome kako je izgledalo »natezanje« s GIP-om da dopusti uvid u izborni materijal, opisao je Jenő Maglai, predsjednik Gradskog odbora SVM-a. On je naveo da je SVM 9. svibnja predao zahtjev za pregled izbornog materijala, ali je trebalo skoro 24 sata da im se omogući početak pregleda i to samo jednoj osobi na dva sata. Kako bi se to vrijeme produljilo ponovno je podnijet novi prijedlog s URS-om i SNS-om, nakon čega je GIP odobrio da sada mogu troje ljudi pregledavati šest sati. No, tada su i druge stranke, među kojima i Demokratska stranka, tražile pregled materijala, ali se njihovo sudjelovanje u najvećem dijelu svodilo na ometanje i opstruiranje kontrole. Inače, zakonski rok u kojem se može izvršiti uvid je pet dana od završetka izbora.

»U petak oko 20 sati i 30 minuta nazvao me je predsjed-

nik GIP-a i rekao da će pregled materijala biti produljen za još 24 sata, te je zatražio da podnesemo službeni zahtjev za to što smo uradili. U 23 sata stiže druga odluka da se ne može produljiti jer su navodno SPS, DSS i LDP podnijeli zahtjev da će podnijeti kaznene prijave protiv članova izbornog povjerenstva ako produlje daljnje pregledavanje. Ne znam u čijem je interesu da se ne može izborni materijal pregledati, također ne znam tko je i zašto pozvao žandarmeriju. Mi smo rekli da naš interes nije praviti destabilizaciju odnosa već da nam se omogući ono što nam po zakonu pripada«, kaže Maglai.

Budući da je situacija postajala sve napetija, SVM je odlučio povući svoje aktiviste nakon sačinjenja posljednjeg zapisnika, što je učinjeno u okruženju žandarmerije.

»Ako 2012. u Subotici dolazimo u situaciju da ne možemo izvršiti kontrolu izbornog materijala ne znam zašto su ovdje izbori uopće potrebni. Kakvog smisla imaju izbori ako jedna stranka ne može izvršiti kontrolu materijala«, kaže Maglai, te dodaje da su predsjednik i tajnik GIP-a bili pijuni koji su izvršavali naloge dvaju najviših političkih dužnosnika Demokratske stranke u Subotici *Modesta Dulića* i *Igora Dulića*.

OBMANJIVANJE GRAĐANA

S druge strane, u priopćenju Gradskog odbora Demokratske

stranke navodi se da SVM i SNS obmanjuju javnost, te se traži stručna analiza spornih listića. »Povodom podizanja kaznene prijave protiv NN osobe od strane SVM-a, zbog navodne pojave veće količine drukčije toniranih listića u izbornom materijalu, Gradski odbor Demokratske stranke u Subotici smatra kako je to nastavak aktivnosti SVM-a s ciljem osporavanja izborne volje građana i pronalaženja alibija za izborni poraz. Time se neopravdano i neodgovorno baca sjena na fer i demokratske izbore u Subotici, kao i zakonitost procedure glasanja. Podsjećamo na neoborive činjenice: sve stranke koje su sudjelovale na lokalnim izborima imale su kontrolore na svih 109 biračkih mjesta; svi članovi biračkih odbora potpisali su zapisnike sa 109 biračkih mjesta koji su predani bez i jednog prigovora. Time su sve stranke priznale rezultate i izbori u Subotici su zakonski završeni. Osobito je licemjerno to što je gospodin Pásztor

priznao rezultate predsjedničkih i republičkih izbora, gdje je tvrdio da je pokraden za 30.000 glasova, a sporni su mu izbori u Subotici, gdje su isti birački odbori brojili izborni materijal, kao i za predsjedničke i republičke izbore. Gradski odbor Demokratske

stranke inzistira da se izvrši stručna analiza spornih listića i ustvrdi jesu li tiskani u službenoj državnoj tiskari ili negdje drugdje. Ukoliko se ustvrdi da su sporni listići lažni, tražimo da se krivci tog kaznenog djela pronađu i kazne prema zakonu«, kaže se u priopćenju GO DS, te na koncu dodaje: »Kada se ova loše režirana predstava završi, pozivamo SVM i SNS da se ispričaju građanima Subotice zbog svjesnog obmanjivanja građana i narušavanja demokratske reputacije našega grada«.

Ranije, na konferenciji *Oliver Dulić* iz DS-a odbacio je kritike SVM-a po pitanju regularnosti izbornog procesa, tvrdeći da su izbori bili fer i demokratski, da su to potvrdili i CeSID i OEBS, kao i svi članovi biračkih odbora svojim potpisom na zapisniku. Dulić je iznio i da su predstavnici SVM-a na sjednicama u republičkom i pokrajinskom povjerenstvu glasovali za proglašavanje konačnih rezultata izbora, te »time potvrdili

da su rezultati svih izbora bili korektni i sukladni demokratskim procedurama«. »Na svim tim mjestima se glasovalo i za lokalne izbore. Ako je na predsjedničkim, republičkim i pokrajinskim izborima sve bilo u redu, kako je onda moguće da jedino na lokalnim nešto ne štima. Valjda je očekivano da bi se to događalo na svim mjestima i svim kutijama«, rekao je Dulić. Odgovarajući na pitanje zašto su predstavnici SVM-a u RIP-u glasovali za odluku na koju je stranka imala zadržku, Pásztor je rekao kako ih je osobno zamolio da to učine »kako bi ova država izbjegla kaos, jer da tada ta odluka nije izglasana praktički bi trebalo sve iznova ponoviti, i parlamentarne i izbore za predsjednika republike. Nastao bi kaos i destabilizacija unutarnjih prilika u Srbiji, nastala bi opasnost po sigurnost i imovinu ljudi, koja se ne može mjeriti ni sa čim. Ja sam takvu odluku donio i danas sam mirne savjesti, jer mislim da sam donio dobru odluku.«

U RUKAMA PRAVOSUDNIH TIJELA

O prilikama vezanim uz lokalne izbore u Subotici očitovale su se i ostale stranke. Gradski odbor Liberalno-demokratske partije podsjeća da uvid u izborni materijal koji je šest stranaka obavilo u petak jest legitimno pravo svakog podnositelja izborne liste, ali da optužbe o lažiranju izbora nisu dio izbornog procesa, osobito ako se iznose više dana nakon održanih izbora, tijekom kojih su sve stranke imale svoje članove izbornih povjerenstava i biračkih odbora i na kojima ni jedna stranka nije izrazila ni jednu primjedbu, niti podnijela prigovor na izborni postupak. U svom priopćenju LDP tako-

đer podsjeća da su OEBS i CESID potvrdili da su izbori u cjelini bili fer i poštjeni. Gradski odbor Lige socijaldemokrata Vojvodine najavio je podnošenje tužbe protiv predsjednika Saveza vojvođanskih Mađara Istvána Pásztora ukoliko ne povuče izjavu da je Liga do izbornih rezultata došla nečasnim putem. Ističući da su ponosni na ostvareni izborni rezultat ligaši u priopćenju navode kako je to plod njihova višegodišnjeg rada, te postavljaju pitanje zašto SVM, ukoliko im je stalo do legalnosti, nije blagovremeno ulagao prigovore na izbornu proceduru. Predsjednik Okružnog odbora Srpske napredne stranke *Gojko Radić* se pita kakvi su to zakonski okviri koji mogu amnestirati počinitelje, jer »lopov je lopov uvijek, krađa je krađa uvijek, bila ona ustanovljena kada je prošao zakonski rok, za dva ili tri dana ili za 24 sata«.

Naprednjaci smatraju da ima dovoljno dokaza za poništenje izbora u Subotici, te također tvrde da od 15 službenih zapisnika i vreća s glasačkim listićima koje su pregledali, u gotovo se ni jednom slučaju podaci ne poklapaju sa zapisnicima s izbornih mjesta.

Sada je potez na tužiteljstvu koje ima rok od 30 dana da donese rješenje je li bilo izborne krađe ili nije, odnosno jesu li pronađeni listići doista tiskani na nekom drugom mjestu. Ukoliko bi se ispostavilo da postoje indicije da je bilo neregularnosti koje znatno utječu na izborni proces, onda bi nadležna tijela trebala uputiti poziv Republičkom izbornom povjerenstvu da poništi lokalne izbore i raspiše ih ponovno. Ukoliko se ispostavi da je bila počinjena izborna krađa onda je to i kazneno djelo, te bi moglo biti još iznenađenja.

S. Mamužić

Hoće li nas zapljusnuti europska vrijednost?

Predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara István Pásztor rekao je da njegova stranka neće podržati Tomislava Nikolića u drugom krugu predsjedničkih izbora, te da će se o mogućoj podršci Borisu Tadiću izjasniti do četvrtka 17. svibnja. O razgovoru s predsjednikom Demokratske stranke Borisom Tadićem prilikom njegova boravka u Subotici u subotu 12. svibnja, rekao je kako je trajao oko sat vremena u četiri oka. »Dogovorili smo se oko toga da DS i SVM i u ovom mandatnom razdoblju budu partneri na istim vrijednosnim elementima na kojima smo bili partneri i u prethodnom razdoblju – to je sustav europskih vrijednosti, vrijednosti građanskog društva«, rekao je Pásztor. Dodao je kako je veći dio razgovora protekao u njegovom nastojanju da s poštivanjem i odmjeravajući svaku rečenicu upozna predsjednika s onim što se događalo oko izbora. »U političkom smislu mi se ovim više ne želimo baviti. Kompletan materijal predajemo u ruke pravosudnih tijela i vidjet ćemo hoće li nas zapljusnuti europska vrijednost, vidjet ćemo kako ta europska vrijednost funkcionira, ima li isti slučaj u Nišu i Subotici iste posljednice, te hoće li po istom sadržinskom podnesku, koji je proizveo ponavljanje izbora u nekoliko lokalnih jedinica u Srbiji, i u Subotici proizvesti istu posledicu. S velikim mirom u duši čekamo odgovor jer smo kao odgovorni političari i odgovorni građani ove zemlje učinili sve što mislimo da je u našoj moći kako bismo sačuvali čistotu javnog života, a sve ostalo nije u našim rukama«, rekao je Pásztor.

Donacija iz Münchena uručena Gerontološkom centru

Predsjednik Skupštine grada *Slavko Parać* uručio je ortoped-ska pomagala, dar koji je Subotica dobila od Gradske uprave Münchena, vršiteljici dužnosti direktora Gerontološkog centra *Vesni Pajić*. Donacija je realizirana zahvaljujući dvanaestogodišnjoj partnerskoj suradnji Subotice i Münchena.

Parać je rekao da gotovo svake godine neka od institucija u gradu od Münchena dobije veoma važnu pomoć vrijednu više stotina tisuća eura, a koja se uglavnom odnosi na zdravstvene, socijalne, obrazovne, sportske i kulturne institucije, kao i na nabavu radnih strojeva i vozila za javna komunalna poduzeća. On je istaknuo da je suradnja intenzivirana poslije prošlogodišnjeg sudjelovanja grada Subotice na najvećem europskom sajmu investicija i nekretnina »Expo Real 2011«, održanom od 4. do 6. listopada u Münchenu.

Gerontološki centar je dobio donaciju od oko 20 invalidskih kolica, hodalica ili rolatora, više od 50 različitih vrsta štaka, dezinfekcijska sredstva za ruke i radne površine, veliku količinu pelena za odrasle i više vrsta posteljine. Ovom donacijom poboljšat će se

kvaliteta života naših korisnika, ali i kvaliteta usluga koje pružamo, istaknula je Vesna Pajić. Transport donacije i ovoga puta je bez ikakve nadoknade osigurao Crveni križ Bavorske.

Vlak Jadran ekspres tjedno od Beograda do Splita

Željeznice Srbije počele su prodavati karte za vlak Jadran ekspres, koji će do 1. rujna prometovati jednom tjedno na relaciji Beograd – Split – Beograd, sa zaustavljanjem u Kninu i Perkoviću.

Sezonski vlak će polaziti iz Beograda svakog petka u 15.16 sati, a iz Splita svake subote u 18.43. Vozna karta u jednom smjeru na relaciji u vagonima za sjedenje stoji 37 eura, a s ležajevima 45 eura. Posebna ponuda u vlaku jest i prijevoz automobila, koji u jednom smjeru stoji 40 eura. Karte za Jadran ekspres plaćaju se u dinarskoj protuvrijednosti i mogu se kupiti na šalterima većih željezničkih kolodvora.

Natječaj udruge Riparia

Udruga ljubitelja prirode »Riparia« organizira izložbu fotografija prirode, povodom obilježavanja Svjetskog dana zaštite okoliša. Fotografije za izložbu mogu slati svi, bez obzira bave li se fotografijom profesionalno ili amaterski. Tročlano stručno povjerenstvo izabrat će od svakog autora po jednu fotografiju koja će biti izložena u vestibulu Gradske kuće tijekom manifestacije »Eko ulica«. Natječaj je otvoren do 25. svibnja, a fotografije se šalju u digitalnom formatu na e-mail: info@riparia.org.rs ili na adresu udruge Matije Korvina 9, 24000 Subotica

Autobus Subotica – Novi Sad – Zagreb

Međunarodna linija Subotica – Novi Sad – Zagreb, koju održava JP »Suboticatrans« u suradnji s Presečki grupom, od 10. travnja do 31. svibnja prometovat će u skraćenom režimu održavanja, odnosno, autobus će prometovati petkom, subotom, nedjeljom i ponedjeljkom. Od 1. lipnja do 31. kolovoza autobus će prometovati svakodnevno, priopćila je Prometna služba JP »Suboticatrans«.

Cijena karte Subotica – Zagreb iznosi 2.850 dinara, a cijena povratne 4.845 dinara. Studenti imaju popust od 20% te je za njih cijena karte u jednom smjeru 2.280, dok je povratna 3.990 dinara.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

U NEDJELJU POČINJE 19. MEĐUNARODNI FESTIVAL KAZALIŠTA ZA DJECU

Upoznajte poljsko lutkarstvo

Festival će prvi izdati knjigu teoretičara i teatrologa Wiesława Hejna »Umjetnost lutkarske režije«, a za objavljivanje radova iz područja teorije lutkarstva prezentiranih na festivalskom Forumu zainteresirana je renomirana izdavačka kuća Cambridge

U Subotici će od 20. do 26. svibnja biti održan 19. međunarodni festival kazališta za djecu tijekom kojeg će gostovati brojni umjetnici, kazališne trupe, stručnjaci i studenti kazališnih škola s raznih strana Europe i svijeta. Da raste ugled festivala, a s njime i interes za sudjelovanjem kazuje podatak da su na ovogodišnji natječaj za natjecateljski dio bile prijavljene 204 predstave iz 41 zemlje, te je izbornik zbog visoke kvalitete predstava u službeni dio repertoara odabrao 23 predstave iz 15 zemalja, što je tri više nego lani. »Svake godine Festival predstavi jednu zemlju, te će ovaj put to biti Čile i Egipat. Mene je godinama zanimalo i želio sam vidjeti tu tradicionalnu kulturu građenu na njihovim narodnim izvornim pričama i zaista posrećilo se da smo ove godine imali prijavljene takve predstave i da smo im, uz pomoć Ministarstva kulture i veleposlanstava u Beogradu, uspjeli omogućiti nastup na Festivalu«, kaže *Slobodan Marković*, ravnatelj i izbornik Festivala.

17. svibnja 2012.

Tijekom festivalskih dana, svake godine posebno se predstavlja lutkarstvo jedne države, te će ovaj put to biti poljsko lutkarstvo. Ono će biti predstavljeno kroz izložbu lutaka, kostima, scenografije i plakata poljskih umjetnika u Subotici, Novom Sadu i Beogradu, sudjelovanjem studenata lutkarstva iz Białystoka i Wrocława u programu svečanog otvaranja Festivala i kroz sudjelovanje kazališta iz Poljske u natjecateljskom programu Festivala.

U okviru pratećih manifestacija planirano je i oko 50 programa na središnjem trgu u Subotici, gostovanje festivalskih predstava u Novom Sadu i Beogradu, te šest predstava u Segedinu. Dio Festivala je

Međunarodni forum za istraživanje kazališne umjetnosti, koji se održava po četvrti put, a naziv konferencije je »Kazalište lutaka u svijetu djece i kao umjetnost za njih«. Sudionici će biti svjetski kazališni stručnjaci, istraživači i umjetnici.

Član Savjeta festivala *Miroslav Radonjić* ističe da, premda je zanimanje za sudjelovanje na Forumu pokazalo 35 teoretičara, zbog materijalnih mogućnosti sudjelovat će njih 17 iz 13 zemalja. On je najavio i prvo izdanje knjige teoretičara i teatrologa *Wiesława Hejna* »Umjetnost lutkarske režije«, te istaknuo kako je renomirana izdavačka kuća Cambridge zainteresirana objaviti radove iz područja teorije lutkarstva prezentirane na Forumu.

Novina je i da susret europskih lutkarskih škola, projekt započet 2010. kao susret europskih lutkarskih škola, prerasta ove godine u »Majsku školu lutkarstva«, koja će biti realizirana kroz lutkarske radionice namijenjene prvenstveno umjetnicima i studentima iz Srbije. »Naravno, mi ćemo istrajavati, bar dok smo u ovom Savjetu, s idejom o Akademiji lutkarstva u Subotici koju smo započeli prije nekoliko godina

na prijedlog *Jovana Ćirilova*. Ona ne bi trebala pasti u 'kiselu vodu' bez jakih argumenata«, kaže *Ljubivoj Ršumović*, član Savjeta Festivala.

Dio festivala je i Filmski program tijekom kojega će šest dugometražnih filmova novije produkcije namijenjenih djeci biti prikazani u kinu »Eurocinema« na Otvorenom sveučilištu, od ponedjeljka do subote 26. svibnja, a Lutkarsku radionicu za djecu, u kojoj je predviđeno sudjelovanje 20 djece, vodit će poznati subotički kreatori lutaka *Ljubica Suturović* i *Arsen Ćosić*.

Unatoč izvrsnoj organizaciji i sve većem ugledu Festivala, organizatori ističu nedostatak teatarskog prostora i uvjeta za njegovo održavanje u Subotici. »Sramota je da u Subotici, koja je u povijesti bila jedno od najvećih kulturnih središta u pogledu kazališta i filma, ne postoji kazališni prostor, te je glavni prostor ulica«, kaže *Jovan Ćirilov*, član Savjeta.

Na koncu Festivala petočlani međunarodni žiri dodijelit će Grand prix za najbolju predstavu u cjelini, specijalnu nagradu za originalnost i fantaziju, nagradu za najbolju režiju, scenografiju, originalnu muziku, estetsko i tehnološko rješenje lutaka i pet ravnopravnih nagrada za glumačko majstorstvo. U sastavu žirija će biti istaknuti svjetski kazališni umjetnici i teatrolozi: *Yevgeniy Ibragimov* (Rusija), *Oleg Zguzda* (Bjelorusija), *Edvard Majaron* (Slovenija), *Luko Paljetak* (Hrvatska) i *Igor Bojović* (Srbija).

S. Mamužić

Iz Hrvatske »Mala sirena«

U natjecateljskom dijelu 19. međunarodnog festivala kazališta za djecu bit će izvedene 23 predstave iz 15 zemalja: Španjolske, Bosne i Hercegovine, Francuske, Poljske, Rumunjske, Slovenije, Hrvatske, Makedonije, Rusije, Velike Britanije, Egipta, Mađarske, Kanade, Čilea, Italije i Srbije.

Iz Hrvatske će sudjelovati kazalište Mala scena iz Zagreba s predstavom H.C. Andersena »Mala sirena« u režiji Katarine Arbanas, a programom je predviđeno izvođenje u utorak 22. svibnja, u Dječjem kazalištu od 18 sati.

ZANIMLJIVO I ORIGINALNO FILMSKO ISTRAŽIVANJE MATURANATA TEHNIČKE ŠKOLE »IVAN SARIĆ«

Film o misteriju slike Crne Gospe

Želeći i u praksi potvrditi znanja stečena na tečaju o stvaranju dokumentarnog filma, grupa učenika uz pomoć i potporu profesorice Svetlane Kulić istražila je predaju o slici Crne Gospe koja se od davnina čuva u franjevačkom samostanu * Mladi su tijekom višemjesečnog rada na filmu pokazali da su veoma zainteresirani za povijest i prošlost svoga grada, ističe profesorica u završnici filmskog prvenca grupe učenika posvećenog ovom misteriju

Maturanti, svršeni elektrotehničari računala (ET 41) Tehničke škole »Ivan Sarić« će uskoro napustiti školske klupe, a iza njih će ostati neobični filmski ostvaraj u izvanškolskim aktivnostima – dokumentarni film »Crna Gospa... Tajna franjevačkog samostana«. Nakon višemjesečnog snimanja u tijeku je montaža kadrova, a potom će se filmski prvenac ovih srednjoškolaca naći i pred očima javnosti. Sve je počelo sudjelovanjem učenika u radu filmske radionice Art kina »Aleksandar Lifka« prošle godine, nakon čega su poželjeli snimiti svoje djelo, u čemu su dobili potporu i pomoć razrednice odjela, profesorice srpskog jezika i književnosti Svetlane Kulić. U opredjeljenju da se tema filma posveti nekom od segmenata iz povijesti grada, izbor je pao na jednu od najstarijih građevina u Subotici – franjevački samostan i istraživanje predaje o slici Crne Gospe koja se ondje čuva. »Film je rezultat suradnje Tehničke škole 'Ivan Sarić' i filmske radionice Art kina 'Aleksandar Lifka', koju je tijekom prošle školske godine vodio Stipan Milodanović, snimatelj i redatelj. Učenici odjela ET 41 su se zainteresirali za stvaranje filmova, a budući da su u okviru filmske radionice stekli potrebno tehničko znanje, nastavili su svoj rad i nakon završene obuke. Stipan Milodanović se rado odazvao pozivu da pomogne u stvaranju dokumentarnog filma 'Crna Gospa ... Tajna franjevačkog samostana'. Strpljivo je

pomagao učeniku Bojanu Jovanoskom u snimanju«, kaže Svetlana Kulić.

KAMEROM U POVIJEST

Scenarij za učenički dokumentarni prvenac napisala je profesorica Kulić. »Zahvaljujući učeničkoj suradnji i njihovim mladenačkim idejama, scenarij filma ima izgled male knjige 'uvijene' (ukoričene) u bunjevačku pregaču – šarenicu. To je najstariji dio bunjevačke nošnje, ručno tkan od ovčje vune. Simbolika ovog izgleda vodi podrijetlo iz narodne predaje da su sliku nekada davno donijeli Bunjevci naseljavajući ove krajeve. Tu predaju je u filmu ispri-

čao Mario Dulić, učenik odjela SD 41, onako kako ju je čuo od svoje majke. Vrijednost filma je, između ostalog, i u činjenici da je ova predaja i na ovaj način sačuvana od zaborava«, iznosi sugovornica, dodajući da je inspiracija za film dobivena na satovima obrade pripovijetke »Salašar«, autora Veljka Petrovića, u kojoj se opisuje mentalitet bunjevačkog salašara, a osim toga štovanje Crne Gospe povezuje se i s antičkom književnošću. Učenici su se s velikim zanimanjem posvetili istraživanju predaje i angažirali u realizaciji pratećih detalja za film. Između ostalog, imali su prigodu upoznati sačuvane stare matične knjige i ljetopise, što će biti in-

Svetlana Kulić

teresanтно i drugima vidjeti na velikom platnu. Film o Crnoj Gospi nastajao je dijelom u ambijentu franjevačkog samostana, ali i u drugim prostorima. »U filmu tragamo za odgovorom na pitanje tko je na ove prostore donio štovanje Crne Gospe, ali istražujemo i podrijetlo slike. Znatiželja nas je odvela i do Đurđina, u crkvu sv. Josipa Radnika, gdje je velečasni Lazar Novaković ispričao predaju da su sliku Crne Gospe narodu koji je živio na Pavlovcu, nedaleko od Đurđina, ostavili pavlini na čuvanje kada su odlazili u Mađarsku. Prema predaji, narod je sliku trebao predati svećenicima kada se vjerski život obnovi. Oni su to učinili 1692. godine kada su sliku darovali franjevcima i otada se ona čuva u franjevačkom samostanu. Restauratori su zabilježili da je slika nastala krajem 17. ili početkom 18. stoljeća.«

DVIJE PEDAJE I IZNENAĐENJE

U filmu, kao sugovornici učenika, sudjeluju i povjesničar

Slika Crne Gospe u Franjevačkoj crkvi u Subotici

17. svibnja 2012.

ARIC

Franjevačka crkva u Subotici

Geza Vas, ravnatelj Zavoda za zaštitu spomenika kulture, restauratorica *Zsuzsanna Korhecz Papp* i fra *Marijan Kovačević*. »Veliku potporu, osim Stipana Milodanovića, pružilo nam je vodstvo škole, gvardijan franjevačkog samostana *Ivan Bošnjak*,

a osobito se zahvaljujemo fra *Marijanu Kovačeviću*. On nas je pažljivo slušao i istraživao s nama. Bez njegove pomoći film ne bi bio snimljen«, kaže *Svetlana Kulić*. »Većina učenika odjela ET 41 sudjeluje u radu na filmu. Zasad izdajamo Bo-

jana Jovanoskog kao snimatelja i montažera, a ostala imena će se naći na odjavnoj špici filma.« Ovih dana, u travnju maturanti su bili na ekskurziji u Italiji gdje su posjetili znamenitosti koje su upotpunile spoznaje iz školskoga gradiva i interes za filmsku tematiku posjetom Bazilike sv. Justine, gdje se nalazi grob sv. Luke apostola za kojega se vjeruje da je naslikao crne bogorodice. Istražujući povijest slike koja se čuva u franjevačkom samostanu, autori dokumentarca pratili su

dvije narodne predaje sačuvane do danas. Ali, po svemu sudeći pripremili su i iznenađenje, o čemu sugovornica kaže: »Treća priča u filmu nudi mogući odgovor na pitanje tko je donio sliku u franjevački samostan, ali tu tajnu ćemo podijeliti s gledateljima na premijeri filma. Pratili smo putokaze u narodnim predajama i otkrivali istinu o tajanstvenoj slici Crne Gospe, no na kraju potrage ostaje pitanje – što je istina?«

Katarina Korponaić

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Tajništvo za lokalno ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj – Subotica, Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja Projekta: Izgradnja potisne kanalizacije između postojećeg gravitacijskog voda i UPOV Palić čija se realizacija planira na katastarskim parcelama 14789/1, 14788, 14702/5, 14702/6 k.o. novi Grad, 1472, 1454, 1452, 10972/1, 6088 i 6510/1 k.o. Palić.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta JKP »Vodovod i kanalizacija«, Subotica, Trg Lazara Nešića br.9, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životne sredine i održivi razvoj, II. kat, Stara gradska kuća, soba 226 u periodu od 18.5.2012.godine do 28.5.2012, u vremenu od 10 do 12h. Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u gore navedenom roku, ovom nadležnom tijelu mogu dostaviti svoje mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš.

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

NOVOSADSKI POLJOPRIVREDNI SAJAM

Najveći događaj ove vrste u jugoistočnoj Europi

U subotu 12. svibnja svečano je otvoren 79. međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu. Na ovogodišnjem Sajmu nastupilo je oko 1500 tvrtki iz 58 zemalja predstavljajući oko 150 svjetskih brendova poljoprivredne mehanizacije, 5.000 grla najkvalitetnije stoke, proizvođače organske hrane, hrane i pića, opremu za prehrambenu industriju, kemijska i zaštitna sredstva.

Otvarajući Sajam, predsjednik Vlade Vojvodine *Bojan Pajtić* rekao je da je AP Vojvodina lani uložila 24 milijarde dinara u poljoprivredu i ocijenio da je to pridonijelo da izvoz poljoprivrednih proizvoda u 2011. godini bude uvećan. »Ovo je jedna od najvećih sajamskih priredbi ove vrste, a Vojvodina je jedna od najpristupačnijih europskih regija za strana ulaganja. Ovu šansu želimo iskoristiti i iz sve snage se izboriti za svaku stranu investiciju i svako novo radno mjesto«, rekao je Pajtić. Otvorenju je nazočio je i ministar poljoprivrede Srbije *Dušan Petrović* koji je istaknuo kako je riječ o najvećem događaju ove vrste u jugoistočnoj Europi te da je prilika da naša zemlja

pokaže što sve može učiniti u području poljoprivrede. Pored njega otvorenju su nazočili i ministri iz Austrije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine, hrvatski ministar poljoprivrede *Tihomir Jakovina* kao i šef Izaslanstva Europske Unije u Srbiji *Vincent Degert*.

HRVATSKI IZLAGAČI NA NOVOSADSKOM SAJMU

Ove je godine u hali broj 1, na prostoru od oko 200 četvornih metara, smještena Hrvatska gospodarska komora koja tradicionalno predstavlja izlagače, proizvode i usluge iz Hrvatske, ukupno 44 hrvatske tvrtke. Uz njih na Sajmu samostalno izlažu neke od najvećih hrvatskih tvrtki poput Agrokora, Petrokemije, Vetropack Straže i drugih.

Duro Lukić, direktor marketinga BC Instituta za oplemenjivanje i proizvodnju bilja, tvrtke iz Dugog sela koja već pet godina izlaže na novosadskom sajmu i koja je u međuvremenu otvorila predstavništvo u Somboru, govoreći o ovogodišnjim očekivanjima od Sajma, kao i o prethodnim iskustvima, naglasio je kako ovakve manifestacije pomažu razvitak i suradnju. »Naša tvrtka je ranije pokušavala samostalno ući na ovo tržište, ali u tome nismo uspijevali. Ovdje smo osnovali tvrtku koju imamo pet godina, koliko i dolazimo na Sajam u okviru HGK. I ove godine smo na njihov prijedlog odlučili izlagati jer nam se činilo da je to puno bolje nego se samostalno pojaviti kao tvrtka iz Hrvatske. Paralelno radimo na marketinškom dijelu i dižemo proizvodnju i prodaju što se pokazalo i unazad pet godina jer se prodaja povećala i sada je na solidnoj razini, ali svakako očekujemo da ćemo tu razinu podići, a za to imamo dobre osnove, kvalitetno sjeme i tradiciju, iako su je mnogi u Vojvodini zaboravili. Prije 1990-ih BC hibridi i sorte su zauzimali između 25 i 30 posto površine u Vojvodini što je dobar temelj za nastavak suradnje. Iako su ovdje godinama skinuti s liste mi smo ih ponovno registrirali i sada proizvodimo i prodajemo sjemena te ih iz Srbije plasiramo u treće države. Neka mala količina dođe i u Hrvatsku, ako imamo potrebe. Inače, kapacitet Vojvodine je velik, a Sajam je bitan da se pokažemo, da nas ljudi vide da smo tu. Ipak, sajmovi nisu kao nekada kada su se sklapali poslovi na njima, ovdje se sada samo upoznaje i

ni, ali svakako očekujemo da ćemo tu razinu podići, a za to imamo dobre osnove, kvalitetno sjeme i tradiciju, iako su je mnogi u Vojvodini zaboravili. Prije 1990-ih BC hibridi i sorte su zauzimali između 25 i 30 posto površine u Vojvodini što je dobar temelj za nastavak suradnje. Iako su ovdje godinama skinuti s liste mi smo ih ponovno registrirali i sada proizvodimo i prodajemo sjemena te ih iz Srbije plasiramo u treće države. Neka mala količina dođe i u Hrvatsku, ako imamo potrebe. Inače, kapacitet Vojvodine je velik, a Sajam je bitan da se pokažemo, da nas ljudi vide da smo tu. Ipak, sajmovi nisu kao nekada kada su se sklapali poslovi na njima, ovdje se sada samo upoznaje i

ni, ali svakako očekujemo da ćemo tu razinu podići, a za to imamo dobre osnove, kvalitetno sjeme i tradiciju, iako su je mnogi u Vojvodini zaboravili. Prije 1990-ih BC hibridi i sorte su zauzimali između 25 i 30 posto površine u Vojvodini što je dobar temelj za nastavak suradnje. Iako su ovdje godinama skinuti s liste mi smo ih ponovno registrirali i sada proizvodimo i prodajemo sjemena te ih iz Srbije plasiramo u treće države. Neka mala količina dođe i u Hrvatsku, ako imamo potrebe. Inače, kapacitet Vojvodine je velik, a Sajam je bitan da se pokažemo, da nas ljudi vide da smo tu. Ipak, sajmovi nisu kao nekada kada su se sklapali poslovi na njima, ovdje se sada samo upoznaje i

Tavankučani na sajmu

Na sajmu su sudjelovale i slamarke iz Tavankuta, članice HKUPD »Matija Gubec« koje su prikazale svoje umijeće u izradi slika i suvenira od slame, a studenti Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu su predstavili Festival voća koji se održava u Tavankutu.

17. svibnja 2012.

Mali odziv posjetitelja *
Tradicionalni sajamski
popusti i subvencije Vlade *
Predstavljanje
noviteta – organsko
stočarstvo, organska
pekarnica, visokokvalitetni
strojevi za industriju
hrane i sl.

započinju razgovori, no dug je put do stjecanja povjerenja«, rekao je Lukić.

Antun Stakor, vlasnik tvrtke CREDO d.o.o. iz Osijeka, koja se bavi proizvodnjom i prodajom bag in box ambalaže, već četiri godine izlaze u Novom Sadu, no ovaj je put bio neugodno iznenađen malim odzivom posjetitelja na Sajam. »Dosadašnji sajmovi u Novom

SAJAMSKI POPUSTI

Na Sajmu su tradicionalno prisutni i sajamski popusti. Ove godine tvrtka »Agropanonka« osigurala je velike popuste na traktore »Belarus« i to do 500 eura, tako npr. Belarus MTZ 82.1 – 81 KS iznosi 15.669 eura, snage do 105 KS 20.754 eura, a MTZ 1523.3 do 158 KS stoji 42.788 eura. Sustavi za navodnjavanje kreću se od 7.585 eura za agregat za navodnjavanje, 7.150 eura za Tifon (75/250), priključne strojeve od 3.350 eura za plug 4 brazde, 2.120 eura za podrivač do 6.737 eura za pneumatsku diskosnu sijalicu – 4 m. Sajamski popusti se ove godine kreću od 5 do 10 posto u odnosu na redovite cijene. IMT daje specijalan popust za traktore iz serije 539,

mehanizacije za fizičke osobe koje su nositelji registriranih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i to za nabavu kombajna, traktora, drugih samohodnih poljoprivrednih strojeva, priključnih poljoprivrednih strojeva i opreme i to u iznosu od 5.000 eura do 100.000 eura s kamatnom stopom od 7,5 posto na godišnjoj razini i rokom otplate od sedam godina. Također u ponudi su i krediti za kupovinu poljoprivrednog zemljišta u iznosu do 15.000.000 dinara s kamatom od 7,95% godišnje kao i krediti za nabavu nove opreme malim i srednjim gospodarskim društvima, poduzetnicima i zemljoradničkim zadrugama.

Ministarstvo poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodnog gospodarstva predstavilo je nove programe interesantne uz-

Zemlja partner

Ovogodišnja zemlja partner Sajma je Austrija, a sljedeće godine, na jubilarnom 80. međunarodnom poljoprivrednom sajmu zemlja partner bit će Hrvatska.

tar za unapređenje znanja u ruralnom turizmu« koji je nastao kao zajednički projekt Općine Bački Petrovac i Turističke zajednice grada Vukovara, zatim s projektima koji nude politiku jednakih mogućnosti i zaštitu od nasilja u obitelji.

Na Sajmu su predstavljene i nove vrste goveda Znanstvenog instituta za reprodukciju i umjetno osjemenjivanje domaćih životinja »Temerin« iz Temerina, koji uspješno radi na unapređenju govedarstva i

Sadu doista su bili dobri i zbog toga smo došli i ove godine, jer smo vidjeli da ima rezultata. Očekujem da se posao koji sam započeo proširi jer radim vrstu ambalaže čiji sam jedini proizvođač u okruženju. To su vrećice za tekućine koje su osjetljive i koje zruci svjetlosti mogu pokvariti, a s našim vrećicama to nije slučaj. U Hrvatskoj možemo i više raditi, ali imamo problem što ne možemo naplatiti naše proizvode, a ovdje surađujemo s velikim brojem vinarija pa se nadamo i nekim većim vinarijama, jer Srbija je tržište gdje se može i više raditi. Nadam se da će biti bolje«, rekao je Stakor.

tako da se najjeftiniji model ovog traktora može kupiti već za 5.990. I ove godine nastavljen je program po kome Vlada Srbije subvencionira tvorničku cijenu i to traktora do 50 KS s 25 posto, a one veće snage s 21. Ukoliko se kupuje na kredit subvencioniraju se i kamate, pa nepromjenjiva mjesečna kamata iznosi 4,8 posto, tako da je za najjeftiniji traktor rata 89 eura. IMT odobrava i specijalni popust od 5 posto za priključne strojeve i oruđa, a tu je i subvencija od 20 posto na cijenu žitnih i kukuruznih sijalica i prikolica.

Garancijski fond AP Vojvodine ove godine nudi kredite za nabavu nove poljoprivredne

gojiteljima svinja, a koji se odnose na kontrolu i iskorjenjivanje klasične kuge i bjesnila i to kroz kategoriziranje gospodarstava, primjenu biosigurnosnih mjera, obilježavanje i registriranje svinja.

NOVITETI

Posjetitelji su se mogli upoznati i s raznim projektima i to »Cen-

poboljšanju genetske osnove goveda u Srbiji preko metoda umjetnog osjemenjivanja krava i priplodnih junica što vodi k povećanju prinosa mlijeka za 2,5 puta, s 2.800 kg na 6.500 kg po kravi u standardnoj laktaciji.

U halama 4 i 5 u okviru Izložbe organske proizvodnje prvi put je promovirano organsko stočarstvo, organska pekarnica i visokokvalitetni strojevi za industriju hrane.

Ove se godine mogla vidjeti i izložba agroinovacija, na kojoj se u Hali 12 Novosadskog sajma prikazivalo 50 novih tehničkih i tehnoloških rješenja u području poljoprivrede.

Ankica Jukić Mandić

Nagrada – traktor

Posjetitelji mogu uživati u degustaciji hrane, vrućoj janjetini i prasetini s raznja, degustaciji pića, dobroy glazbi, a i ove godine dodjeljuje se nagrada najsretnijem posjetitelju – traktor Belarus 82.1.

PROLJETNI KONCERT HKPD-A »JELAČIĆ«

Sačuvati glazbenu baštinu

HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina, u subotu 12. svibnja u crkvi sv. Jurja, održalo je veliki proljetni koncert. Mješoviti zbor društva pod ravnanjem *Vesne Kesić Krsmanović* izvodio je kompozicije duhovne i svetovne glazbe petrovaradinskih skladatelja.

Nakon uvodnog obraćanja predsjednika društva *Josipa Pokasa* zbor je izvodio skladbe *Ilije Okrugića*, *Franje Štefanovića* i *Stanislava Prepreka*. Voditelj programa *Petar Pifat* upoznao je nazočne sa životima i djelima petrovaradinskih skladatelja, naglasivši kako je svrha ovakvih manifestacija oteti za boravu njihovu baštinu.

A. J. M.

DRUGI SUSRET PUČKIH PJESNIKA U ZAPOLJU

Trag ljepote u stih pretočen

Na II. susretu pučkih pjesnika u Zapolju, nevelikom mjestu s oko 500 žitelja u općini Rešetari, koji je održan u nedjelju 13. svibnja, okupilo su dvadesetak ljubitelja lijepe riječi iz slavonske Posavine, Osječko-baranjske županije i Vojvodine. Svima njima na sudioništvu zahvalila je *Jasmina Akmičić*, predsjednica »Hrvatskog srca«, organizacije žena Hrvatske seljačke stranke, otvarajući ovu manifestaciju i naglasila kako je htijenje organizatora da ista preraste u vrijednu tradiciju, koja će ljepotu ovoga kraja pretočiti u pjesmu i stih.

Jedna od organizatorica, *Ivanka Grgić*, dopredsjednica »Hrvatskog srca«, zaslužna je za dolazak Vojvođana na ovu manifestaciju. Ivanka je prošle godine sudjelovala na »Liri naivi« u Novom Sadu i pozvala tamošnje sudionike na Susrete u Zapolju, što je urodilo plodom i svoje su pjesme poslali: *Ivan Andrašić* iz Sonte, *Josip Dumendžić* iz Bođana, *Anita Đipanov* iz Bačkog Monoštora, *Zlatko Gorjanac* i *Antun Kovač* iz Sombora, *Mila Markov Španović* iz Srijemske Mitrovice, *Slavko Žebić* iz Gibarca, te *Franjo Ivanković*, *Mirjana Jaramazović* i *Marjan Kiš* iz Subotice.

Gošće susreta, *Katarina Čeliković* iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i *Bernadica Ivanković*, predsjednica Hrvatske čitaonice u Subotici, koja je domaćinima uručila i lijepi dar – produkciju dosad tiskanih zbornika s »Lire naive«, pozvala je sve koje zanima da već ovoga lipnja sudjeluju na »Liri naivi« polovicom lipnja u Bačkom Bregu, na 10. jubilarnim susretima.

S. Ž.

SLIKARI CROART-A U BARANJSKOJ KUĆI U KARANCU

U pohodu ravnici

Suhi pastel se odlično sljubio s pitomim baranjskim krajolikom, a makovi su procvjetali unatoč prohladnom i kišovitoj nedjeljnom jutru. Umjetnici sa sjevera Bačke još jednom su u pohodu ravnici s druge strane Dunava, mada moćna rijeka nikada i nije razdvajala, već, dapače, spajala ljude dobre volje, napose umjetničke duše kojima je Dunav sa svojim živopisnim krajolikom nepresušna inspiracija.

Udruga »CroArt« iz Subotice, koja okuplja slikare iz čitave Vojvodine, proteklog je vikenda bila gost poznate Baranjske kuće »Kod Baje« u etnoselu Karancu, a kako je rekao *Josip Horvat*, upravo je u Baranji rođena ideja o likovnoj koloniji »Panon«, koja je obuhvatila brojne umjetnike iz Mađarske, Vojvodine, Slavonije i Baranje i to baš u Belom Manastiru. Susreti su barem jednom na godinu, u Baranji, Mohaču ili Subotici i ova lijepa inicijativa prerasta u tradiciju. Horvat je zahvalio Baji, vlasniku Baranjske kuće na gostoljubivosti, a umjetnicima na odazivu.

Trinaest slika koje su nastale na koloniji slikarice i slikari *Softja Čović*, *Cecilija Miler*, *Nela Horvat*, *Josip Kler* i *Tomislav Marjanović* darovali su domaćinu.

Slavko Žebić

HKUD »VLADIMIR NAZOR« IZ SOMBORA DOMAĆIN FESTIVALA HRVATSKE TAMBURAŠKE GLAZBE

Tambura dio hrvatskog identiteta

Drugu godinu zaredom dio natjecateljskog programa Međunarodnog festivala hrvatske tamburaške glazbe održava se u Somboru * Nastupili orkestri iz Samobora i Našica, a u revijalnom dijelu iz Sombora

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« bilo je 13. svibnja domaćin dijela natjecateljskog programa XXXV. Međunarodnog festivala hrvatske tamburaške glazbe Osijek. U Somboru su nastupili orkestri iz Našica i Samobora, a u revijalnom dijelu tamburaški orkestri iz Sombora. To je druga godina da se dio ovog tamburaškog festivala održava u HKUD-u »Vladimir Nazor«.

DRUGI PUT U SOMBORU

U ulozi domaćina sudionike, stručni žiri i goste pozdravio je *Mata Matarić*, predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« i član Organizacijskog odbora Međunarodnog festivala hrvatske tamburaške glazbe. »Ovo je druga godina da se dio ovog tamburaškog festivala održava u 'Vladimiru Nazoru' i drago mi je da vas ima u ovolikom broju. Podsjetio bih da je HKUD 'Vladimir Nazor' prošle godine, povodom obilježavanja 75 godina rada, za uspješnu međunarodnu suradnju i promicanje multikulturalnosti u Vojvodini dobio najviše priznanje za kulturne udruge izvan Republike Hrvatske, a to je Povelja Republike Hrvatske. Svakako da je tomu pridonio i ovaj festival i mi se zahvaljujemo organizatorima što su odlučili dio programa organizirati u Somboru. Drago mi je da smo danas ugostili mnogo mladih ljudi koji će vidjeti da ovdje Hrvati žive, rade, stvaraju, a sve za dobrobit svoga naroda i većinskog naroda države u kojoj živimo. Naša udruga je stara, ali imamo mlade članove. Što se tiče tamburice u Somboru, zna se da je na ovim prostorima boravio i priku-

pljao materijal i pokojni *Julije Njikoš* i mi smo mu zahvalni što je svojevremeno rekao da se tamburaški festival glazbe treba održavati i u Somboru

tugovali i mi je trebamo i dalje njegovati. To je prepoznao i naš velikan *Julije Njikoš*. Njemu zahvaljujemo što smo već 35 puta organizirali ovaj festi-

Ovdje je i kći *Julija Njikoša*, moja draga kolegica *Vesna Njikoš Pečkaj*«, kazala je generalna konzulica *Ljerkica Alajbeg* i dodala da je upravo *Julije Njikoš* bio taj koji je prepoznao da se hrvatska tamburaška glazba ne svira samo u Hrvatskoj već svugdje gdje žive Hrvati, a to je i Mađarska, Bosna i Hercegovina, Vojvodina, a pridružili su se i Slovenci, tako da je Festival tamburaške glazbe doista postao međunarodni.

U natjecateljskom dijelu programa nastupili su Tamburaški ansambl Glazbene škole »Ferdo Livadić« iz Samobora kojim je ravnala *Petra Vojvodić*, Mladi tamburaški orkestar Tamburaškog društva »Ferdo Livadić« iz Samobora, također pod ravnateljском palicom *Petre Vojvodić*. Sudjelovalo je i Tamburaško društvo »Dora Pejačević« i orkestar Osnovne glazbene škole »Kontesa Dora« iz Našica pod ravnanjem *Mirine Kopri*. U revijalnom dijelu programa nastupili su Somborsko tamburaško društvo i Tamburaški orkestar Muzičke škole »Petar Konjović« iz Sombora. U Somboru je u natjecateljskom i revijalnom dijelu sudjelovalo oko 120 glazbenika. Sudionici su dobili zahvalnice Hrvatskog tamburaškog saveza. Voditeljica programa bila je poznata hrvatska glumica *Vlasta Ramljak*.

Međunarodni festival hrvatske tamburaške glazbe, 35. po redu, održava se od 11. do 20. svibnja. Orkestri nastupaju u Osijeku, Vukovaru, Somboru, Donjem Miholjcu, Pečuhu, Feričancima i Našicama. Proglašenje pobjednika i svečano zatvaranje festivala je 20. svibnja u Našicama.

Z. Vasiljević

Mata Matarić, Željko Pakledinac i Ljerkica Alajbeg

Mladi tamburaški orkestar Tamburaškog društva »Ferdo Livadić« iz Samobora

radi popularizacije tamburice i povezivanja, stvaranja bačke, baranjske i slavonske tamburice«, kazao je Matarić.

UZ TAMBURU SMO RASLI, VESELILI SE, TUGOVALI

Generalna konzulica Republike Hrvatske *Ljerkica Alajbeg* podsjetila je da je tambura dio hrvatskog identiteta. »Uz tamburu smo rasli, veselili se,

val, njemu zahvaljujemo što će se ovaj festival nastaviti. Tamburaška glazba i on skupa s nama plovimo u budućnost čuvajući ono najdragocijenije, a to je dio našeg identiteta – naša glazba, uz koju smo s koljena na koljeno prenosili ono najljepše što imamo. S nama je i supruga gospodina *Njikoša*, naša draga *Vera Svoboda*, koja nas je zajedno s Julijem stotinu puta razveselila svojom pjesmom, a to će činiti i ubuduće.

Seoski turizam preko granice

Pedesetak sudionika – polaznika radionica i seminara, obrtnika, poljoprivrednika, vlasnika turističkih objekata obišlo je najinteresantnije destinacije Sombora i Apatina

O bjediniti postojeće snage i mogućnosti na obje strane hrvatsko-srpske granice i time razviti održivi turizam, podsticanje zapošljavanja, razmjenu iskustava i dobre prakse osnovni je cilj projekta »Tradicija za budućnost – seoski turizam preko granice« koji predstavlja aktivnosti na teritoriju Osječko-baranjske županije u Hrvatskoj i Zapadno-bačkog okruga u Srbiji u trajanju od 18 mjeseci, a financiran i podržan je od strane Europske Unije, u okviru IPA programa prekogranične suradnje. Nositelji ovog zajedničkog projekta su Općina Apatin (RS) i Centar za poduzetništvo Osijek (RH), uz pridružene partnere.

Projekt je započet u travnju 2011. godine, a već su završene neke od aktivnosti, koje su podrazumijevale seminare,

je i studijsko putovanje, u rujnu prošle godine, gdje su se sudionici edukacija i seminara upoznali s najboljim primjerima dobre prakse u Osijeku i Baranji, posjetom najreprezentativnijim poljoprivrednim gazdinstvima, etno-kućama, Kopačkom ritu, udrugama...

U subotu 12. svibnja, realiziran je posjet značajnim turističkim potencijalima s ove strane granice. Pedesetak sudionika – polaznika radionica i seminara, obrtnika, poljoprivrednika, vlasnika turističkih objekata obišlo je najinteresantnije destinacije teritorija gradova Sombor i Apatin.

Posjet je započeo prigodnim doručkom od domaćih specijaliteta u Ekološkoj učionici »Baračka« kod Bezdana. Ovaj lokalitet dobro je poznat ljubiteljima prirode i opuštanja uz vožnju čamcima, pećanje,

Pavla, gdje je vlč. Goran Vilov iznio najbitnije i najinteresantnije činjenice iz povijesti i današnjice ove crkve. Tradicija monaštorskih Šokaca prezentirana je posjetiteljima u etno-kući »Mali Bodrog«, tipičnoj monaškoj trščari, izgrađenoj od naboja. U ugodnom ozračju vrta ove kuće, nakon razgledanja postavke unutar iste, uživalo se u gastronomskim delicijama ovoga mjesta – kulenu od divljači, domaćem siru, pecivu, te degustaciji čuvene medljane rakije.

Put Apatina krenulo se u poslijepodnevni satima, a prvo stajalište u ovome podunavskom gradu bila je marina, koja je predstavljena kao jedna od okosnica strategije razvoja nautičkog turizma u ovoj regiji. Vezovi koji su na raspolaganju za sve vlasnike brodića, uz dodatne sadržaje koji su već omogućeni ili se planiraju, pridonijet će povećanju broja turista i posjetitelja Apatinu i okolici.

Uz prisustvo predsjednika općine Apatin, Živorada Smiljanića, ručak je organiziran u apatinskoj švapskoj kući, vlasništvu obitelji Maleš. Domaćin Pero Maleš, odjeven u narodnu nošnju, goste je pozdravio na ulazu u dvorište. U manjim grupama, posjetitelji su razgledali prostorije ove

prelijepe kuće, koja dočarava način života jedne imućnije apatinske obitelji njemačkog podrijetla, koja se bavila proizvodnjom prirodnog octa. Kupnjom ove kuće i zadržavanjem njezina originalnog izgleda i opremljenosti, vlasnik je želio omogućiti turistima, posebice podunavskim Nijemcima, da se upoznaju s poviješću ovog naroda na prostoru Apatina, te svim zainteresiranim turistima predložiti jedan poseban svijet oslikan u živopisnom namještaju, starim knjigama, te cijelom pokućstvu ove građevine.

Prirodne ljepote apatinskog kraja predstavljene su kroz čarde, restorane, vikend naseља, a značajne su i privatne inicijative poput salaša – imanja koja se nalaze u polju, u neposrednoj blizini kanala i dunavaca. Jedan takav dobar primjer je i imanje obitelji Korać, koje je osmišljeno kao idealno mjesto za odmor u prirodi, uz mogućnost pećanja, rekreacije, sportskih aktivnosti, a prvenstveno opuštanja u krugu prijatelja i obitelji.

Susjedno Svilojevo, poznato je i po »Bajovoj bašti« – bajkovitoj bašti, zaštićenoj od radoznalih pogleda, u kojoj je moguće kupati se u bazenu, igrati košarku, mali nogomet, odbojku, pikado... Gosti iz

radionice i edukacije koje su se odvijale u Osijeku i Apatinu. Polaznici ovih programa bili su obrtnici, obiteljska poljoprivredna gazdinstva, udruge, zanatlije i sl. s navedenog područja. Kroz ove aktivnosti pokazana je velika volja za suradnjom među polaznicima, pa su nastavljeni međusobna druženja kroz formalne i neformalne sastanke. Organizirano

dobru hranu... Domaćin Ivan Kovač Kice, gostima je predložio način funkcioniranja Ekološke učionice, planove za razvoj i budućnost, te mogućnosti za suradnju i umrežavanje, obzirom na sličnosti i bogatstva oba regiona.

Nakon Baračke, sudionici su se upoznali s nekim od znamenitosti Bačkog Monoštora. Razgledali su crkvu sv. Petra i

daleka mogu prenočiti u tri dvokrevetne sobe sa zajedničkom kupaonicom i kuhinjom. Sudionici studijskog putovanja uživali su u ugodnoj atmosferi ovoga vrta, uz glazbu i slastice.

U ranim večernjim satima, ponovno je posjećena marina, gdje je i svečano promoviran

brodić, kapaciteta 24 osobe, kojim će se prevoziti turisti, a rezultat je ovog projekta. Posjećen je i hram posvećen Saboru svetih apostola, građevina na obali Dunava koja je prvi pravoslavni hram koji se vidi prilikom ulaska u Srbiju Dunavom iz Hrvatske. Gostima

je predstavljen i pristan za krucere, velike turističke brodove, čiji se masovniji posjeti očekuju u narednom periodu.

Nakon ovakvog predstavljanja ovoga kraja, svi sudionici projekta dobili su uvid u potencijale i šanse za razvoj turizma i međusobnu suradnju na čemu

će se i dalje raditi, a sljedeća zajednička aktivnost je dvodnevni sajam ruralnog turizma i tradicionalnih proizvoda – »Tradicija za budućnost«, koji će biti organiziran u Apatinu 25. i 26. svibnja.

Zdenka Mitić

MLADI NA JEDNODNEVNOM IZLETU OBIŠLI VARAŽDIN, ARBORETUM »OPEKA« I DVORAC TRAKOŠĆAN

Upoznavanje hrvatske povijesti, kulture i prirodnih ljepota

Hrvatska mladež Bačke i Srijema – organizacija koja okuplja mlade podrijetlom iz Vojvodine koji sada žive u Republici Hrvatskoj i studente hrvatskih sveučilišta iz Vojvodine – i Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata organizirali su prošle subote jednodnevni izlet u Varaždin, arboretum »Opeka« i dvorac Trakošćan.

VARAŽDIN – PROŠLOST I SADAŠNJOST

Izlet je organiziran u okviru kulturno-turističkog projekta »Upoznaj matičnu domovinu«, koji ima za cilj mlade pripadnike hrvatske nacionalne zajednice koji studiraju u Hrvatskoj, ali i njihove sunarodnjake koji su početkom devedesetih godina prošlog stoljeća doselili u Hrvatsku, upoznati s bogatom povijesnom i kulturnom baštinom Republike Hrvatske i njezinim prirodnim ljepotama.

Prvo odredište mladih te prekrasne sunčane subote bio je grad Varaždin, nastao na vrlo frekventnom raskrižju europskih puteva koji vode od sjeverozapada (Austrije) i sjeveroistoka (Mađarske) prema jugu – hrvatskoj metropoli Zagrebu i Jadranskome moru. To je jedan od najstarijih hrvatskih gradova, čije se povijesno ime Garestin spominje prvi put već 20. kolovoza 1181. godine, u ispravi hrvatsko-ugarskoga kralja *Bele III.*, i prvi je od hrvatskih gradova koji je stekao status slobodnog kraljevskoga grada, zahvaljujući povelji kralja *Andrije*

II. Arpadovića iz 1209. godine, a iznova je potvrdio kralj *Bela IV.* pravnim dokumentom iz 1220. godine. Premda je u razdoblju od 16. do 18. stoljeća u Varaždinu više puta zasjedao Hrvatski sabor, svoj najviši društveni, politički i gospodarski procvat doživio je upravo u drugoj polovici 18. stoljeća, kada postaje i glavnim gradom Hrvatske. Naime, još od 1756. grad je sjedište hrvatskoga bana *Franje Nadasdyja*, a kada je carica *Marija Terezija* 1767. godine osnovala Hrvatsko kraljevsko vijeće, za njegovo je središte izričito odredila Varaždin, koji je time postao političko, administrativno i kulturno središte Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Nažalost, svu raskoš i sjaj razigranog društvenog Varaždina u baroknoj epohi, kada su ga suvremenici s pravom nazvali »malim Bečom«, iznenada je prekinuo katastrofalni požar koji je 25. travnja 1776. godine buknuo u varaždinskom

predgrađu. Tom je prilikom u vatrenoj stihiji izgorjelo dvije trećine grada, točnije 385 od ukupno 501 zgrade. Zbog toga su i Hrvatsko kraljevsko vijeće i ban *Nadasdy* napustili Varaždin, pa otada upravnim središtem Hrvatske postaje Zagreb.

NAJVEĆI I NAJBOGATIJI ARBORETUM U HRVATSKOJ »OPEKA«

Drugo odredište mladih bio je najveći i najbogatiji arboretum u Hrvatskoj »Opeka«, koji se nalazi u općini Vinica, oko 20 kilometara sjeverozapadno od Varaždina. Arboretum je u biti nasad raznovrsnog domaćeg i stranog drveća i grmlja, kombinacija javnog parka i botaničkog vrta, a u Hrvatskoj ih postoje tri, osim spomenutog arboretuma »Opeka« – »Trsteno« pokraj Dubrovnika i »Lisičine« u istoimenom selu pokraj Vočina u Slavoniji. Arboretum »Opeka« prostire se na površini od 64 hek-

tara, a obzirom na pejzažne elemente podijeljen je na Donji dio – ravničarski (oblikovan po svim principima vrtnje umjetnosti po uzoru na engleske parkove, s obiljem raznovrsnog biljnog inventara) i Gornji dio – brežuljkasti (oblikovan kao park šuma, koja svojom gustoćom i prostornošću štiti park). Premda se spominje još 1674. godine, prvo smišljeno plansko oblikovanje parka počelo je u prvoj polovici 19. stoljeća kada je dvorac došao u vlasništvo grofova *Draškovića*. Perivoj oko dvorca proglašen je 1947. zaštićenom prirodnom rijetkošću, a 1961. spomenikom arhitekture – arboretumom.

Nakon ručka uslijedilo je zadnje odredište izleta – dvorac Trakošćan, nastao u drugoj polovici 13. stoljeća u obrambenom sustavu Zagorske grofovije, u prvobitnom vlasništvu grofova *Celjski*. Nakon nekoliko promjena vlasništva kralj *Maksimilijan* dodijelio je vlastelinstvo *Jurju Draškoviću*, hrvatskom banu i kardinalu, najprije na osobno, a potom i na nasljedno uživanje. Dvorac u današnjem obliku predstavlja integralnu cjelinu, sačuvani ansambl romantične parkovne i rezidencijalne arhitekture, čemu kao posebna vrijednost pridonose sačuvani originalni interijeri.

Na povratku u Zagreb *Josip Tikvicki* i *Mato Jurić*, u ime organizatora izleta, nisu krili oduševljenje čudesnim ljepotama i krajolikom u kojem je zaustavljeno vrijeme očuvalo spomen na bogatu povijesnu i kulturnu baštinu Republike Hrvatske.

Zlatko Žužić

IZABERITE NAJBOLJE

VOJVODANSKA Svaštara
SA NAMA STE U PLUSU!

TELESAFE
ALARMI
KAMERE
POŽAR
149€
www.telesafe.rs
024.557.157
063.529.299

NOVO NOVO NOVO
AKCIJA U EURO GASU
Euro Gas
Kuća koja troši 100 litara gasa mesečno
samo 399 €
Kuća koja troši 200 litara gasa mesečno
samo 399 €

KEŠ ZALAGAONICA ZALOGHAZ POZAJMICE ISPLATE ODMAH
SUBOTICA NOVI SAD
Tel: 024/ 558-487
Tel: 021/ 667-1111
UZAJAMNO POVERENJE

ČIŠĆENJE, SEPTIČNIH JAMA UKLANJANJE OTPADNIH VODA
061 282 18 60
Tel: 024/ 558-487
Tel: 021/ 667-1111

EuroCool
• novi i obnovljeni vijšlari
• servis, iznajmljivanje
• montiranje pune game
• prodaja pune game vijšlari
i radne mašine
www.eurocool.rs
www.eurocool.rs

Svaštara plus
• Subotica danas i pre tri decenije
• Počelo iznajmljivanje jezera
• Severaši traže zaostale zarade
• Mladi su zakon
• Kikinda: Biblioteka
na otvorenom
• Katona: Novi Ginisov rekord
• Iz vojvodanskih gradova
• Poslednji sajčizija
na stranama 62 - 63.

ZELENI SOK OD ŽITA ELIKSIR VITALNOSTI
Proizvođač: ZELENO ZDRAVLJE
Palić, Javorska 3.
Tel: 064/133-18-98 ili 061/5753-699

Depih.centar DIAMOND TROŠARINA KOD BUVLJAKA
Subotica
Somborski put 60

SECURE
Obezbeđenje sa našim
alarmima ili kamerama
već od 1000 din / mesečno
024/552-180
063/516-814
www.svastara.rs

Badawi
Pohlebitna za vaše poslovanje
od 1991 sa vama!

ZALAGAONICA ZALOGHAZ
NAŠIH 10 GODINA RADA
Nasle rešenje vašeg novčanog problema
Tel: 0900-24-24-24
Tel: 021/427-742

PROIZVODI
POSREDOVANJE I
POSREDOVANJE I
POSREDOVANJE I

ENERGY
Energija sa svim potrebama
www.energijet.rs

POLIKLINIKA
Tel: 024/ 558-487
Tel: 021/ 667-1111

ZEKA PARAGUAIAC
Otkup stoke, ovce,
povrtarstva, biljaka, drveća, kamena
stoke, ovce, ovce, ovce.

TELERUŠAN
KOVANJE GVOŽĐA
40 EVRA / kg
Tel: 024/ 558-487
Tel: 021/ 667-1111

AUTO DELOVI
OPEL
VELEPRODAJA
AUTO LINE
Distribucija i prodaja
Somborska 44, Sombor
024/ 558-487

MALI OGLASI
SMS-om ili TELEFONOM
024/ 558-487

BESPLATNI MALI OGLASI
Godina XVII, broj 20
18. maj 2012.
Izlazi svakog utorka

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

ZKM u Beogradu

BEOGRAD – Zagrebačko kazalište mladih gostovalo je prošloga petka u Bitef teatru s predstavom *Gorana Ferčeca* »Pismo Heineru Mulleru«, u režiji *Bojana Đorđeva* iz Beograda. Ova predstava, kako se navodi, zadaje niz specifičnih i neuobičajenih zadataka i glumcima i publici, postavljajući pitanje uloge same izvedbe u teatru, ali i šire, u društvu.

JDP i Atelje 212 uspješni u Rijeci

RIJEKA – Jugoslavensko dramsko pozorište (JDP) i Atelje 212 osvojili su više nagrada na nedavno održanom Međunarodnom festivalu malih scena u Rijeci. JDP je dobio pet priznanja za predstavu »Elijahova stolica« *Igora Štiksa*, uključujući nagradu za režiju koju je jednoglasno dobio *Boris Liješević*. Nagrada za najbolju mušku ulogu dodijeljena je *Svetozaru Cvetkoviću*, nagrada za najbolju mladu glumicu *Maji Izetbegović*, a spomenuta predstava dobila je i nagradu za najbolju dramaturgiju, koju potpisuje *Darko Lukić*. »Elijahova stolica« osvojila je i nagradu publike s prosječnom ocjenom 4,72.

Beogradski Atelje 212 nastupio je u Rijeci s predstavom »Otac na službenom putu« *Abdulaha Sidrana*, u režiji *Olivera Frlića*. Nagrada za najbolju žensku ulogu ex-equo dobila je *Hana Selimović* za ostvarenje u ovoj predstavi Ateljea 212, koja je dobila i nagradu za najbolju scensku glazbu *Irene Popović*.

Zborovi iz Bača i Zemuna u Našicama

NAŠICE – Sedma smotra franjevačkih zborova Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, održana je 12. svibnja u crkvi sv. Antuna Padovanskoga u Našicama. Sudjelovao je 21 crkveni zbor iz Hrvatske (Bjelovara, Zagreba, Rijeke, Vukovara...) te dva zbora iz Srbije – Zbor franjevačke crkve sv. Marije iz Bača i Zbor franjevačke crkve sv. Ivana Krstitelja iz Zemuna. Bački zbor, pod dirigentskom palicom mladog kantora *Davida Bertrana*, predstavio se pučkom pjesmom »Zdravo Majko Isusova« izvedenom na na šokačkoj ikavici.

Smotra i višednevna manifestacija »Dani franjevačke kulture« u Našicama završeni su euharistijskim slavljem koje je predvodio provincijal fra *Željko Železnjak*. Za sudionike smotre ovo je bila prigoda za međusobno upoznavanje, razmjenu nota i iskustava, ugovaranje zajedničkih nastupa, te obilazak znamenitosti Našica.

S. Č.

Izložba o brodu »Szent István«

SUBOTICA – Do 10. lipnja u subotičkom Gradskom muzeju može se pogledati izložba »Szent István – austrougarski bojni brod« Povijesnog i pomorskog muzeja Istre u Puli. Izložba je posvećena najpoznatijem bojnog broda potopljenom u Jadranu – S. M. S. Szent István, koji je danas zaštićeni podmorski lokalitet. U sklopu postava izložbe posjetitelji imaju priliku pogledati fotografije, predmete s glasovitog broda, ali i video snimku njegova potapanja.

Brod S. M. S. Szent István bio je jedan od četiriju bojna broda klase Tegetthoff – prve i jedine klase dreadnoughta u austrougarskoj ratnoj mornarici. Porinut je u more siječnja 1914. u Rijeci, a tijekom Prvog svjetskog rata gotovo nije napuštao sidrište u Puli.

Brod je potopila zasjeda talijanske ratne mornarice, nedaleko od otoka Premude u zadarskom arhipelagu, u lipnju 1918. godine. Pozicija olupine bojnog broda Szent István pronađena je 1974. godine, a sustavno istraživanje i zaštita lokaliteta započeta je 1995. godine. Izložbu u Subotici otvorio je ravnatelj Povijesnog i pomorskog muzeja Istre *Gracijano Kešac*, a prigodom otvorenja nastupili su mladi tamburaši HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta.

Izložba »Život formi Ane Bešlić« u ZKVH-u

SUBOTICA – Postav pod nazivom »Život formi Ane Bešlić«, koji obuhvaća fotografije javnih spomenika ove kiparice u Subotici i okolici, bit će otvoren večeras (četvrtak, 17. svibnja), u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, s početkom u 19 sati.

Postav se otvara u povodu obilježavanja 100 godina od rođenja Ane Bešlić, a o njezinom stvaralaštvu govorit će povjesničar umjetnosti *Bela Duranci*. Autor fotografija je *Augustin Juriga*, a autorica postava povjesničarka umjetnosti *Ljubica Vuković Dulić*.

Sabor HKUD-a »Vladimir Nazor«

SOMBOR – Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« organizira u nedjelju, 20. svibnja, svoj godišnji sabor. Sabor se održava u Hrvatskom domu, s početkom u 10 sati. Na saboru će biti podnijeta izvješća o radu udruge i njezinih sekcija, a dnevnim redom predviđen je i izbor novih članova Upravnog odbora.

Z. V.

ZNANSTVENI SIMPOZIJ »PASIONSKA BAŠTINA« ODRŽAN U SOMBORU

Muka kao nadahnuće kulture

Povezuju nas ista vjera i ista kultura. Ta kultura jest europska, ali ona je prvenstveno hrvatska. Želimo biti svoji sa svojima, svoji među svojima i osjetiti zajedništvo hrvatske kulture i duše, riječi su predsjednika udruge »Pasionka baština« Jozę Čikeša

Udruga »Urbani Šokci« iz Sombora bila je domaćin IX. međunarodnom znanstvenom simpoziju »Muka kao nepresušno nadahnuće kulture – Pasionka baština Hrvata u Podunavlju«. Organizator ovog skupa, koji je okupio tridesetak eminentnih izlagača iz Hrvatske i s ovog područja Vojvodine, osim »Urbanih Šokaca«, bila je i Udruga »Pasionka baština« iz Zagreba, a suorganizator Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Tijekom dvodnevnog radnog dijela skupa čuli su se zanimljivi radovi iz područja teologije, filologije, povijesti, etnologije, muzikologije i povijesti umjetnosti.

ZAJEDNIŠTVO HRVATSKE KULTURE

Predsjednik Udruge »Pasionka baština« mr. Jozo Čikeš istaknuo je značaj ovog skupa, koji je prvi put organiziran u Srbiji. »Drago mi je da smo ovdje.

Povezuju nas ista vjera i ista kultura. Ta kultura jest europska, ali ona je prvenstveno hrvatska. Želimo biti svoji sa svojima, svoji među svojima i osjetiti zajedništvo hrvatske kulture i duše. Upravo to je osnovni razlog i motiv zbog kojega smo prihvatili poziv iz Sombora. Nije prvi put da smo među Hrvatima izvan Hrvatske, jer osjećamo potrebu međusobnog upoznavanja i izvan Hrvatske. Najprije smo otišli u Vukovar, gdje smo imali međunarodni simpozij 'Vukovar kao paradigma muke', a nakon toga smo bili u Boki, pa u Bosni u Sarajevu, Vitezu i Buškom Blatu«, kazao je Čikeš. »Udruga građana 'Urbani Šokci' ima za cilj njegovanje baštine Hrvata

Šokaca u čitavom Podunavlju iz čega proistječu međunarodni projekti. Suradujemo s Udrugom 'Šokačka grana' iz Osijeka, a evo sada i s 'Pasionkom baštinom' iz Zagreba. Organiziraju se okrugli stolovi u državama u okruženju Hrvatske gdje žive Hrvati. Ovo je

Tomislav Žigmanov. »Želim iskazati radost što se ovaj skup organizira ovdje, na krajnjem istoku hrvatskog katoliciteta, tim prije što je naša mjesna povijest u mnogim segmentima kulture bogata, ali je još uvijek neistražena. Ovo je događaj kada se na planu memoriranja

protumačen«, kazao je Žigmanov.

ZANIMLJIVI PODACI

U stručnim radovima čiji su sažeci prezentirani u radnom dijelu znanstvenog skupa čulo se mnogo zanimljivih podataka vezanih za Hrvate s ovog područja, o poteškoćama s kojima su se nosili. Tako je Zdravka Bušić govorila o naseljavanju djece iz Hercegovine na područje Srijema, Banata i Bačke u vrijeme velike gladi tijekom Prvog svjetskog rata zahvaljujući fra Didaku Buntiću. »Strašna suša zahvatila je Hercegovinu 1916. i 1917. godine i ljudi su doslovce umirali, a neki podaci kažu da je čak 10.000 ljudi umrlo od gladi. Dirljivo je čitati pisma koja fra Didak Buntić piše svim župama po bogatoj Slavoniji, Banatu i Bačkoj da pomognu i spasu ljude. On je uspio čak 17.000 (po nekim podacima i 23.000) djece dovesti na ovo područje. Mnogo te djece zauvijek je ostalo u Slavoniji, Srijemu, Bačkoj. Neki tvrde da je ostalo 40 posto, a neki i više od tog postotka«, kazala je Bušićeva i dodala da je to prekrasna priča o tome što je hrvatski narod s prostora vojvođanske ravnice učinio za svoju južnu hrvatsku braću.

Živko Mandić, hrvatski znanstvenik iz Mađarske, govorio je o muci Hrvata iz Santova u Mađarskoj koji su krajnje obespravljeni prešli u pravoslavlje, što se dogodilo potkraj XIX. stoljeća. Objašnjavajući povijesni kontekst u komu se to događalo, Mandić je pojasnio da je taj potez santovačkih Hrvata bio posljedica mađarskog šovinizma, koji je posebice bio izražen unutar granica tadašnje Mađarske. »Krnjenje prava

Doprinos istraživanju mjesne povijesti vojvođanskih Hrvata: Tomislav Žigmanov, Marija Šeremešić i Jozo Čikeš

prvi put da se ovakav simpozij organizira u Srbiji«, kazala je predsjednica Udruge Marija Šeremešić.

U ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, suorganizatora skupa, o njegovu je značaju govorio ravnatelj Zavoda

vlastitog trajanja i vlastitog nasljeđa čine odlučni pomaci kada je u pitanju kulturni prostor u Vojvodini. Rezultat ovog skupa u jednom dijelu bit će taj što će onaj dio naše baštine, koji se tiče pasionske baštine Hrvata u Vojvodini, biti bolje

Stradanje Nijemaca

S posebnim emocijama sudionici znanstvenog skupa saslušali su Adalberta Rebića, koji je govorio o progonu bačkih Nijemaca iz Filipova, danas Bačkog Gračca. »Prije Drugog svjetskog rata u Bačkoj i Banatu živjelo je oko 500.000 Nijemaca. Veliki broj počeo se iseljavati 1944. godine kada su saznali da se približava ruska vojska. Oko 300.000 se iselilo do listopada 1944. godine. Odmah po oslobođenju Crvena armija je protjerala 30.000 podunavskih Nijemaca na prisilni rad u Ukrajinu. Kada su partizani preuzeli vlast sve bačke i banatske Nijemce otjerali su u koncentracijske logore, oduzeli im kuće, zemlju i drugo vlasništvo, kao i sva ostala građanska prava«, kazao je Rebić.

hrvatskoga naroda počelo je u drugoj polovici XIX. stoljeća kada se na Herceg Santovo, nekada čisto hrvatsko selo, nadvila strašna i sustavna mađarizacija čemu se priklonila i mađarska katolička crkva zlorabeći duboku pobožnost naših katolika. Već 1876. godine mađarski je postao obavezan jezik u nastavi, a samo je vjeronauk ostao na hrvatskom jeziku.

ili iduće godine većina se vratila vjeri svojih predaka, pa je u pravoslavnoj vjeri ostalo oko 350 osoba. Zovu se Srbima, ali govore kao mi, šokački Hrvati«, kazao je Mandić.

NEIŠČITANA KNJIŽEVNA BAŠTINA

Zanimljivo je bilo čuti i podatak da je autor prve knjige o po-

»Mislim da je došlo vrijeme da se hrvatska književnost više ne dijeli na inozemnu, nego da se sve razumijeva kao jedan korpus hrvatske književnosti«, zaključila ja Sabljakova.

»Naša književna baština je neiščitana. Mi smo tek 1968. godine od Ivana Kujundžića dobili prvi predložak bibliografije naše književne baštine o kojoj često tek možemo početi

TEME IZ BAČKE

Katarina Čeliković, djelatnica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i članica uredništva »Subotičke Danice« osvrnula se na kalendar »Subotička Danica« koja je najstariji crkveno-narodni kalendar Hrvata u Bačkoj, pokrenut 1884. godine, a u izlaženju je imao nekoliko prekida. »Subotička Danica« ima neprocjenjivu ulogu u očuvanju vjerskog i nacionalnog identiteta Hrvata u Bačkoj. Najveći broj objavljenih sadržaja odnosi se na vjerski život i kulturu hrvatskoga puka. Iako je riječ o vjerskom kalendaru, on je i narodni kalendar, a »Subotička Danica« je prvih stotinjak godina svoga izlaženja bila zamišljena kao obiteljsko zimsko štivo. Vremenom su u sadržaj »Danice« urednici uvrštavali radove pasionske tematike, a tekstovi su uglavnom pisani popularnim stilom prijemčivim široj publici«, kazala je Čelikovićeva. Ivan Andrašić iz Sonte govorio je o Korizmi u Sonti, a Zvonimir Pelajić iz Plavne o Križnom putu i Kalvariji u Baču, Plavni, Vajskoj i Bođanima. Marija Šeremešić priredila je prikaz života i književnog djela pjesnika iz Bačkog Monoštora Stipana Bešlina. O Križnom putu u tehnički slame kazivala je Ljubica Vuković Dulić.

Ovo je samo dio izlaganja koja su se čula na znanstvenom skupu, a svi radovi bit će objavljeni u obliku zbornika. Osim radnog dijela, znanstveni simpozij bio je i prigoda da se gosti upoznaju s Bačkim Monoštorom i Đurđinom. Financijsku potporu organizaciji simpozija dali su Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici, Hrvatsko nacionalno vijeće, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Karmelićanski samostan Sombor, Grad Sombor i Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport grada Zagreba.

Zlata Vasiljević

Skup posvećen pasionskoj baštini Hrvata u Podunavlju okupio je tridesetak izlagača iz Vojvodine i Hrvatske

Mađarski nacionalizam išao je do te mjere da je pripadnike drugih narodnosti prisiljavao da se odreknu posljednjeg što ih je vezalo za matični narod – da pomađare svoje prezime. Godine 1897. godine katolička biskupija, pogazivši svoje prijašnje obećanje, donijela je naredbu o smanjenju hrvatskih crkvenih obreda na pola. Hrvati u tome vide grubo kršenje svojih prava, stoga nakon dvije godine, u proljeće 1899., znatan dio Hrvata prelazi u pravoslavnu vjeru. U bilješkama župnika Careva čitamo da u to vrijeme u Santovo sve češće dolaze somborski Srbi, koji na svaki način iskorištavaju nastalo stanje i Šokce nagovaraju da napuste katoličku vjeru. Pri tom im dijele letke, kalendare, a mnogima i novac. Za prijelaz su se izjasnile 924 osobe, a u pravoslavlje je konačno prešlo 897 ljudi, što je 46 posto ondašnjih Hrvata u Santovu. Učinili su to prosvjeda radi, a ne iz ljubavi prema novoj vjeri, za njih posve nepoznatoj. Iste

vijesti slovačke glazbe dr. Josip Andrić, podrijetlom s prostora Vojvodine, o čemu je govorio Darko Žubrinić.

Ravnateljica Gradske knjižnice Zagreb Ljiljana Sabljak govorila je o tomu koliko se Hrvati čitaju i poznaju u Republici Hrvatskoj i Srbiji, odnosno Vojvodini. »Pisana hrvatska riječ na ovoj tromeđi živi već 325 godina, svjedočeći o prisutnosti Hrvata na ovom ravničarskom području između Dunava i Tise. O njihovom književnom, kulturnom i znanstvenom stvaralaštvu kao dijelu hrvatske kulture i znanosti premalo se danas zna u Hrvatskoj. Građani Zagreba prvi su se put s prekograničnom hrvatskom književnošću susreli u Gradskoj knjižnici 2005. godine putem izložbe »Knjige bačkih Hrvata«. Sedam godina poslije nismo daleko odmakli«, kazala je na simpoziju Sabljakova. Prema njezinim riječima, s obje strane su učinjeni veliki naponi na upoznavanju književnosti vojvođanskih Hrvata.

Skriveno blago

Svečanom otvorenju znanstvenog simpozija prisustvovala je i generalna konzulica Republike Hrvatske Ljerka Alajbeg. »Drago mi je da mogu sudjelovati na ovom skupu koji se dugo pripremao zahvaljujući, prije svega, Udruzi »Urbani Šokci« i Mariji Šeremešić, ali i Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata koji vrlo aktivno prati sve kulturne aktivnosti Hrvata u Vojvodini i Srbiji i ima istančan osjećaj za kulturno blago Hrvata koje je skriveno, koje je nepoznato i koje treba iznijeti na svjetlo dana«, kazala je konzulica Ljerka Alajbeg.

govoriti, jer je elementarno neistražena. S druge strane, žalimo što nismo objekt istraživačkih napora središta iz Hrvatske«, kazao je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov.

DEVETA PO REDU NACIONALNA MANIFESTACIJA U 65 MJESTA

»Noć muzeja« diljem Srbije

*U velikoj kulturnoj manifestaciji, kao i prijašnjih godina, sudjelovat će i
Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata te HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta *
Zanimljiva ponuda očekuje i posjetitelje u vojvođanskim mjestima*

»Noć muzeja« otvorit će u subotu navečer, 19. svibnja, vrata preko 200 muzeja, galerija i izložbenih prostora u 65 gradova diljem Srbije. Deveta po redu ova manifestacija u našoj zemlji održava se pod sloganom »Odličan provod u muzejima«, a lokaliteti će biti otvoreni od 18 do 2 sata iza ponoći. Najbrojnija dešavanja ponudit će Beograd i Novi Sad, a noćnim šetnjama u Subotici, Somboru, Arandelovcu, Nišu, Bečeju, Valjevu, Titelu, Kragujevcu, Indiji... pridružuju se po prvi puta Apatin, Gornji Milanovac, Irig, Lepenski Vir i Paraćin.

»Nakon osmogodišnjeg iskustva vidimo da je 'Noć muzeja' značajniji događaj u unutrašnjosti nego u prijestolnici«, izjavila je Ana Jovanović, jedna od organizatorica i osnivačica ove nacionalne manifestacije. »Mi smo dio europske manifestacije i zauzimamo treće mjesto, iza francuske i ruske 'Noći muzeja'. Ova godina specifična je po nezapamćeno malim ulaganjima u kulturu, pa tako i u ovu manifestaciju, ali sretni smo što možemo najaviti program bogatiji nego prošle godine. Pred nama je i mnogo premijera, mnoge

kulturne ustanove 19. svibnja prvi puta će otvoriti vrata posjetiteljima«. Pokrovitelj nacionalne »Noći muzeja« je Ministarstvo kulture Republike Srbije.

VOJVOĐANSKA PONUDA

Šesta novosadska »Noć muzeja« bit će održana na 50 lokacija u gradu i Petrovaradinu. U manifestaciji će sudjelovati svi novosadski muzeji, kulturni centri, kazališta, galerije, arhivi... Među sudionicima je i nekoliko škola, novi galerijski i izložbeni prostori u Podgrađu Petrovaradinske tvrđave, a po prvi put kao sudionik pojavljuje se pokrajinski javni servis – RTV.

Među ostalim, u Malom likovnom salonu Kulturnog centra Novoga Sada bit će postavljena video instalacija »Splendid Isolation« Lee Vidaković. U petrovaradinskoj crkvi svetog Jurja moći ćete pogledati izložbu »Petrovaradin kroz povijest privatnog života. Ova izložba, sačinjena od arhivske građe, sakupljane više godina u Arhivu Vojvodine, fotografija i starih predmeta, publici će pokušati približiti svakodnevni život žitelja Petrovaradina u 18, 19. i 20.

stoljeću. Inače, ulaznice za novosadsku »Noć muzeja« mogu se kupiti u poslovnica OTP banke. Cijena ulaznice u pretprodaji je 350 dinara, a na dan manifestacije moći će se kupiti po cijeni od 400 dinara. Uz svaku kupljenu ulaznicu dobiva se katalog koji obuhvaća opise sadržaja, mape lokacija po zonama, informacije o pratećim dešavanjima, posebnim satnicama.

U Subotici će biti priređeno čak 15 programa, a među ustanovama prednjači Gradski muzej s čak pet izložaba. Što se tiče Sombora, tamošnji Kulturni centar »Laza Kostić« organizira izložbu Dade Đurića slikara svjetskog renomea. U »Noć muzeja« ove se godine po prvi puta uključuje i Apatin, i to s tri programa – izložbom fotografskih ateljea u Apatinu u 19. stoljeću, video projekcijama pod nazivom »Video talasi« u Muzeju Dunava, te svjetlosnim performansom na Trgu Nikole Tesle.

HRVATSKE UDRUGE I USTANOVE

U velikoj kulturnoj manifestaciji, kao i prijašnjih godina, sudjelovat će i nekoliko hrvatskih udruga i ustanova. Galerija

Prve kolonije naive u tehniči slame i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta priređuju izložbu, kulturno-glazbeni program i modnu reviju u spomenutoj galeriji (Ulica Marka Oreškovića broj 3). U 19,30 sati predviđeno je svečano otvorenje prostorija Galerije, u 20 sati otvorenje izložbe, te kulturno-glazbeni program i modna revija. U 22 sata počinje zabavni program.

U prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata možete pogledati fotografije javnih spomenika Ane Bešlić u Subotici i okolici, otvorene u povodu obilježavanja 100 godina od rođenja ove renomirane kiparice. Autor fotografija je Augustin Juriga, a autorica postava povjesničarka umjetnosti Ljubica Vuković Dulić. Ova izložba pod nazivom »Život forme Ane Bešlić« moći će se pogledati od 18 do 24 sata.

U Zavičajnoj galeriji dr. Vinka Perčića u Subotici bit će otvorena izložba subotičkih umjetnika mlađe generacije – Emila Kadićića, Srđana Milodanovića i Miroslava Lazendića, a u podrumskom dijelu galerije od 22 sata nastupit će DJ WB41.

U manifestaciju se po prvi puta uključuje i Galerije Radio Marije u Subotici s izložbom ikonografija kipova »Štovanje Bogorodice«. Ovom prigodom nastupit će i Trio Radio Marije koji će u izložbenom prostoru svirati svoje pjesme, ali i obrade poznati glazbenih djela zabavnog karaktera.

D. B. P.

»New Look Croatia«
u Istarskoj konobi

U prostorijama Istarske konobe u Petrovaradinu bit će otvorena izložba »New Look Croatia« poznatog hrvatskog dizajnera Borisa Ljubičića. Izložba se realizira pod pokroviteljstvom Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu i Generalnog konzulata RH u Subotici. Otvorenje je u 18 sati.

U ZAGREBU ODRŽANA TRIBINA POSVEĆENA BALINTU VUKOVU I »DANIMA BALINTA VUKOVA«

Vrijedan rad na očuvanju i valorizaciji književne baštine

Od početne ideje o valorizaciji Vukovljeva književnog rada, »Dani Balinta Vukova« prerasli su u najveću književnu, te jednu od triju najznačajnijih kulturnih manifestacija Hrvata u Vojvodini

U Društvu hrvatskih književnika, na Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu, u ponedjeljak je održana tribina u povodu obilježavanja 100. obljetnice rođenja velikana hrvatske književnosti iz Vojvodine *Balinta Vukova*. Na Tribini je predstavljen i Zbornik radova sa stručnih skupova »Dana Balinta Vukova od 2006. do 2010.«. Riječ je godišnjoj kulturnoj manifestaciji u Subotici s podnaslovom »Dani hrvatske knjige i riječi«, priredbi s više događaja, čiji je temeljni cilj prisjećanje na najistaknutijeg sakupljača pripovijedaka među Hrvatima u Vojvodini Balinta Vukova, odnosno afirmacija i valorizacija njegove književne i jezične zaostavštine.

O značaju manifestacije, te Balintu Vukovu govorili su prof. dr. sc. *Stipe Botica*, doc. dr. sc. *Sanja Vulić*, te predsjednica Organizacijskog odbora »Dana Balinta Vukova« *Katarina Čeliković* i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*.

AFIRMACIJA ANALIZE

Katarina Čeliković je u uvodu kratko predstavila Balinta Vukova i manifestaciju nazvanu njemu u čast, koja je prvi put organizirana u jesen 2002. godine, a na kojoj su se okupili intelektualci iz lokalne sredine, prije svega književnici *Lazar Merковиć*, *Milivoj Miković*, *Milivoj Prčić*, te novinar *Zlatko Romić*.

Tomislav Žigmanov je istaknuo kako osim tradicijske kulture, na koju su također pono-

sni, postoji i ova manifestacija na kojoj se pokušava afirmirati književnost te aktualizirati važnost sustavne analize ponajprije zapisivačkog, ali i književnog Vukovljeva rada.

»To je kulturna manifestacija Hrvata u Vojvodini koja

Tomislav Žigmanov, Sanja Vulić, Katarina Čeliković, Stipe Botica i Lada Žigo

ima kontinuitet održavanja, ali njezina posebna važnost jest u činjenici susrećuća hrvatskih istraživača i znanstvenika iz različitih podunavskih zemalja, a također i znanstvenika iz Hrvatske kojima su podunavski Hrvati trajnim znanstvenim interesom«, rekao je Žigmanov.

RAZNOVRSNOST PROGRAMA

Dr. sc. Sanja Vulić ustvrdila je kako među kulturnim manifestacijama Hrvata u Subotici »Dani Balinta Vukova« imaju istaknuto mjesto jer podrazumijevaju različite programe – od dječjih priredbi, tiskanja i predstavljanja knjiga, do kazališnih predstava, koncerata, književnih razgovora i redovitih znanstveno-stručnih skupova.

»Premda je istraživački rad Balinta Vukova ostao trajnom

temom svih Dana njemu u čast, ustalila se dobra praksa da svake godine bude izabrana još jedna središnja tema. Na trećim Danima bila je to 'Bajka', na četvrtim 'Etnološke teme', na petim je tema bila 'Suvremena književnost u

stavljanjem Zbornika radova prvih četiriju skupova, dok su jubilarni, X. Dani počeli predstavljanjem drugog Zbornika, u koje su sabrani priređeni radovi s petih do devedetih dana«, podsjetila je na prošlost Dana Balinta Vukova dr. Vulić te zaključila kako je ta manifestacija prerasla početne ideje o valorizaciji njegova književnog rada u najveću, sveopću književnu manifestaciju Hrvata u Vojvodini.

Dr. Stipe Botica je za kraj tribine naglasio kako mu je ugodno biti među vojvođanskim Hrvatima koji cijene svoju kulturu, a izrazio je ne samo zadovoljstvo već i ushićenost spoznajom da u Subotici i okolici živi »žilavi, uporni, čvrsti i stabilan živalj« kojemu je stalo do čuvanja svoje povijesne utemeljenosti na tim prostorima i svoga kulturnog identiteta, te da su za to najbolji primjer upravo Dani Balinta Vukova i ovaj Zbornik proizašao iz te manifestacije.

Tribinu »Susreti u Društvu hrvatskih književnika« u povodu obilježavanja 100. obljetnice Balinta Vukova moderirala je *Lada Žigo*.

Z. Žužić

Tribina je održana u Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu

SUSRET MLADIH SUBOTIČKE BISKUPIJE U BAČU

Radujte se Gospodinu uvijek

U subotu, 12. svibnja, u drevnoj župi Bač održan je Dan mladih Subotičke biskupije. Susret je počeo prije podne okupljanjem u župnoj crkvi svetoga Pavla i predstavljanjem župa, nakon čega je slijedilo predavanje vlč. *Dragana Muharema*. Tema je bila Papina poruka za ovogodišnji Svjetski dan mladih naslov-

ljena citatom iz Pavlove poslanice Filipljanima: »Radujte se u Gospodinu uvijek« (Fil. 4,4). Predavač je u vrlo živom i dinamičnom stilu mladima, kojih je bilo oko tristotinjak, tumačio i govorio koristeći slike iz svakidašnjeg života. Na početku je istaknuo da riječ sreća ima korijen u glagolu susresti te da iz susreta čovjeka sa svojim Stvoriteljem proizlazi potpuna radost. A riječ, pak, radost nastaje iz riječi raditi. Tumačeći ova dva temeljna pojma na vrlo shvatljiv način vlč. Dragan je objasnio da čovjek svoju trajnu sreću i istinsku radost ima samo ako se temelji u Gospodinu. Današnji je svijet pun raznih izazova, opasnosti i ponuda te stoga na krivi način predstavlja trajne vrijednosti u zatamnjenom svijetu. Zato je zadatak mladoga kršćanina pokušati živjeti u blizini Onoga koji je svijetlost svijeta. Tako čineći otvara se mogućnost ostvariti Pavlov poziv na radost.

Nakon predavanja uslijedio je rad u grupama. S krizmanicima je tradicionalno vodio program mons. *Stjepan Beretić*, koji u je svom znanjačkom stilu približio kršćanske vrijednosti mladoga katolika.

Poslije okrijepe i sportskoga dijela na staroj bačkoj tvrđavi održan je u kino dvorani plenum i kulturni dio susreta. Kroz čitav ovaj dio u pozadini je bila prisutna i himna iz Siska sa SHKM od vikenda prije. U okviru plenuma predstavljen je plod rada u grupama u različitim kreativnim izvedbama: pjevanje, gluma i ples. U ovoj točki, kao i na misi, sudjelovali su udruženi VIS-ovi: Ritam vjere, Markovi lavovi, Apostoli Radio Marije te mladi iz župe Isusova uskrsnuća.

Ispovijed i sveta misa bili su na završetku susreta. Euharistijom je predsjedao subotički biskup mons. dr. *Ivan Penzeš*. U homiliji je jasno istaknuo da kršćanin mora biti čovjek vjere i povjerenja u Boga. Svaka osoba je pozvana odgovoriti na izbor koji se pred nju stavlja. Ovo je lakše izvršiti ako je naša vjera povezana s iskustvom razuma.

Susret u Baču organizirali su, osim domaćina vlč. *Josipa Štefkovića*, i animatori iz Ureda za pastoral mladih. Vrijednost ovoga susreta je osobito u tome što su idejni nositelji projekta sami sudionici susreta, tj. mladi.

vlč. Marijan Vukov

USKRSNI KONCERT COLLEGIUM MUSICUM CATHOLICUMA

Sjajan dijalog zbora i orgulja

Na 6. vazmenu nedjelju, 13. svibnja, u subotičkoj prvostolnici upriličen je uskrсни koncert zbora Collegium musicum catholicum iz Subotice pod ravnanjem *Miroslava Stantića* i orguljaša mr. *Kornelija Vizina*. Izvedena su sakralna djela suvremenih hrvatskih skladatelja – *Nikše Njirića*, *Mate Leščana*, *Blaženka Juračića*, *Anđelka Klobučara*, *Šime Marovića*, *Anđelka Igreca*, a napose *Stanislava Prepreka*, u godini 30. obljetnice njegove smrti. Veliki sin vojvođanske ravn Stanislav Preprek predstavljen je splotom zvorskih i orguljskih djela, u kojima se zrcali osebnostni stil i umjetnička inteligencija. Iz njegovih 11 preludija na koralne teme za orgulje interpretirani su »Veni Sancte Spiritus« i »Resurrexit« a napose je bila dojmljiva Preprekova »Improvizata za orgulje«. Zbor je potom izveo »O Sunce spasa Isuse« te »Zdravo Marijo«, skladbu za sopran i alt.

Interpretativna sugestivnost uobličena u ugodnom i neprovokativnom zvuku te nadasve sjajan dijalog zbora i orgulja, dojam je koji je zasigurno dopro do uha prisutnih. Ovim koncertom subotičkog zbora Collegium musicum catholicum, smještenog gotovo pred sam kraj uskrsnog vremena, željelo se ukazati na neoslabljeni zanos te trajnost uskrsne radosti, kako izriče zborna molitva 6. vazmene nedjelje.

D. Muharem

Proštenje na Verušiću

Salašari Verušića imaju dva proštenja, na blagdan svetog Leopolda B. Mandića, proštenje slave na Čantavirskom putu, kod križa i nedavno započete kapelice svetog Leopolda. Kapelica je započeta prije tri godine, treba još postaviti oltar te završiti unutarnje radove. Mještani se skupa s vlč. *Ivicom Radakom*, koji je rođen na Verušiću, nadaju kako će dogodne proštenje slaviti u kapelici. Zbog kiše, proštenje je održano u prostorijama Mjesne zajednice Verušić. Misno slavlje predvodio je vlč. *Julije Bašić* za oko 300 vjernika, mještana i njihovih gostiju.

A. S.

Proslava sv. Leopolda Mandića u Rumi

U župnoj crkvi Uzvišenja svetoga križa u Rumi ove godine spomendan sv. Leopolda Bogdana Mandića 12. svibnja proslavljen je u znaku sjećanja na pokojnog župnika mons. *Boška Radielovića*, koji je punih trideset godina obnašao službu župnika te dvadeset godina službu dekana Srijemskomitrovačkog dekanata. U ljeto 2006. godine proslavio je u Rumi 50. godina svećeništva, te nakon toga umirovljen boravio u svećeničkom domu u Đakovu, gdje je na Veliki petak 2012. godine preminuo. Uz ovu nakanu na euharistijskom slavlju molilo se i za svećenička i redovnička zvanja u Srijemskoj biskupiji.

Ž. Tovilo

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 18. do 24. svibnja

18. SVIBNJA 1529.

U jednom pismu upućenom iz Kaločkog kaptola navodi se da je *Bálint Török*, vlastelin Subotice, ponovno prešao na stranu erdeljskog vojvode i kneza *Jánosa Zápolye*, koji kao protukralj *Ferdinandu Habsburškom* i osmanski štićenik, u savezu s Turcima i Srbima pustoši pristalice bečkog kralja.

18. SVIBNJA 1914.

Na svoj 50. rođendan, u egipatskom gradu Port Saidu, gdje je zakupio cijeli kat jednog hotela, samoubilačkim hicem oborio je strah od starosti – svoju najkрупniju lovinu, dr. *Oskar Vojnić*, svjetski putnik i putopisac, poliglot i spisatelj, strasni lovac i etnograf. Veći dio njegove bogate zbirke je u budimpeštanskom, a manji dio u subotičkom muzeju. Doživljava sa svojih putovanja diljem svijeta objavio je u više djela. Bio je, također, redoviti suradnik uglednih europskih listova i časopisa.

18. SVIBNJA 2000.

Na izvanrednoj sjednici Skupštine općine, zbog opstrukcije tzv. lijevog bloka, nije mogao biti usvojen Proglas kojim vijećnici pozivaju Subotičane na građanski neposluš, budući da je režim nasilno preuzeo TV Studio B, Radio B92, Radio Indeks i dnevni list Blic. Zbog sramnog postupka tzv. ljevice, vijećnici su nastavili sjednicu kao protesno okupljanje građana, dok je policija počela s privođenjem, ponajprije, članova Otpora.

19. SVIBNJA 1999.

Subotički poljoprivrednici su, usprkos ratnim uvjetima i nestašici goriva, završili proljetnu sjetvu u optimalnom roku na svim predviđenim površinama. U sadnoj strukturi prevladava kukuruz na oko 60 posto oranica.

20. SVIBNJA 1795.

U Pešti je pogubljen *Dominik Ignacij Martinović*, hrvatski franjevac i svjetovni svećenik, filozof i znanstvenik, sveučilišni profesor filozofije i matematike, zagovornik *Newtonovih* i *Boškovićevih* teorija, pisac i jakobinac. Smaknut je na Krva-voj poljani, jer je htio provesti demokratsku revoluciju, tražeći ukidanje svih staleža, slobodu i jednaka prava za sve građane.

20. SVIBNJA 1955.

Glumci Drame na hrvatskom jeziku subotičkog kazališta priredili su praiizvedbu igrokaza *Matije Poljakovića* »Buckanje sa smutipukom«. Djelo je nastalo prema motivima iz nekih narodnih pripovijedaka što ih je sakupio i obradio *Balint Vujkov*, a na scenu ga je postavio i režirao *Mirko Huska*.

20. SVIBNJA 1988.

Subotički časopis za književnost i umjetnost »Rukovet« (2/1988.) u cijelosti je posvećen godišnjici smrti *Balinta Vujkova*, književnika i sakupljača usmene narodne predaje. Ovaj tematski svezak pripremili su: *Josip Buljovčić*, *Bela Duranci*, *Stipan Filaković*, *Lazar Merković*, *Milovan Miković* i *Ivan Pančić*, a crteže je izradio *Ivan Balažević*.

21. SVIBNJA 1809.

Pretrpjevši poraz, *Napoleon* uspijeva sklopiti šestotjedno primirje koje zaraćene strane koriste za pregrupiranje i popunu pred odlučujuću bitku. Odazivajući se ranije preuzetoj obvezi, Subotica šalje palatinu *Józsefu* 55 vojnika u hvarske postrojbe. Pored osiguranja naoružanja i potpune opreme svakom je od ovih dragovoljaca isplaćeno po 50 forinti.

21. SVIBNJA 1947.

Članovi folklornog i glazbenog odjela Hrvatskoga kulturnog

društva iz Subotice priredili su koncert narodnih pjesama i igara Hrvata iz Vojvodine, koji je izveden u najuglednijim koncertnim dvoranama Beograda i Novog Sada. Izvođači su naišli na izvrstan prijam publike i stručne kritike.

22. SVIBNJA 1937.

Rođen je *Tomislav Vojnić*, novinar, publicist i prevoditelj, jedno vrijeme ravnatelj NIP Subotičke novine, osnivač *Snome*, poduzeća za marketing i kablovskog Info-kanala. Objavio je tri knjige kolumni.

22. SVIBNJA 1954.

Rođen je *Hrvoje Prčić*, pisac i prevoditelj, dugogodišnji urednik zagrebačkog časopisa *Sirius* i hrvatskog izdanja *National geographica*, sin *Ive Prčića*, mlađeg i unuk *Ive Prčića*, književnika i sakupljača usmenog narodnog stvaralaštva.

22. SVIBNJA 1971.

U Zagrebu su u Matici hrvatskoj objavljene tri značajne knjige: »Cvjetovi mečave«, hrvatske narodne pripovijetke iz Austrije, Češke, Mađarske i Rumunjske, koje je sakupio i obradio *Balint Vujkov*, te dvije antologije – poezije i proze koje je izradio i popratio iscrpnim predgovorima prof. *Geza Kikić*.

23. SVIBNJA 1952.

Izenada je preminuo *Ivan Kujundžić*, publicist, polemičar, prozni pisac, prevoditelj s francuskog i bibliograf, župnik u Keru. Uz zbirku pripovijedaka »Deran s očima«, objavljena su mu dva kapitalna djela: »Izvori za povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata«, u nakladi Matice hrvatske i »Bunjevačko-šokačka bibliografija« u izdanju JAZU-a. Rođen je 2. lipnja 1912. godine.

23. SVIBNJA 2003.

U palači Matice hrvatske u Zagrebu predstavljen je roman *Vojislava Sekelja* »Uzmi dodaj« u izdanju HKC »Bunjevačko kolo« o kojem su govorili: *Branimir Donat*, dr. *Ana Lederer*, *Milovan Miković*, dr. *Sanja Vulić* i *Naco Zelić*.

24. SVIBNJA 1770.

Učenici i profesori Gramatiklane gimnazije u Subotici izveli su kazališni komad *Lájosa Kovacsoczia* Eustahije, rimski vođa. Tri mjeseca kasnije prikazan je komad *Anastazije*, istočni car, a rujna 1769. gimnazijalci pripremaju djelo *Šenačerib*, asirski kralj. Inače, prema istraživanju prof. *Ivanke Rackov* i prof. dr. *Alojza Ujesa*, prva kazališna predstava u subotičkoj gimnaziji održana je 1747. godine – na hrvatskom jeziku.

24. SVIBNJA 1998.

Za sveukupna postignuća, u konkurenciji pedesetak tvrtki, na 65. Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu, subotička »Fidelinka« osvojila je 3 velike zlatne medalje, 38 zlatnih, 27 srebrenih i 7 brončanih medalja. Također joj je dodijeljen i Veliki šampionski pehar, budući da je stekla titulu Apsolutnog šampiona kvalitete.

24. SVIBNJA 1999.

Unatoč ratnim uvjetima subotičko Dječje kazalište upriličilo je 64 predstave u objektima Naše radosti.

24. SVIBNJA 1999.

U prepunoj katedrali Svete Terezije Avilske, pri svjetlosti svijeća, održan je tradicionalni koncert subotičkih zborova u organizaciji Instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Ljuta, slatka, okrugla, rogata... paprika

Paprike su stigle u Europu iz Afrike, a proslavile su Mađarsku. Od okruglih i rogatih, do tamnozelenih, žutih i crvenih, od blagih do iznimno ljutih – ukupno ih ima 50 sorti

PRIPREMA JELA S PAPRIKOM

Paprika je namirnica mediteranske kuhinje i dobro se slaže s lukom, češnjakom, tikvicama, patlidžanom, rajčicom, a nadasve maslinovim uljem.

Svježu, blago popečenu ili kiselu papriku koristite u salatama i hladnim predjelima uz dodatak maslinova ulja, octa i kapa-ra. Možete je popeći s lukom i češnjakom ili pirjati s rajčicama i začinskim biljem.

Papriku možete puniti mljevenim mesom, raznim povrćem, rižom i drugim žitaricama ili pikantnim sirevima. Pecite je u pećnici narezanu na manje komade koje ste poprskali maslinovim uljem, začinili i posipali nasjeckanim bosiljkom.

Paprike su sastavni dio povrća kao što su sataraš, pindur ili ajvar, koji se osobito dobro kombiniraju s raznim odrescima i mesom s roštilja.

Paprika je povrtna biljka sa stabljikom i plodovima raznih oblika i boja: od malih bobica do velikih mjehurastih plodova, oblika rajčice, roga i malih šiljatih oblika: od tamnozelenih, svijetlozelenih, žutih, narančastih do crvenih boja. Paprike mogu imati slatki, poluljuti i ljuti okus.

Ljuta papričica čili ili kajenska paprika, relativno svarljiva, hranjiva, začinska, dijetetska i ljekovita namirnica, danas je nezamjenjiva u kulinarstvu.

Tu korisnu i nadasve hranjivu namirnicu u 15. su stoljeću u Europu donijeli Španjolci. Kasnije se preko Afrike proširila u Tursku, a odatle u Mađarsku. Danas se u svijetu uzgaja oko 50 sorti paprika.

Paprika je vrlo hranjiva namirnica, niska joj je energetska vrijednost, na 100 g ima samo 20 kcal, a njezina najvažnija karakteristika je bogatstvo vitaminima i mineralnim tvarima.

Sadrži četiri puta više vitamina C od naranče, a njegova količina ovisi o sorti paprike, podneblju u kojem je uzgojena i nekim drugim čimbenicima.

Od minerala najviše sadrži kalija. Kada se pripremi kiseljenjem za zimsko razdoblje, manji dio vitamina se gubi, ali ih još uvijek ostaje dovoljno za podmirenje potreba organizma. Količina minerala koji se gubi je manja, dok se kod nekih čak povećava (kalcij, željezo, bakar, mangan, selen).

Kada kupujemo paprike trebaju imati neoštećenu i sjajnu kožu, hrskavu strukturu. Ukoliko pripremate paprike za punjenje, kupite okrugle, mesnate paprike. Paprike možete čuvati u hladnjaku do 5 dana, zamrznuti ili konzervirati u ulju ili octu.

SAVIJAČA S PEČENIM PAPRIKAMA

Potrebni sastojci:

Pjena za premazivanje:

- 4 kom jaja
- 2 dl mlijeka
- 2 dl ulja
- 1 prašak za pecivo
- 15 kom tankih kora za savijače
- sol

Nadjev:

- 300 g špinata
- 250 g feta sira
- 250 g goude
- 3-4 kom pečenih paprika

Priprema:

Električnom mješalicom izraditi snijeg od bjelanjaka, dodati sol, žumanca, ulje, mlijeko i prašak za pecivo. Staviti koru na krpu, premazati pjenom, druga kora pjena, treća kora pjena, na 4. koru pjena i nariban sir gouda. Ponoviti tri kore s pjenom, na 4. koru špinat i feta sir, ponoviti tri kore s pjenom, na 4. pjena i natrgane paprike. Ponoviti tri kore s pjenom, čvrsto uviti u roladu, premazati maslacem ili uljem. Peći na 180 stupnjeva oko 35 - 40 minuta. Nakon toga prekriti vlažnom krpom da malo otpusti.

ZAPEČENA PILETINA

Potrebni sastojci:

800 g pilećeg bijelog mesa / 6 fileta pečene paprike / 100 g brašna / 4 jaja / 200 g trapista / 200 ml vrhnja za kuhanje / 1 dl mlijeka / 150 g suhog vrata / 2 žlice maslaca / po okusu sol, papar, češnjak

Priprema:

Pileće meso izrezati na šnite, istanjiti ih tučkom i začiniti po okusu. Sir izrendati na krupno, papriku izrezati na trake, a suhi vrat na kocke. Vatrostalnu zdjelu namazati maslacem. Odriske uvaljati u brašno i jaja. Rasporediti polovicu odrezaka po dnu zdjele, posuti ih polovicom paprika, polovicom suhog vrata i polovicom sira. Isti postupak ponoviti još jednom. Posebno umutiti preostala jaja, mlijeko, vrhnje i začine po ukusu te preliti preko pripremljenog jela. Peći u zagrijanoj pećnici na 200 stupnjeva dok ne porumeni.

PAPRIKA S MEDOM

Potrebni sastojci:

5 kg paprike / 2 l vode
0,5 alkoholnog octa / 15 dag meda
10 dag soli / biber u zrnu po želji

Priprema:

Kada prokuhaju svi sastojci staviti narezanu papriku da se blanšira. Vaditi ju i direktno stavljati u staklenku. Preliti ostatkom otopine i vrelo zatvoriti.

MOŽDA NISTE ZNALI A TREBALI BISTE ZNATI

Osim što je hranjiva kao namirnica i bogat izvor vitamina, paprika ima i određena ljekovita svojstva, koja se ne smiju zanemariti. Najvažniji je alkaloid kapsaicin, koji je veoma ljutog okusa, a najviše ga ima u unutarnjem dijelu ploda oko sjemenki.

Ljekovitost paprike nikada nije bila upitna. Koristila se kao antidepresiv, antireumatik, afrodizijak, antiseptik, aromatik, diuretik.

Zbog velikih količina C vitamina preporučuje se za zaštitu od prehlade, poboljšanje vida.

Paprika je korisna osobama koje pate od ateroskleroze jer njezin sastojak citrin utječe na propustljivost kapilara i čini ih elastičnima. Potiče lučenje probavnih sokova te tako otvara apetit i poboljšava probavu.

Paprika sadrži još 20 spojeva koji su prirodni antioksidansi i imaju važnu ulogu u zaštiti našeg zdravlja. Sadrži i vitamin E kojem se pripisuju antikancerogena svoj-

stva. Bogata je kalijem, fosforom i željezom.

Od ljute paprike u narodnoj medicini postoji niz pripravaka za liječenje reumatskih bolova. Sokom od paprike liječe se razni upalni procesi kao što su upala grla ili počeci infektivnih bolesti. Prah ljute crvene paprike koristi se za liječenje probavnih smetnji i hemeroida.

Vjerovanje u afrodizijačko svojstvo temelji se na utjecaju paprike na pojačanu cirkulaciju.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Badawi

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Stiglo je proljeće, a snjim cvijeće, pelud i alergije!

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

	ISPIT ZRELOSTI	DUGAČKA RIJEKA U SIBIRU	SVIRAČI NA ČELU (VIOLONČELISTI)	PJEVAČICA POKOS	PRVO SLOVO ABECEDE	AMERIČKA FILMSKA KOMPANIJA	PROPISAN RADNI UČINAK	EMIL NIKOLIĆ	MJESTO KOD SARAJEVA (ZRAČNA LUKA)	GRADIĆ U ITALJI (anagram: OISE)	SLOŽENO SLOVO	MEĐUNARODNO PREBIJANJE DUGOVA	TVORAC KLASIČNE GRČKE TRAGEDIJE
BARSKO RASLINJE (MNOŽ.)													
POMORAC TASMAN					STOŽAC (LAT.) IME VIŠE PAPA						"LOCUS SIGILLI" SVETI OTAC		
TAJLAND		SIROVINA ZA CEMENT SVE PRODATI						SAG KAMERUNSKI NOGOMETAS, SAMUEL					
ZARITI, URINUTI						OSOBNI LITERARNI ZAPISI METALNI PROBOJCI							
KOPANJEM RAZROVATI										STAROGRČKI SEŠIR SREDNJO-AMERIČKA DRŽAVA			
STARIJA DANSKA GLUMICA NIELSEN					"REPRIZA" TELEKOMUNIKACIJSKI UREĐAJI		MAĐARSKI PREMIJER, VIKTOR POTANKO I POLAKO						GLAVNI GRAD ERITREJE (ASMER)
	3,14... ORUŽANI SUKOB ATOMSKIM ORUŽJEM			KENIJSKI EX TRKAČ, HENRY POSTATI SIT					"EAST" VRSTA SIRA (MNOŽ.)		GALIJ TVORNICA UMJETNOG GNOJIVA (GRČ.)		
STO META-RA ČETVORNIH			PTICA PJEVICA VRSTA SLASTICE					TERENI, ZEMLJIŠTA DIVLJI MOGOL, OBAR				SUMPOR SPASILA TEZEJA IZ LABIRINTA	
TOTALITARNI DRŽAVNI SUSTAV													
OPERACIJA BOMBARDIRANJA LIBIJE													
POLITIČAR-KA IZ HSS													
ZNALCI U STATICI										... SOFIJA PLODOVI S TVRDOM LJUSKOM			
AUTOMOBILIST RAIKKONEN					INDIJ RIBARSKI TROZUB			RIJEKA U SLOVENJIJI (NE SOČA) KARTAŠKA IGRA					BUBULJICA
RIMSKA JEDINICA		JAPANSKI BISMARCK, HIROBUMI POGODBE NI VEZNIK				ZABAVNO-GLAZBENA SCENA PJESNIK UJEVIĆ							
PRISTAŠA RASNE SEGREGACIJE						SHUMA ILI SEPHIA "KONJSKA SNAGA"					NIKO KRANJČAR TUNIS		
ZNANOST O ZVUKU									STAMBENI PROSTOR "ENERGIJA"				
OVO			UTEMELJITELJ TEORIJE RELATIVNOSTI, ALBERT									PRVI VOKAL	

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
močvarne biljke, abel, konus, is, t, lapor, tepih, uriti, kmemar, raskopati, pit, astia, t, orban, pi, rono, e, ga, ar, zeba, tla, s, totali-
tarizam, odisejeva zora, marljana petir, statičari, aja, kimti, in, sora, t, ito, estrada, rasist, kta, nk, akustika, stan, to, einstein, a.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

LEKTOR:

Vladan Čutura

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Naporno šegrtovanje

Ova fotografija pronađena je u obiteljskom albumu pokojnoga kovača *Mate Andrašića*. Na snimci je njegov veliki prijatelj, također kovač, majstor *Mata Vidaković-Loca* u vrijeme izučavanja zanata, odnosno šegrtovanja kod kovača majstora Buve. Majstor Loca također nije više živ, a za života je volio uz špricer »divanit« s mladima, pa sam tako i sam imao zadovoljstvo slušati njegove priče i anegdote o životu mladarije u vremenima prije »Velikoga rata«. Kako na poledini fotografije nema zapisa, prema podacima iz priča majstora Loce može se zaključiti da je nastala u razdoblju između 1935. i 1939. godine. Naime, u to vrijeme na izučavanje zanata se polazilo nakon završenog 6. razreda osnovne škole, a šegrtovanje je trajalo 4 godine. Kovačka radionica majstora *Pavla Mihaljeva-Paje* Buvinoga ili majstora Buve, nalazila se u današnjoj Ulici Marka Oreškovića, a »gledala je« u Četvrti sokak, današnju Ulicu Narodne obrane. Na fotografiji je vidljivo da je smještena u kući nabijači, pokrivenoj biber crijepom, što svjedoči o, za vrijeme u kojoj je većina

kuća u selu bila s trščanim krovovima, koliko-toliko imućnoj obitelji. Vidljivo je i da je majstor Buva bio glava poveće obitelji, s djecom jedno drugom do uha. Majstor Loca je za života uz špricere obožavao pripovijedati o svojim šegrtskim danima i godinama. »Djeco, vi danas ne znate što su muke i što su prave radne obveze. U moje vrijeme radilo se vrlo naporno, od zore do mrkloga mraka. Radno vrijeme je bilo od jutra do sutra, a majstor je poštovao svaku mušteriju. Koliko se samo puta dogodilo da paor dođe taman kad sjednemo za večeru, vraćajući se s njive. Nije ga se smjelo pustiti da čeka, pa netko od nas šegrta, a ponekad i sam majstor, ostavio bi večeru, pozdravio ga i primio narudžbu. Pa još ukoliko bi trebalo otkovati raonike, to bi se uradilo poslije večere, jer bi paori na oranje polazili u ranu zoru. Al' nije to nama bilo ništa, mladost je to bila, ej! Nije bilo toga što nismo mogli uraditi«, pomalo bi jadikovao i žalio za mladim danima, a onda bi se prebacivao na početak šegrtovanja. »Rekao bih da smo mi odrastali brže nego vi danas. U sedmi i osmi razred išli su samo najbolji učenici i oni su poslije male mature već

mogli biti službenici i pisari. Takvih je u mojoj generaciji bilo svega par. Rijetki su dočekali i izučavanje zanata, većina bi išla u školu dok nije naučila čitati i pisati, a onda u službu ili na paoršag. Još nisam ni završio šesti razred, a istina, nisam baš ni bio učenik za pohvalu, otac je s majstorom Buvom već dogovorio da kod njega izučim kovački i potkivački zanat. Tada su postojala dva načina izučavanja – ili bi šegrt spavao i hranio se kod svoje kuće, a kod majstora samo odlazio na praksu, ili bi, onako kako je moj otac i ugovorio, skroz prelazio kod majstora 'za ruva i kruva', odnosno na stan i hranu. Teoretski dio zanata izučavali smo četvrtkom i subotom u večernjim satima i nedjeljom

prije podne, a ostalo vrijeme smo provodili u radionici. Kod majstora sam, pored izučavanja zanata, radio i sve moguće kućanske poslove. Čistio sam staju, svinjce, hranio stoku i perad, a za uzvrat, on me je hranio i odijevao. I tako pune četiri godine«, pripovijedao bi nam majstor Loca. Poslije završenog šegrtovanja i položenog teorijskog dijela, mladići bi dobili zvanje majstorskog pomoćnika. To je značilo da su bili osposobljeni za obavljanje većine kovačkih i potkivačkih poslova, ali bi se mogli zaposliti samo kao pomoćnici. Majstor Loca je poslije otišao na »kalfovanje«, te je položio i majstorski ispit i do starosti držao privatnu kovačko-potkivačku radionicu.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica

Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Majčin dan u OŠ »Ivan Milutinović«

Učenici nižih razreda hrvatskih odjela Osnovne škole »Ivan Milutinović« i predškolkci Vrtića »Marija Petković« počastili su svoje majke, bake i drugu žensku čeljad prekrasnim programom održanim 11. svibnja u ovoj školi. Povod je bila proslava Majčinog dana.

Za svakoga je bilo ponešto. Pjevane su pjesme, plesane koreografije, glumljeni igrokaži, recitirane recitacije. Pala je i po koja suza, naravno radosnica. A pokraj majki bilo je tu i očeva, braća i sestara, ravnatelj škole i pedagoginja te naravno učiteljice Danijela Romić i Biljana Vojnić Hajduk koje su danima vrijedno pripremale učenike s nastavnicom mađarskog jezika Daliom Čović, te odgojiteljice Dajana Šimić, Emina Kujundžić i Marina Piuković koje su uvježbale predškolce iz vrtića.

Nakon zmajeva, princeza, majki, teta iz vrtića, Indijanaca i drugih likova koji su se smjenjivali na

priredbi, kada su se naklonili i pošli u susret svatko svojoj majci, uslijedilo je ugodno druženje uz kolače koji su bili ujedno i ulaznica za svečanost. Bila je ovo još jedna prigoda da se budući prvašići upoznaju sa školom i prijateljima u njoj, kao i roditelji s nastavom na hrvatskom jeziku.

Kako je sve to izgledalo pogledajte na fotografijama.

Recitatori Donna Karan i Davorin Horvacki danas se natječu u Valjevu

Danas se u Valjevu održava 44. republička smotra recitatora »Pjesniče naroda mog« na kojoj sudjeluju i dva recitatora Hrvatske čitaonice - **Donna Karan** i **Davorin Horvacki**. Podsjetimo se, Donna i Davorin su pobijedili na Pokrajinskoj smotri recitatora u Sečnju te tako stekli pravo nastupa na državnom natjecanju u Valjevu. Pokraj njih, na smotri će nastupiti još dvije recitatorice iz Subotice - **Kamilla Horvat** i **Noémi Kőműves**.

Želimo puno uspjeha našim recitatorima!

»Štapom protiv miša«

Svima je poznat današnji trend da djeca, umjesto da se igraju sa svojim vršnjacima, istražuju okolinu, prirodu, većinu svog slobodnog vremena provode za računalom, obično igrajući neku od aktualnih igrica, koje po nekom nepisanom pravilu obiluju nasiljem, ili »komunicirajući« s »prijateljima« s Facebooka.

Klub sportskih ribolovaca »Šaran« iz Bačkog Monoštora, u cilju skretanja pažnje djece na prirodne ljepote koje nas okružuju, na druženje s vršnjacima, igru i natjecateljski duh, 29. travnja je organizirao prvu od ukupno predviđene tri male škole pecanja pod nazivom »Štapom protiv miša«.

Desetak malih ribolovaca okupilo se na obali kanala »Dunav-Tisa-Dunav«, a članovi KSR-a »Šaran« uputili su ih u osnove pecanja. Sva djeca su dobila članske karte udruge, pa mogu i legitimno biti sportski ribolovci. Je li bila u pitanju početnička sreća ili nešto drugo, ali često su se mogli čuti dječji glasovi ushićenja zbog uspješnog ulova. Naravno, sve upecane ribice vraćene su ponovno u vodu, a bitno je napomenuti i to da su nakon završenog pecanja svi sudionici zajedno počistili »pecaroško mjesto«, ne dozvoljavajući da obala i kanal budu zagađeni razbacanim papirima, bocama i sl.

Više nego pozitivni dojmovi brzo su se raširili, pa je tako već drugo druženje ovim povodom održano 5. svibnja, i bilo je posjećeno od strane već četrdesetak malih ribolovaca. Organizatori su prezadovoljni odzivom i zainteresiranošću djece, a evidentno je i to da ipak postoji način da se djeca okrenu prirodi, samo je potrebno izdvojiti vrijeme i posvetiti im se.

Slijedi još jedan organizirani susret ovih i novih mladih ribolovaca, a za kraj obuke djeca će dobiti diplome, kao i štapove za pecanje. Deset štapova udruge je za ovaj projekt dobila na dar od dosadašnjeg gradonačelnika Sombora Nemanje Delića kao podršku za odličnu inicijativu.

Zdenka
Mitić

»Zlatna ribica« ide u Srijemsku Mitrovicu

Druga nagrada Ani Dujić

Hrvatska matica iseljenika - podružnica Rijeka objavila je rezultate IX. natječaja literarnih i novinarskih radova »Zlatna ribica«, koji je poduprlo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. Natječaj je bio namijenjen učenicima hrvatske nastave, te učenicima koji u inozemstvu sudjeluju u drugim oblicima organiziranog učenja hrvatskog kao materinskog jezika.

Od ukupno 21 podijeljene nagrade, Hrvatima u Vojvodini je ove godine pripala jedna i to u kategoriji literarnih radova dobne skupine od 16 do 18 godina. Šesnaestogodišnja Ana Dujić osvojila je drugo mjesto sa sastavkom na temu »U mojoj zemlji čudesa«, a nastavnik joj je Dario Španović.

Na Natječaj se odazvalo 428 učenika (prošle godine 682) s 51 učiteljem - mentorom iz 14 država i to: Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Francuske, Italije, Kanade, Mađarske, Makedonije, Njemačke, Rumunjske, Rusije, Slovačke, Švicarske, Velike Britanije i naravno Srbije.

Povjerenstvo u sastavu: dr. sc. Karol Visinko, red. prof. na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Rijeci; Marica Zrilić, profesorica hrvatskog jezika u OŠ »Brajd«, te Linda Grubišić Belina, prof., viša savjetnica za hrvatski jezik pri Agenciji za odgoj i obrazovanje, imalo je složenu zadaću iz mnoštva dobrih radova odabrati ponajbolje.

Jedna od njih je i naša Ana Dujić čiji ćemo nagrađeni sastavak objaviti u nekom od idućih brojeva.

Ekскурzija u Sot

U subotu, 12. svibnja, održana je ekskurzija za djecu iz Srijemske Mitrovice koja pohađaju predmet hrvatski jezik sa elementima nacionalne kulture. Učenici uzrasta od 1. do 4. razreda posjetili su mjesto Sot i Sotsko jezero. Na jezeru su organizirane razne igre (ribolov, nogomet, odbojka) gdje su se djeca osim međusobnog druženja upoznala i sa svojim vršnjacima iz Sota. Nakon druženja na jezeru djeca su obišla centar sela te crkvu svete Katarine sagrađenu 1780. godine. Ovom prigodom održan je i sastanak s roditeljima iz Sota i Šida u svezi s uvođenjem predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u ova dva mjesta. Ekскурziju su financirali Hrvatsko nacionalno vijeće i HKC »Srijem-Hrvatski dom«, a vodiči ekskurzije bili su Dario Španović i Katarina Petrović.

D. Š.

PETAK
18.5.2012.

06:14 Trenutak spoznaje
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 09:05 Lugarnica 21, serija
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:10 Istina o Stonehengeu, dokumentarni film
 11:10 Mjesto pod suncem
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
 13:15 Dr. Oz, talk show
 14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:10 Drugo mišljenje
 14:40 Sivi soko' k vili doletio
 15:15 Ponos Ratkajevih, TV serija
 16:00 Alisa, slušaj svoje srce
 17:00 Vijesti u pet
 17:28 Hrvatska uživo
 18:25 Putem europskih fondova
 18:40 Iza ekrana
 19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 Nefertiti i izgubljena dinastija
 21:05 Ciklus hrvatskog filma: Mala pljačka vlaka
 22:55 Dnevnik 3
 23:30 Peti dan, talk show
 00:20 Na rubu znanosti: Vještice
 01:10 Filmski maraton petak: Imenjaci, indijsko-američki film
 03:10 Filmski maraton: Ciklus hrvatskog filma - Mala pljačka vlaka
 04:50 Skica za portret
 05:00 Lugarnica 21, serija (R)

06:40 Kad zavolim, vrijeme stane
 07:25 Teletubbies, animirana serija
 07:50 Mala TV:
 --- TV vrtić: Visoki i niski
 --- Oblutak: Oblutak u kadi, crtani film
 --- Tajni dnevnik patke Matilde: S onu stranu kamere
 08:20 Pseća ophodnja, serija za djecu
 08:45 H2O Uz malo vode! 1, serija za mlade
 09:10 Školski sat: Google ili kako biramo
 10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora

13:35 Freak City, američki film
 15:05 Degrassi Novi naraštaj 5, serija za mlade
 15:30 Olujni svijet, serija za mlade
 15:55 Školski sat: Google ili kako biramo
 --- Puni krug
 16:40 Mala TV:
 --- TV vrtić: Visoki i niski
 --- Oblutak: Oblutak u kadi, crtani film
 17:10 Briljanteen
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Tree Hill 8, serija
 19:15 Teletubbies, animirana serija
 19:40 Glazba, glazba... tambure
 20:00 Jednog lijepog dana, američki film
 21:50 Kobno prestrojavanje, američki film
 23:30 Uzvratni udarac, serija
 01:35 Retrovizor: Ljubavnice 2, serija
 03:05 Noćni glazbeni program

07:05 I tako to..., serija
 07:35 Astro boy, crtana serija
 08:00 Bumba, crtana serija
 08:15 TV izlog
 08:30 Kad lišće pada, serija R
 09:25 TV izlog
 09:40 Strasti Orijenta, serija R
 10:40 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:40 IN magazin R
 13:30 Larin izbor, serija R
 14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
 16:25 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Strasti Orijenta, serija
 21:00 Larin izbor, serija
 22:00 Europski žigolo, igrani film
 23:30 Grijeh, igrani film
 01:20 Prijateljice, igrani film
 02:45 Glupost nije zapreka
 03:10 Sjedi i šuti!
 03:30 Ezo TV
 05:00 Dnevnik Nove

05:30 RTL Danas
 06:10 Dragon Ball Z, animirani film
 06:55 PopPixie, crtani film

07:10 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
 07:25 Cobra 11, akcijska serija
 09:35 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 09:53 Kuhar i pol, kulinarska emisija (R)
 09:55 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 10:50 TV prodaja
 11:05 Vatrene nebo, telenovela
 12:00 Ruža vjetrova, dramska serija (R)
 12:50 TV prodaja
 13:05 Krv nije voda, serija (R)
 14:00 Survivor
 15:00 Cobra 11, akcijska serija
 16:55 RTL 5 do 5, informativna emisija
 17:10 Večera za 5
 17:58 Kuhar i pol, kulinarska emisija
 18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova, dramska serija
 21:00 I to se zove ljubav, film
 22:45 Šlampavi muževi, igrani film, komedija
 00:25 Telefonska govornica, igrani film, triler
 01:55 Astro show
 02:55 RTL Danas
 03:30 CSI, kriminalistička serija

SUBOTA
19.5.2012.

06:02 Drugo mišljenje
 06:45 Iza ekrana
 07:15 Sivi soko' k vili doletio - portret Vide Bagura, emisija pučke i predajne kulture
 07:45 Hrvatska kronika BiH
 08:00 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Posljednji buntovnici juga, američki film
 09:28 Fotografija u Hrvatskoj
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:13 Kućni ljubimci
 10:45 Pol oriha, dokumentarna serija
 11:15 Normalan život, emisija o obitelji
 12:00 Dnevnik
 12:30 Veterani mira, emisija za branitelje
 13:15 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
 13:45 Prizma
 14:30 manjinski Mozaik
 14:45 HAZU portreti: Franjo Rački
 15:00 Eko zona

15:30 Ti čudesni mladunci
 16:30 Euromagazin
 17:00 Vijesti u pet
 17:20 Reporteri
 18:20 Potrošački kod
 18:50 Globalno sijelo
 19:30 Dnevnik
 20:10 Devet mjeseci, američki film
 21:55 Pacifik, serija
 22:50 Dnevnik 3
 23:10 Vijesti iz kulture
 23:20 Čuvar, američki film
 00:55 Uskraćeni zagrljaj, film
 02:30 Posljednji buntovnici juga, američki film
 03:55 Skica za portret

08:07 Opera box
 08:40 Animanijaci 1
 09:05 Alba i Adam, serija za mlade
 09:30 Mala Tv
 --- Baltazar
 --- Danica i patak, crtani film
 --- Čarobna ploča: II. razred
 10:00 Kućni svemirci, crtana serija
 10:25 Svjedočanstvo Taliesina Jonesa, film
 12:00 Nefertiti i izgubljena dinastija
 14:25 Shiloh, američki film
 15:50 Jednog lijepog dana, američki film
 17:35 Ružiona
 18:05 Mijenjam svijet: Hrana, a ne oružje
 18:35 Magazin Lige prvaka
 19:05 Teletubbies
 19:30 Glazba, glazba... pop
 20:00 Nogomet - Liga prvaka
 23:05 Mankellov inspektor Wallander 2, serija
 00:35 Domagoj Pavlović i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Davida Gimenza Carrerasa
 01:45 Noćni glazbeni program

05:25 TV Izlog
 05:40 Dodir s neba, serija
 06:40 Zauvijek susjedi, serija R
 08:15 Peppa, crtana serija R
 08:25 Peppa, crtana serija
 08:35 Astro boy, crtana serija
 09:00 Gormiti, crtana serija
 09:25 Pokemoni, crtana serija
 09:50 Pokemoni, crtana serija
 10:10 Divino novo ruho, serija
 12:10 Larin izbor, serija
 15:10 Živi dokaz, igrani film

17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Proverjeno, informativni magazin
 18:05 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni show
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Posljednji posao, igrani film
 21:55 Stealth: Nevidljivi ratnik, igrani film
 00:05 Čovjek bez tijela, igrani film
 01:55 Europski žigolo, igrani film R
 03:15 Ezo TV, tarot show
 04:45 Dnevnik Nove TV
 05:15 RTL Danas, informativna emisija

05:50 Dragon Ball Z, animirani film
 07:25 PopPixie, crtani film
 08:45 Ben 10: Ultimate Alien, animirani film
 09:10 Učilica, kviz za djecu
 09:45 TV prodaja
 09:58 Kuhar i pol, kulinarski show (R)
 10:00 Columbo, kriminalistička serija
 11:30 TV prodaja
 11:45 Poroci Miamijs, kriminalistička serija
 12:40 Poroci Miamijs, kriminalistička serija
 13:35 TV prodaja
 13:50 Beethoven 5, igrani film, obiteljska komedija
 15:40 I to se zove ljubav, film
 17:28 Kuhar i pol
 17:30 Discovery: Preživjeti divljinu - Alabama, dokumentarna serija
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Ljupke kosti, igrani film
 22:00 U opasnom društvu, akcijska komedija
 00:20 Iza neprijateljskih linija, igrani film
 02:20 Astro show, show, emisija uživo
 03:20 RTL Danas, informativna emisija
 03:25 Discovery: Bez cenzure, dokumentarna serija

NEDJELJA
20.5.2012.

05:57 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
 06:37 Normalan život, emisija o obitelji
 07:12 Globalno sijelo
 07:45 Zlatna kinoteka: Gunga Din, američki film
 10:00 Vijesti
 10:09 HAK - Promet info
 10:10 ni DA ni NE
 11:00 Poirot 5, serija
 12:00 Dnevnik
 12:25 Plodovi zemlje
 13:20 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:10 Donovanov greben, američki film
 17:00 Vijesti u pet
 17:15 Mir i dobro
 17:45 Vrtlarica
 18:15 Lijepom našom: Gola
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7!, kviz
 21:00 Downton Abbey, serij
 22:00 Dnevnik 3
 22:20 Vijesti iz kulture
 22:25 Pošteno i prema zakonu 1, serija
 23:10 Nedjeljom u dva
 00:10 Donovanov greben, američki film
 01:55 Skica za portret
 02:15 Poirot 5, serija
 03:05 Prizma, multinacionalni magazin
 03:50 Lijepom našom
 04:50 Plodovi zemlje

07:30 Domagoj Pavlović i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Davida Gimeneza Carrerasa (R)
 08:40 Mala Tv
 --:-- TV vrtić: Čaj
 --:-- Brlog: Zagorski puran (R)
 --:-- Tajni dnevnik patke Matilde: S onu stranu kamere
 09:10 Vesele trojke, crtana serija
 09:35 Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
 10:00 Merlin 2, serija za djecu i mlade
 10:45 Biblija
 10:55 Šaptnovci: Sveta misa iz hrvatske starokatoličke crkve, prijenos
 12:15 Punom snagom, cure: Do pobjede, film
 13:55 Ciklus nostalgija
 15:35 Olimpijci: Prvaci i izazivači, dokumentarna serija
 16:05 Karate, Croatia cup - snimka
 16:45 Olimp - sportska emisija
 17:25 Rukomet, Premier liga:

CO Zagreb - Siscia,
 19:05 Teletubbies
 20:00 Dresden, njemački film
 22:30 Nepodnošljiva lakoća postojanja, film
 01:15 Posebni dodaci, emisija o filmu
 01:30 Garaža: Kristian Terzić Band
 01:55 Noćni glazbeni program

05:40 TV Izlog
 05:55 Dodir s neba, serija
 06:50 Zauvijek susjedi, serija
 07:55 Ptica trkačica
 08:20 Astro boy
 08:45 Lego Ninjago
 09:10 Gormiti
 09:35 Pokemoni
 10:00 Pokemoni, crtana serija
 10:25 Klub otpisanih
 11:25 Larin izbor
 13:30 Stealth: Nevidljivi ratnik, igrani film
 15:45 Nad lipom 35
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Borac za pravdu, igrani film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Larin izbor, serija
 21:00 Cura sa zadatkom Lijepa i naoružana, igrani film
 23:10 Red Carpet, showbiz magazin
 00:30 Posljednji posao, igrani film,
 02:10 Gospodari iluzija
 03:00 Divino novo ruho
 04:30 Klub otpisanih
 04:50 Red Carpet, showbiz magazin
 06:00 Dnevnik Nove TV

04:45 RTL Danas
 05:20 Dragon Ball Z
 06:55 Moji džepni ljubimci
 08:05 Ben 10: Ultimate Alien
 08:45 Kuhar i pol
 08:50 Columbo, kriminalistička serija
 10:35 Poroci Miamijsa, kriminalistička serija
 11:30 Poroci Miamijsa, kriminalistička serija
 12:45 Beethoven 5, film
 14:30 U opasnom društvu, akcijska komedija (R)
 16:40 Budva na pjeni od mora, dramska serija (R)
 17:38 Kuhar i pol
 17:45 Ekkluziv Vikend, zvjezdani magazin
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo
 20:00 Survivor: Povratak u civilizaciju

HRT1 24.05.2012. 21:00 EUROSONG 2012 - prijenos 2. polufinalne večeri

Večeras budite uz Hrvatsku televiziju i bodrite našu predstavnicu Ninu Badrić koja se s pjesmom

»Nebo« na eurovizij-skoj sceni pred stotinu milijuna televizij-skih gledatelja širom Europe bori za ulazak Hrvatske u veliku završnicu megaspektakla Eurosong 2012! Uživo iz Bakua u Azerbajdžanu samo na Hrvatskoj televiziji večeras pogledajte

nastup predstavnika 18 zemalja sljedećim redoslijedom: 1. Srbija, 2. Makedonija, 3. Nizozemska, 4. Malta, 5. Bjelorusija, 6. Portugal, 7. Ukrajina, 8. Bugarska, 9. Slovenija, 10. Hrvatska, 11. Švedska, 12. Gruzija, 13. Turska, 14. Estonija, 15. Slovačka, 16. Norveška, 17. Bosna i Hercegovina te 18. Litva.

21:00 Budva na pjeni od mora, dramska serija
 22:00 CSI: Miami
 22:55 CSI: Miami
 23:50 CSI: Miami
 00:35 Astro show
 01:35 RTL Danas
 02:10 Discovery: Bez cenzure, avanturistička dokumentarna serija

PONEDJELJAK 21.5.2012.

05:44 Rijeka: More
 06:14 Mir i dobro
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 09:05 Lugarnica 21, serija
 10:00 Vijesti
 10:10 Deset najboljih fotografija
 11:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim
 13:15 Dr. Oz, talk show
 14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:10 Treća dob, emisija za umirovljenike
 14:40 Glas domovine
 15:15 Ponos Ratkajevih, TV serija
 16:05 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
 17:00 Vijesti u pet
 18:20 8. kat: Primiti ili dati, što je ljepše?

19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo
 20:35 Jugoslavenske tajne službe: Gerilske skupine na tlu Jugoslavije, dokumentarna serija
 21:35 Puls Hrvatske
 22:35 Rekonstrukcija: Massimo
 23:10 Dnevnik 3
 23:45 Svijet profita
 00:15 Španjolska umjetnost, dokumentarna serija
 01:05 Jugoslavenske tajne službe: Gerilske skupine na tlu Jugoslavije, dokumentarna serija
 02:00 In medias res
 02:45 Dr. House 7, serija
 03:30 Zakon i red
 04:15 Skica za portret
 04:35 Lugarnica 21, serija (R)

06:40 Kad zavolim, vrijeme stane
 07:25 Teletubbies
 07:50 Mala Tv
 08:20 Pseća ophodnja, serija za djecu
 08:45 H2O Uz malo vode! 1, serija za mlade
 09:10 Školski sat
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
 10:45 Degrassi Novi naraštaj 5, serija za mlade
 11:10 Batman i hrabri superjunaci
 11:35 Lijepom našom
 12:35 Plodovi zemlje

13:25 U ljubavi i ratu, američki film
 15:00 Degrassi Novi naraštaj 5, serija
 15:20 Olujni svijet, serija za mlade
 15:45 Školski sat
 16:30 Mala Tv
 17:00 Debrecin: Plivanje EP
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Downton Abbey - Božićni specijal, serija
 19:20 Teletubbies
 20:00 In medias res
 20:50 Top Gear 10, dokumentarna serija
 21:40 Dr. House 7, serija
 22:25 Tračerića 4, serija
 23:10 Zakon i red
 23:55 Sestra Jackie 1, humoristična serija
 00:25 Debrecin: Plivanje EP
 01:10 Bez oduševljenja, molim!
 01:40 Ljubavnice 2, serija
 02:25 Zločini bez sankcija, serija
 03:10 Noćni glazbeni program

07:10 I tako to..., serija
 07:35 Astro boy, crtana serija
 08:00 Bumba, crtana serija
 08:15 TV izlog
 08:30 Kad lišće pada
 09:25 TV izlog
 09:40 Strasti Orijenta
 10:40 Walker, teksaški rendžer
 12:40 IN magazin R
 13:30 Larin izbor
 14:30 Walker, teksaški rendžer

16:25 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Strasti Orijenta, serija
 21:00 Larin izbor, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Jesse Stone:
 Promjena, igrani film
 23:55 Magazin MMA Lige
 00:25 Borac za pravdu,
 igrani film R
 02:05 Pravednik, serija
 02:55 Seinfeld, serija
 03:45 Ezo TV, tarot show
 04:45 Gospodari iluzija, show
 05:35 Dnevnik Nove TV
 06:25 IN magazin R

05:20 RTL Danas
 06:00 Dragon Ball Z
 06:45 PopPixie, crtani film
 07:00 Moji džepni ljubimci
 07:15 Cobra 11, akcijska serija
 08:15 Cobra 11, akcijska serija
 09:00 TV prodaja
 09:15 Ekkluziv Vikend
 09:58 Kuhar i pol
 10:00 Večera za 5
 10:55 TV prodaja
 11:10 Vatrene nebo, telenovela
 12:00 Ruža vjetrova
 12:55 TV prodaja
 13:10 Krv nije voda, serija
 14:00 Survivor:
 Povratak u civilizaciju
 15:05 Cobra 11, akcijska serija
 16:00 Cobra 11, akcijska serija
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Večera za 5
 17:58 Kuhar i pol
 18:05 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas, informativ-
 na emisija
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova
 20:50 Survivor, reality show
 21:50 Jedanaesti sat,
 igrani film, akcijski
 23:35 RTL Vijesti
 23:50 CSI: Miami
 00:45 CSI: Miami
 01:30 Astro show
 02:30 CSI: Miami
 03:15 RTL Danas

UTORAK 22.5.2012.

06:14 Treća dob,
 emisija za umirovljenike
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Divlji Plamen 1, serija
 10:00 Vijesti
 10:10 Stvaranje umjetnog

srca, dokumentarni film
 11:10 Mjesto pod suncem -
 ostati ili otići,
 dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavlomim,
 vrijeme stane
 13:15 Dr. Oz, talk show
 14:10 Među nama
 14:40 Znanstvena petica
 15:15 Ponos Ratkajevih,
 TV serija
 16:05 Alisa, slušaj svoje srce
 - telenovela
 17:00 Vijesti u pet
 17:28 Hrvatska uživo
 18:20 8. kat: U paklu alkohola,
 talk-show (R)
 19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7!, kviz
 21:00 Eurosong 2012 -
 prijenos
 1. polufinalne večeri
 23:05 Dnevnik 3
 23:30 Vijesti iz kulture
 23:35 Frano Supilo - Povijest
 jedne iluzije,
 dokumentarni film
 00:15 Ciklus europskog filma:
 Rumba, francusko-
 belgijski film
 01:30 In medias res
 02:15 Tračerića 4, serija
 03:00 Zakon i red:
 Zločinačke nakane
 03:45 Dr. Oz, talk show
 04:25 Skica za portret
 04:35 Divlji Plamen 1., serija
 05:20 8. kat: U paklu alkohola,

06:40 Kad zavlomim,
 vrijeme stane
 07:25 Teletubbies
 07:50 Mala Tv:
 --- TV vrtić
 --- Ninin kutak
 --- Crtani film
 --- Danica
 08:20 Pseća ophodnja
 08:45 H2O Uz malo vode!
 09:10 Školski sat
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce
 10:40 Degrassi Novi naraštaj
 11:05 Batman i hrabri
 superjunaci
 11:30 Rekonstrukcija:
 Massimo
 12:00 Top Gear 10,
 dokumentarna serija
 13:20 Incident, američki film
 14:55 Degrassi Novi naraštaj
 5, serija za mlade
 15:20 Olujni svijet,
 serija za mlade
 15:45 Školski sat
 16:30 Mala Tv:
 --- Ninin kutak
 --- Crtani film
 --- Danica

17:00 Debrecin: Plivanje EP
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Tree Hill 8, serija
 19:15 Teletubbies
 20:00 In medias res
 20:50 Ona je prava,
 američki film
 22:25 Tračerića 4, serija
 23:10 Ružiona
 23:40 Zakon i red:
 Zločinačke nakane
 00:25 Debrecin: Plivanje EP
 01:10 Bez oduševljenja,
 molim!
 01:40 Ljubavnice 2
 02:25 Zločini bez sankcija,
 serija
 03:10 Noćni glazbeni program

07:05 I tako to..., serija
 07:35 Astro boy
 08:00 Bumba
 08:15 TV izlog
 08:30 Kad lišće pada
 09:25 TV izlog
 09:40 Strasti Orijenta
 10:40 Walker,
 teksaški rendžer
 12:40 IN magazin
 13:30 Larin izbor, serija
 14:30 Walker
 16:25 Zauvijek susjedi
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Strasti Orijenta
 21:00 Larin izbor, serija
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Grom i munja,
 igrani film
 00:20 Promjena, film
 01:40 Pravednik, serija
 03:30 Seinfeld, serija
 04:20 Ezo TV
 05:20 Dnevnik Nove TV
 06:10 Seinfeld, serija

05:35 RTL Danas
 06:15 Dragon Ball Z
 07:00 PopPixie, crtani film
 07:30 Cobra 11, akcijska serija
 09:40 Ekkluziv Tabloid
 09:58 Kuhar i po
 10:00 Večera za 5
 11:10 Vatrene nebo, telenovela
 12:00 Ruža vjetrova
 12:55 TV prodaja
 13:10 Krv nije voda, serija
 14:00 Survivor
 15:05 Cobra 11, akcijska serija
 16:05 Cobra 11, akcijska serija
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Večera za 5
 17:58 Kuhar i pol
 18:05 Ekkluziv Tabloid,
 magazin

18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda
 20:00 Ruža vjetrova, dramska
 serija
 20:50 Survivor, reality show
 21:50 Javne tajne, zabavni
 22:45 Mentalist,
 kriminalistička serija
 23:45 RTL Vijesti
 00:00 Jedanaesti sat,
 igrani film, akcijski
 01:30 Astro show
 02:30 RTL Danas

SRIJEDA 23.5.2012.

06:14 Među nama
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 09:05 Divlji Plamen 1, serija
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 Rekonstrukcija
 tiranosaure,
 dokumentarni film
 11:10 Mjesto pod suncem -
 ostati ili otići,
 dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavlomim,
 vrijeme stane - telenovela
 13:15 Dr. Oz, talk show
 14:00 Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 14:10 Riječ i život,
 religijska emisija
 14:40 Alpe Dunav Jadran
 15:15 Ponos Ratkajevih,
 TV serija
 16:05 Alisa, slušaj svoje srce
 17:00 Vijesti u pet
 17:28 Hrvatska uživo
 18:20 8. kat: Kao da je moj
 otac, talk-show (R)
 19:10 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 Misija: Zajedno
 21:05 Paralele
 21:40 Otvoreno
 22:30 Dnevnik 3
 22:55 Vijesti iz kulture
 23:05 Drugi format
 23:55 Putem europskih
 fondova
 00:10 Vrijeme je za jazz:
 Kurt Rosenwinkel's
 Time Machine
 01:40 In medias res
 02:25 Zakon i red:
 Zločinačke nakane 5
 03:10 Skica za portret
 03:25 Alpe Dunav Jadran
 03:55 Drugi format
 04:40 Divlji Plamen 1, serija
 05:25 8. kat: Kao da je
 moj otac, talk-show

06:40 Kad zavlomim,
 vrijeme stane
 07:25 Teletubbies
 07:50 Mala Tv:
 08:20 Pseća ophodnja,
 serija za djecu
 08:45 H2O Uz malo vode! 1,
 serija za mlade
 10:00 Prijenos sjednice
 Hrvatskog sabora
 13:25 Johnnyjeva mala,
 američki film
 14:55 Degrassi Novi naraštaj
 5, serija za mlade
 15:20 Olujni svijet,
 serija za mlade
 15:45 Školski sat
 16:30 Mala Tv:
 17:00 Debrecin: Plivanje EP,
 prijenos
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Tree Hill 8, serija
 19:15 Teletubbies,
 animirana serija
 19:40 Glazba, glazba...
 20:00 In medias res
 20:50 Manituova cipela,
 njemački film
 22:15 Tračerića 4, serija
 23:00 Zakon i red:
 Zločinačke nakane
 23:45 U uredu 5,
 humoristična serija
 00:10 Debrecin: Plivanje EP,
 snimka
 00:55 Retrovizor:
 Uvijek je sunčano u
 Philadelphiji 5,
 humoristična serija
 01:20 Retrovizor:
 Pepeo pepelu 2, serija
 02:05 Retrovizor:
 Zločini bez sankcija
 02:50 Noćni glazbeni
 program

07:05 I tako to..., serija
 07:35 Astro boy
 08:00 Bumba
 08:15 TV izlog
 08:30 Kad lišće pada
 09:25 TV izlog
 09:40 Strasti Orijenta
 10:40 Walker, teksaški
 rendžer, serija R
 12:40 IN magazin
 13:30 Larin izbor
 14:30 Walker
 16:25 Zauvijek susjedi
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Strasti Orijenta
 21:00 Larin izbor
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Varalice, igrani fil
 00:05 Grom i munja,
 igrani film
 01:50 Pravednik, serija

02:40 Seinfeld
03:30 Pravednik
04:15 Ezo TV
05:15 Dnevnik Nove TV
06:05 Seinfeld
06:30 IN magazin R

05.35 RTL Danas
06.10 Dragon Ball Z
07.00 PopPixie, crtani film
07.15 Moji džepni ljubimci
07.25 Cobra 11, akcijska serija
08.25 Cobra 11, akcijska serija
09.15 TV prodaja
09.35 Ekkluziv Tabloid
09.58 Kuhar i pol
10.00 Večera za 5
10.50 TV prodaja
11.05 Vatrene nebo, telenovela
12.00 Ruža vjetrova
12.55 TV prodaja
13.10 Krv nije voda, serija (R)
14.00 Survivor, reality show
15.05 Cobra 11, akcijska serija
16.05 Cobra 11, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Večera za 5
17.58 Kuhar i pol
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija (R)
20.00 Ruža vjetrova
20.50 Survivor, reality show
21.50 CSI: NY
22.45 CSI: NY
23.40 RTL Vijesti
23.55 Javne tajne
00.40 Mentalist
01.25 Astro show
02.25 RTL Danas

03.00 Kraj programa

ČETVRTAK 24.5.2012.

06:14 Riječ i život, religijska emisija
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:05 Divlji Plamen 1, serija
10:00 Vijesti
10:10 Zaboravljene mumije
Papue Nove Gvineje, dokumentarni film
11:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavlom, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Trenutak spoznaje
14:40 Hrvatska kronika BiH
14:55 Kulturna baština
15:15 Ponos Ratkajevih
16:05 Gorski liječnik 1, serija
17:00 Vijesti u pet
17:28 Hrvatska uživo
18:20 8. kat: Povratak korijenima, talk-show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:00 Eurosong 2012 - prijenos
23:05 Dnevnik 3
23:30 Vijesti iz kulture
23:40 Tri kuhara, dokumentarni film

00:35 In medias res
01:20 TračERICA 4, serija
02:05 Zakon i red: Zločinačke nakane
02:50 Five Days, serija
03:35 Skica za portret
03:50 Kulturna baština
04:05 Paralele
04:35 Divlji Plamen 1., serija
05:20 8. kat: Povratak korijenima

06:40 Kad zavlom, vrijeme stane - telenovela
07:25 Teletubbies
07:50 Mala Tv:
08:20 Pseća ophodnja
08:45 H2O Uz malo vode
09:10 Školski sat
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:25 Out of Time, američki film
14:55 Degraasi Novi naraštaj 5, serija
15:20 Olujni svijet, serija
15:45 Školski sat
16:30 Mala Tv:
17:00 Debrecin: Plivanje EP
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 8, serija
19:15 Teletubbies
20:00 In medias res
20:50 Zalagaonica, dokumentarna serija
21:10 Zalagaonica, dokumentarna serija
21:35 TračERICA 4, serija
22:20 Zakon i red: Zločinačke nakane

23:05 Pet dana, serija
23:50 U uredu 5, humoristična serija
00:15 Debrecin: Plivanje EP, snimka
01:00 Retrovizor: Uvijek je sunčano u Philadelphiji
01:25 Retrovizor: Pepeo pepelu 2, serija
02:10 Retrovizor: Zločini bez sankcija
02:55 Noćni glazbeni program

07:05 I tako to..., serija
07:35 Astro boy
08:15 TV izlog
08:30 Kad lišće pada
09:25 TV izlog
09:40 Strasti Orijenta, serija R
10:40 Walker, teksaški rendžer, serija
12:40 IN magazin R
13:30 Larin izbor, serija
14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta
21:00 Larin izbor, serija
22:05 Večernje vijesti
22:25 Provjereno
23:25 Povratak u kuću straha, film

00:55 Wyvern, igrani film
02:25 Glupost nije zapreka, serija
02:45 Sjedi i šuti!, serija
03:10 Pravednik, serija R
04:00 Ezo TV
05:00 Dnevnik Nove TV
05:55 Seinfeld
06:20 IN magazin R

05.30 RTL Danas
06.10 Dragon Ball Z
06.55 PopPixie, crtani film
07.10 Moji džepni ljubimci
07.25 Cobra 11
09.10 TV prodaja
09.35 Ekkluziv Tabloid
09.53 Kuhar i pol
09.55 Večera za 5
10.50 TV prodaja
11.05 Vatrene nebo, telenovela
12.00 Ruža vjetrova
13.05 Krv nije voda, serija
14.00 Survivor
15.00 Cobra 11, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Večera za 5
17.58 Kuhar i pol
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova
20.50 Survivor, reality show
21.50 CSI
23.45 RTL Vijesti
00.00 CSI: NY
01.30 Astro show
02.30 RTL Danas
03.05 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izrazno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18i30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populane melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

I pored odlične igre nastavljena rasprodaja bodova

SONTA – Po prohladnom vremenu, koje je više podsjećalo na jesensko nego na proljetno, Sončani su u utakmici 21. kola prvenstva Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula ugostili ekipu Panonije iz Lalića. Od prvog sudačkog zvižduka gosti su započeli s vrlo opasnim napadima, a već u 3. i 10. minuti zgodicima su kaznili dvije grube greške Dinamovih obrambenih igrača.

Plavi se nisu predavali, sve opasnije su napadali, a u 30. minuti Brkin je svojim prvim zgoditkom postavio i rezultat prvog poluvremena, 1 – 2. U većini drugoga dijela igre plavi su dominirali, no, lopta jednostavno nije htjela u mrežu Panonije, sve do 88. minute i drugog zgoditka agilnog Brkina. Kad su već svi pomislili da će takmaci podijeliti bodove, u posljednjim trenucima sudačke nadoknade, najiskusniji nogometaš Panonije, kapetan Valent, zatresao je mrežu vratara Durakovića i postavio konačan rezultat Dinamo – Panonija 2 – 3.

Dinamo: D. Duraković, Karajkov (Đanić), Borić, O. Mihaljev, Krpijan, A. Duraković, Vidaković (Majstorović), Mihaljev (Đurđević), Brkin, Šarac, Vučičević

I.A.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA – II. RAZRED

U Plavni još jedan neodlučena utakmica

PLAVNA – U posljednjem kolu Međuopćinske nogometne lige Bačka Palanka - II. razred, susret u Plavni između momčadi Sloge i Mladosti MB završen je neodlučenim rezultatom 1-1. Po hladnom i kišovitom vremenu bila je to teška i dosadna utakmica, bez mnogo šansi i zanimljivih situacija za malobrojnu publiku. Prvo poluvrijeme završeno je bez zgoditaka, a tek u 65. minuti igrač Sloge Nonković postigao je prvi gol za Slogu te nagovijestio pobjedu domaće ekipe u posljednjem kolu ovogodišnjeg prvenstva. Ipak, radost domaćih nogometaša i publike nije dugo trajala jer su gosti pred sam završetak utakmice, posve slučajno, izjednačili rezultat. Slogi nije više ostalo vremena da postigne vodstvo i pobijedi goste iz Maloga Bača, te je utakmica završila neodlučeno 1-1. Ova utakmica i nije bila osobito važna za skromni položaj

Sloge na ljestvici, a nije mnogo značila ni za goste. Zasad je sasvim sigurno da ekipa Bačkog Hajduka iz Bačkog Novog Sela zaslužno prelazi u viši rang natjecanja.

Sloga: Novaković, Zovak (Grmuša), Elesin, Rakas, Tučev, Adamović, Grublješić, V.Nikolić, Vranješ (Helmlinger), B.Nikolić, M. Nonković.

Z. P.

Pobjeda Zrinjskog 1932

SUBOTICA – Tri gola u mreži gostiju iz Male Bosne donijela su prvu proljetnu pobjedu momčadi Zrinjskog 1932 (3-0) i veliki

poticaj za nastavak sezone u Gradskoj nogometnoj ligi Subotice. Priliku za nove bodove imat će u nedjelju 20. svibnja od 17 sati na svom terenu u Aleksandrovu.

RUKOMET

Veliki uspjeh Spartak Vojputa

BOR – Rukometaši subotičkog prvoligaša Spartak Vojputa ostvarili su zapažen uspjeh plasmanom u finale kupa Srbije u kome su, poslije velike borbe, poraženi od beogradskog Partizana (23-22). Ukoliko »crno-bijeli« osvoje naslov prvaka države, Subotičani će sljedeće sezone sudjelovati u europskom kup natjecanju.

PLIVANJE

Školska Olimpijada

BEOGRAD – Plivači subotičkog Spartaka, Milica Šoštarec (OŠ »Ivan Milutinović«) i Novak Savić (OŠ »Kizur Istvan«) osvojili su prva mjesta u finalnim utrkama na 50 m slobodno, održanim u okviru završnog natjecanja školske Olimpijade. Uspjeh subotičkih školaraca upotpunio je i Milan Radanović (OŠ »Sonja Marinković«) osvajanjem trećeg mjesta u utrci na 50 m slobodno.

FLASH VIJESTI

- * NOGOMET, Superliga: BSK – Spartak ZV 2:0
- * NOGOMET, Vojvođanska liga Istok: Bačka 1901 – Proleter 1:0
- * NOGOMET, Prva liga žene: Spartak – Požarevac 6:0
- * BOKS, Europska Boxing One liga: Spartak – Galanti kids 13:3
- * VESLANJE, Regata omladinske lige Srbije: Uspješan nastup VK Palić
- * DIZANJE UTEGA, Prvenstvo Srbije za učenike osnovnih škola: Spartak šampion

Zahvaljujući lijepom vremenu nova tenisačka sezona na otvorenom je već uveliko počela, a tenisači TK »Spartak« vrijedno treniraju i pripremaju se za pojedinačna i momčadska natjecanja koja ih očekuju. Mladi tenisač, šesnaestogodišnji *Davor Ivković*, od ove godine se natječe u konkurenciji igrača do osamnaest godina, pa smo ga upitali kako iz svoje teniske perspektive vidi svoju sportsku sadašnjost.

»Ovo je tek početak u prvoj sezoni u starijoj konkurenciji do osamnaest godina, pa ne mogu još realno sagledati svoj potencijalni domet. Prošlu sezonu, u mlađoj konkurenciji do šesnaest godina, završio sam među trideset igrača u državi, a volio bih to ponoviti i na koncu ove. Uvijek je malo teže kada kao najmlađi upadaš u stariju konkurenciju, no marljivo treniram i nadam se

da ni rezultati neće izostati«, kaže Davor Ivković na početku razgovora.

NOVA SEZONA

Sljedećih nekoliko mjeseci bit će ispunjeni turnirima i natjecanjima iz kalendara državnog teniskog saveza, na kojima će Davor nastupiti u pojedinačnoj i ekipnoj konkurenciji.

»U tijeku su pripreme za pojedinačno državno prvenstvo koje bi se trebalo igrati koncem ovoga ili početkom sljedećeg mjeseca, potom slijedi početak momčadskog prvoligaškog natjecanja, te ekipno prvenstvo igrača do 18 godina. Uz ova natjecanja iz domaćeg kalendara planiram u novoj sezoni odigrati i nekoliko međunarodnih ITF turnira u zemlji i bližjoj okolici.«

IGRAČKI PROFIL

Tenis je počeo igrati s osam godina i toliko ih je već proveo

Početak u novoj kategoriji

Mladi tenisač će ove sezone debitirati u konkurenciji do osamnaest godina

Razgovor vodio: Dražen Prčić

između bijelih crta zemljane podloge. Na pitanje kako sebe opisuje kao igrača, mladi tenisač odgovara:

»Volim napadati, mnogo više nego braniti se, ali s obzirom na svoju brzinu mogu vratiti dosta lopti i ukoliko je nužno igrati obranu. Po profilu sam igrač osnovne crte, s dobrim bekhand udarcem. Na treninzima nastojim dosta raditi na forhandu i servisu kako bih upotunio svoju tehniku i napredovao u teniskoj vještini. Volim trenirati, pa sam svakoga dana na terenima u Dudovoj šumi pod stručnim nadzorom svog trenera *Ladislava Demetera*.«

REZULTATI

Treće mjesto na »Čikovom memorijalu«, turniru prve jakosne kategorije, dosad je najveći uspjeh Davora Ivkovića u pojedinačnoj konkurenciji, ali je momčadskim natjecanjima skupa sa svojim klupskim kolegama osvajao prvenstva države do 14 i 16 godina.

»Što se tiče pojedinačne konkurencije svoje najbolje rezultate tek očekujem, jer polagano sazrijevam kao igrač i imam sve veću koncentraciju tijekom igre, bez koje je nemoguće napraviti veći rezultat u tenisu. U momčadskim natjecanjima skupa s *Andorom Vasom*, *Danijelom Juhasom* i ostalima očekujem i ove godine dobar rezultat, jer smo kompaktna momčad koja se i izvan terena druži.«

Uzor

Moj igrački uzor je Novak Đoković, najbolji tenisač svijeta.

PORAZI I POBJEDE

Tenis je surov pojedinačni sport u kojemu samo jedan dobiva, dok su svi ostali na određeni način gubitnici. Kada se pobjeđuje, onda je sve, naravno, drukčije. Kako osobno doživljava igračke uspjehe i neuspjehe, Davor iskreno priznaje:

»Malo teže podnosim poraze i volio bih, u budućnosti, nositi se s njima na lakši način. Nakon svakog poraza sam tužan i određeno vrijeme se loše osjećam, ali već na sljedećim treninzima nastojim još bolje raditi i popravljati ono što mi je, primjerice, nedostajalo za bolji rezultat. Poraze nitko ne voli, a svatko se na svoj način mora nositi s njima. Kada se pobjeđuje sve je drukčije, a dobar osjećaj zna potrajati i nekoliko dana. Sve je to dio teniske igre, svaki novi susret nosi enigmu pobjede ili poraza.«

TENIS I ŠKOLA

Iako svakodnevno marljivo trenira škola je i dalje na prvom mjestu, što potvrđuje odličan uspjeh.

Idem u srednju Ekonomsku školu i imam sve petice, jer uvijek nastojim uskladiti školske i sportske obveze. Zasad mi ništa nije teško i mogu se u potpunosti posvetiti svim dnevnim obvezama, kako u školi tako i na sportskom planu. Iskreno, volio bih u budućnosti biti profesionalni tenisač, ali do toga mi predstoji puno treninga i rada bez kojih se ne može doći do ozbiljnijih igračkih rezultata«, završio je razgovor mladi tenisač Spartaka Davor Ivković.

POGLED S TRIBINA

Kraj

Susretima posljednjeg, 30. kola stigao je kraj 21. prvenstvene sezone u Prvoj hrvatskoj nogometnoj ligi. Liga 16 ponovno odlazi u povijest, jer će se u sljedećoj sezoni opet za naslov najbolje hrvatske momčadi boriti »samo« 12 klubova, oni koji dobiju licencu za natjecanje, no to je druga priča...

Dinamo je već odavno novi-stari prvak (sedmi put uzastopce) i tu već dugo nije bilo nikakve nedoumice, baš kao i kod vicešampionskog naslova Hajduka (iako je posljednjim slabijim rezultatima to uveliko kompromitirao). Treće mjesto Slaven Belupa i povratak na europsku scenu pažnje je vrijedan

rezultat sastava iz Koprivnice koji je tijekom cijele sezone pokazao postojanost solidnih rezultata. Osmoplasirana momčad prvenstva Osijek, zahvaljujući plasmanu u finale Kupa, također je izborila euro vizu i skupa sa Splitsanima i Koprivničancima sudjelovat će u kvalifikacijama za Ligu Europe, dok će šampion Dinamo u nove kvalifikacije za Ligu prvaka.

Donji dom »posljednje Lige 16« ostao je bez tri momčadi (Lučko, Šibenik, Karlovac) koje će sljedeće sezone igrati u Drugoj hrvatskoj ligi, te Varaždina koji je zbog poznatih okolnosti preseljen u najniži rang natjecanja (Županijska liga). Zahvaljujući odustajanju Dugopolja i »ne kandidiranju« još nekih momčadi iz vrha Druge lige (Pomorac, Vinogradar), Rijeka je unatoč plasmanu na 12. mjesto ostala prvoligašem i sljedeće sezone.

Zastor je pao na još jedno domaće prvenstvo u kojem je viđen znatno slabiji nogomet nego prijašnjih sezona, uz još izraženiju dominaciju zagrebačkog Dinama, osvajača duple krune u prvenstvu i Kupu. Također, po prvi put je došlo do otkazivanja pojedinih susreta, koji su uvjetovali »odstranjivanjem« Varaždina iz prvoligaškog natjecanja i na određeni način utjecali na regularnost, s obzirom da su svima neodigrani susreti s ovom momčadi registrirani službenim rezultatom (3-0 p.f.)

Na ljeto slijedi nova sezona s 12 momčadi, ali dotad ima još dosta vremena. Slijedi EP u Poljskoj i Ukrajini na kojemu će hrvatski nogomet, vjerujemo, osvanuti u znatno boljem svijetlu.

D. P.

NOGOMET

Dinamo i službeno prvak

Neodlučenim rezultatom na domaćem terenu protiv Splita (0-0), zagrebački Dinamo je okončao još jednu uspješnu sezonu u kojoj je nadmoćno osvojio naslov prvaka s 21 bodom ispred Hajduka.

Ostali rezultati 30. kola: Hajduk – Lokomotiva 0:1, Lučko – Šibenik 0:0, Osijek – Zadar 5:0, Karlovac – Rijeka 1:2, Slaven Belupo – Istra 1961 2:2, Cibalia – Zagreb 0:2, Inter – Varaždin 3:0 p.f. Konačna tablica 1. HNL 2011/12: Dinamo 75, Hajduk 54, Slaven Belupo 52, Split 50, Cibalia, Zagreb 45, Lokomotiva 44, Osijek 43, Istra 1961 42, Zadar 40, Inter, Rijeka 38, Lučko 31, Šibenik 27, Karlovac 24 (-1), Varaždin 8 (-1).

KOŠARKA

Doigravanje za naslov

Nakon završetka regularanog dijela prvenstva 1. HKL, četiri prvoplasirane momčadi (Cibona, Cedevita, Split i Zadar) izborile su plasman u doigravanje za naslov prvaka. Cibona je zabilježila svih 14 pobjeda i kao prva u polufinalu će igrati protiv četveroplasiranog Zadra. U drugom polufinalu sastaju se Cedevita i Split.

VATERPOLO

Primorje drugo, Mladost treća

Hrvatski vaterpolo ostvario je značajan uspjeh na završnom turniru vaterpolske Lige prvaka, osvajanjem druge i treće pozicije među momčadima Staroga kontinenta. Riječko Primorje poraženo je u finalnom susretu protiv novog europskog prvaka Pro Recca (11-8), dok je zagrebačka Mladost slavila protiv Vasasa u susretu za treće mjesto (11-7).

RUKOMET

Pobjeda Zagreb CO u derbiju

Minimalnu pobjedu protiv domaćeg sastava Nexa iz Našica (28-27) zabilježili su rukometaši Zagreb CO u derbi susretu 7. kola hrvatske Lige za prvaka i nastavili niz nepobjedivosti.

Ostali susreti: Poreč – Split 25:29, Siscia – Karlovac 28:28

Tablica: Zagreb CO 10, Nexa 8, Siscia 7, Karlovac 5, Split, Poreč 4

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rse-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutskoj ulici, preko puta Blaškova križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV, za učenika-cu studenta-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili 061-1979116.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina. Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s: bakterijom esherihije coli, bronhijalne astme glavobolje. Tel.: 064-29-42-338.

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V.=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mladu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša, može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena 1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, parking, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića, Portret djevojčice s psom. Povoljno. Tel.: 061-4338-102.

Povoljno izdajem kuću kojoj je potrebno sređivanje, može i kao skladišni prostor, minut od autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064/9640-745

Prodaje se garažno mesto u centralnoj garaži na Radijalcu. Tel.: 064/288-72-13

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Preplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Preplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
- * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/preplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS3535500000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

Čovjek koji je volio Gibarac

Zvonimir Spreizer rođen je Osječanin. Rođen je 1935. godine od oca *Josipa*, čije podrijetlo vodi do Gibarca, i majke *Katarine Lukić*, također Osječanke, ali podrijetlom iz Tomašanaca. Danas sa suprugom živi na Vjencu Ivana Meštrovića u Osijeku. Stariji brat, *Miroslav* još kao mladać zadobio je nadimak Fricika, vjerojatno prema djedu iz Gibarca, također živi u Osijeku, kao i mlađa sestra *Branka*. Zvonimir ima sina i dvoje unučadi, *Lorenu* i *Frana*, neizmjernu radost djeda i bake.

Zvonimir je u mirovini od 1991. godine, a svoj je radni vijek odradio u čuvenom osječ-

kom OLT-u. Srednju je školu završio u Osijeku, naobrazbom je visoko kvalificirani majstor lijevanja. Osnovnu je školu također završio u Osijeku, a započeo je u Gibarcu. Nakon pogibije oca Josipa, a poginuo je kao domobranski natporučnik i zapovjednik topničke baterije 4. oklopno-motorizirane domobranske bojne kod Tuzle, zime 1943. godine, kojega je djed Frica i donio kući i sahranio na gibaračkom groblju, Zvonimir prelazi kod djeda i tu pohađa osnovnu školu, sve dok djed koncem 1944. godine nije otjeran iz Gibarca. U to vrijeme je i ministriao kod vlč. *Cvrkovića*, kojemu je pomagao

i pri radovima u vrtu, jer i u školu i u crkvu išao je kroz vrt, pošto je djedova kuća, baš kao i crkva i škola, bila u središtu Gibarca.

I poslije, kada djed već nije bio u Gibarcu, odlazili su za kirbaj i za Sve svete, ali i za svinjokolju, kod očeve sestre, tetke *Lenike*, koja se udala i ostala u Gibarcu, i kod djedove sestre, teta *Roze*, koja je imala kazanu. Tu se družio s *Josom*, sinom tetke *Lenike*, i upoznao gibaračku tradiciju tučnjave doljnana protiv gornjana i s *Ivicom Pištinim*, s kojim je išao u razred. Djed Frica je podijelio sudbinu s gotovo pola milijuna Švaba koji su protjerani koncem II. svjetskog rata, samo zato što su njemačkog podrijetla.

Koja je sudbina drugog dijela obitelji? Tetka *Lenika* se u Gibarcu udala za stolara *Adama Vidakovića*, s kojim je izrodila kći *Jelku* i sina *Josipa*, nažalost, svi su već pokojni. Tetka *Paulina* se udala u Tovarnik i jedino je ona, odmah poslije oca, otišla za Njemačku. Tetka *Evica* se udala za željezničara u Vinkovcima. Imali su sina *Tomislava*, koji je nakon fakulteta otišao u Zagreb i danas živi tamo. Tetka *Rezica* se udala u Šid za trgovca *Wolfa* i imali su trgovinu, možda i veću od djedove u Gibarcu. Imali su dva sina i poslije rata odselili su u Vinkovce. Jedan je sin završio za tapetara i mlad je umro, a drugi je studirao u Zagrebu i poslije studija tamo i ostao.

Djed *Friedrich*, poznatiji po nadimku Frica, imao je u Gibarcu trgovinu i bircuz, i sve je to funkcioniralo dok nije otišao za Austriju. Njegov je otac došao na ove prostore iz Njemačke, u vrijeme kada je *Marija Terezija* naseljavala Donau-Švabe, a u Gibarac je došao iz Čonoplje, kod Sombora. Zvonko je već kao osmoškolac pomagao djedu u trgovini, a povremeno i u bircuzu, mada baka nije voljela da ide u bircuz. Ali, bircuzi su onda bili i mjesta za izlaske mladeži, sje-

ćam se, moja je mama uvijek pričala da je na igranku išla u bircuz kod Frice. Odlazio je u Peštu (šor u Gibarcu) na tra-gačama po klaher i sinalko, a s djedom je odlazio u Šid po špeceraj. Sjeća se i da je djed u dvorištu, iza bircuza, imao kuglanu, gdje su se nedjeljom i blagdanima okupljali mještani, ali i njemački vojnici koji su bili smješteni u bunkeru na željezničkom kolodvoru.

Djed je imao dosta zemlje i velik vinograd, no nakon što je otjeran, sve je nacionalizirano, a obitelji je puno kasnije vraćen tek nužni dio. Nažalost, samo od oduzete zemlje, dok od kuće, trgovine i gostionice, te nepokretnosti u središtu Gibarca, ništa. U djed Fricinoj kući napravljeno je sjedište seljačke radne zadruge, u samom središtu je podignut Zadržni dom, a na prostranom prostoru iza kuće, nogometno igralište. Zemlja se dijelila na četiri dijela, a njima je pripao stari vinograd, ostatak od nekad poznatog Fricinog vinograda, tek lanac i fitalj. Fricin je vinograd bio među čuvenijim u gibaračkoj planini i to po bijelom gibaračkom vinu, kojega je točio u svojem bircuzu, ali i izvezio za Beč i Beograd. Tako je gibaračko vino točeno na carskom dvoru u Beču i kraljevskom u Beogradu.

Otkako su umrle tetka *Lenika* i tetka *Roza*, Zvonimir više i nije išao u Gibarac, a na upit zašto danas ne ode u Gibarac, odgovorio je: »Ne mogu. S Domovinskim ratom nešto je u meni puklo, nešto se dogodilo, pa već dvadeset godina nisam bio u Baranji, nisam još bio ni u Vukovaru, a o Gibarcu da i ne govorim. A Gibarac sam volio puno. Mi smo u Gibarac iz Osijeka išli vlakom, preko Vinkovaca, pa kada presjednemo za Šid, čim dođemo do Banovaca, Ilače i Tovarnika, a meni srce veliko k'o glavni gibarački šor, kojega smo i zvali veliki. Puno sam volio djeda Frica i Gibarac«, s uzdahom kaže Zvonimir Spreizer.

Slavko Žebić

Vada će se niko sitit i nas

Išli bać-Ivini u Varoš, zvali ji na veliku večeru u još veći bircuz. Da ne ispađe da su tuđi, krenili se i bać-Iva i njegov kum Tuna. Čeljadi bilo skoro pun avtobus, a niki su očli i na kola. Nisu ni karte morali vadit, vi ji izvozali zabadva. Kad su došli prid taj veliki bircuz, vidli da tude imade i još veći dućan. Čeljad iz avtobusa nagnila kupovat, bać-Ive ništa ko da je bilo i malo sramota. Ispalo ko da jedino on i kum-Tuna nisu poneli šljaboke. A kad su unišli u bircuz, ko da su došli u raj. Nisu znali kud bi prija pogledali. Nikad nisu vidli ni toliko svitla ni toliko svita na jednomu mistu. Prija večere su jim nikaki ništa i divanili, od nikake politike, šta li, ni što su bili malo dalje nisu ji baš jako mogli ni razumit. A morali su štodirat i šta će, jel se i prija i potli večere moglo mukte popit kolikogod je ko tijo. I mogo. Potli još i tamburaši... dosta nji i ruke podizalo, pa su jedni cigrali u kolu, a jedni, bome i svaki za se. Bać-Iva baš i ni jako prisnapijo, popijo samo kabezu i čašu vode. Rakiju ni tijo, zno je da bi mu i jedna mogla prisist, al se zoto Tuna natovarijo. Ka ji je avtobus dono natrag, jedva ga odvuko do vraca, nuz put još od kume i kaštigu dobijo. Džabe je doma došo trizan ko curica, njegova ga dočekala nabrundana, samo što nosim ne raspapa plafon. Lipo on njoje divani kako je bilo i ko je šta pripovido, al džaba, okrenila se u duvar i samo duše. »Ne znam, samo, kako si mogo it baš u taj bircuz, kod toga što svi kažu da je naš, a dobro znaš da baš i nije štodiro kako bi koje naše dite zaposlijo, nego dicu od ni što su našima svašta radili«, odjedamput će, ko da čita litaniju. »E, pa sad bi ti ja odreko. Ta kako će on naše zaposlit, kad ni ne zna da nas tude imade. Vidiš da su ni što nas ne volju, pa i ni što se pravu da nas volju, a ne volju nas, vazdan visili kod njega još dok je zido dućan i bircuz. Ponesu mu malo rakije i kafe, pa se lipo š njim ispriповidu, pa mu još kažu i da je on njev spasitelj i bome, jako će ga čuvat od svega i svačega«, tolmači je bać-Iva. »Pa da, njeva dica danas radu i u njegovomu dućanu i u njegovomu bircuzu. A i plate jim lipše neg našima što trču za motikom. Bome, našima selckima dadama jako zamiram što nisu ni jedamput ošli kod njega, vada se bojali da neće i oni morat štogoda ponet. A mogli su makar jedamput, pa reč da i vode imade dosta nas što smo stvarno naši«, dočeka ga ona. »Ta šta si navrla, pa vada i ta naša dica imadu dade, pa nek se stara svako za svojega. Oni su se za svoje nastarali na vrime. Ni da ji branim, al kanda jim niko iz Varoši ni ni kazo da bi tribovalo sve vo rastolmačit dućandžije, da bi mu tribovalo ništa i odnet, pa potli otit još koji put, pa ga možda pozvat i na kakigod paprikaš, a oni opet ništa ne volju radit na svoju ruku, ako od toga nemu asne«, polako je smiriva bać-Iva. Ona se već okrenila i malo jače pricvrljila nuz njega. »A šta ćeš jim, vada su taki stvoriti, pa drugače i ne možu. A i vi iz Varoši, ko da ji baš nisu mogli malo u koišta uputit«, sad se već smirila, al je brzo počela i malo brže dijat i ništa tražit u mraku pod dunjom. »Sve jedno, vada će se kadgoda kogod sitit i nas što smo naši, a nismo u varoškomu ataru, pa ćemo i mi...«, pomirljivo će bać-Iva. Zadijo se bome i on i samo se malo više pokrijo, pa su jim se pod dunjom poputale i ruke i noge. I još koišta. Potli je lipo zaspao, jedino se ujutru baš ni mogo zakunit da je lipo i sanjo.

17. svibnja 2012.

Piše: Ivan Andrašić

U NEKOLIKO REDAKA

Vrijeme

Svibanj je. Prema mišljenju mnogih najljepši mjesec u godini, uvertira u nadolazeće ljeto. No klimatske promjene čine svoje – čas je tropska vreliina, a potom se iz lagane odjeće trebaju navlačiti dugi rukavi. Toplo – hladno, baš kao i nepredvidljivi život. Tako je kako je i nema tu puno filozofije. Navečer se pogleda vremenska prognoza, ujutro se provjeri situacija i prilagodi odjeća. A vrijeme neka bude kako mu volja...

FOTO KUTAK

Važno je da postoji znak!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Fran Kesterčanek

Koje godine i gdje se rodio hrvatski šumarski stručnjak Fran Kesterčanek?
Gdje je stjecao akademsku naobrazbu?
Koje predmete je predavao kao učitelj šumarstva?
Što je sve radio uz redovite prosvjetne aktivnosti?
Gdje se vraća 1893. godine?
Koje godine je njegovom velikom zaslugom osnovana Šumarska akademija u Zagrebu?
Koku dužnost je obavljao od 1911. do 1913. godine?
Kada je i gdje umro Fran Kesterčanek?

Rodio se 14. rujna 1856. godine u Zagrebu.
Na šumarskoj akademiji u Mariboru i višokoj školi za kulturu tla u Beču.
Uporaba šuma, tehnološka drva, šumarska uprava, dendrometrija...
Bio je tajnik Hrvatsko-slavonskog šumarskog društva, uređivao šumarski list, pisao stručne radove.
Na Gospodarsko-šumarsko učilište u Križevac.
1898. godine.
Dužnost upravitelja šumarskog muzeja.
Umro je 1915. godine u Zagrebu.

VIDEVI

Popeo se mali Perica na drvo i jede bananu.
Ispod drveta stoji nekoliko njegovih prijatelja pa mu vele:
– Perice, majmuni su odavno sišli s drveta!
– Vidim – odgovori im mališan.

Došla baka kod liječnika:

– Gdje Vas boli?
– I ovdje i kod kuće – odgovori baka.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

SUBOTICA SOMBOR APATIN SENTA BEČEJ

I U VAŠEM GRADU OVOG VIKENDA SUPER PONUDA U KTC MARKETIMA

BUDI SVOJ, IZABERI NASTAVU NA HRVATSKOME JEZIKU!

Nastavu na hrvatskome jeziku Vaše dijete možete upisati u sljedećim školama u Subotici:

OŠ „Ivan Milutinović“,
OŠ „Matko Vuković“ i
OŠ „Sveti Sava“,

kao i u školama u okolnim mjestima:

OŠ „Ivan Milutinović“ u Maloj Bosni,
OŠ „Matija Gubec“ u Tavankutu i
OŠ „Vladimir Nazor“ u Đurđinu.

U više vojvođanskih mjesta može se slušati predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kako u osnovnim tako i u srednjim školama (Plavna, Vajska, Sonta, Monoštor, Srijemska Mitrovica, Žednik, Subotica).

Pomoć HNV-a

Tijekom školovanja Hrvatsko nacionalno vijeće bit će na usluzi s različitim programima pomoći:

- dobivanje besplatnih udžbenika
- osiguravanje školskoga pribora
- pomoć u prijevozu do škola
- sufinanciranje ljetovanja na Jadranskome moru i dr.

Za sve informacije možete nam se obratiti, a ondje će vas ljubazno dočekati:

Hrvatsko nacionalno vijeće

Preradovićeve 13

24000 Subotica

Tel.: +381 (0)24 554-623, +381 (0)24 553-795

Faks: +381 (0)24 554-623 E-mail: ured@hmv.org.rs

